

МОНГОЛ УЛСЫН
ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ХОРОО

ЦАГ АШИГЛАЛТЫН СУДАЛГАА-2011

Үр дүнгийн тайлан

УЛААНБААТАР ХОТ
2012 ОН

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ХОРОО

Монгол Улс, Улаанбаатар хот

Сүхбаатар дүүрэг, Бага тойруу

Засгийн газрын III байр

Цахим хуудас: <http://www.nso.mn>

И-мэйл: nso@magicnet.mn

Факс: 976-11-324518

Утас: 976-51-264554, 262325

Тайлбар: Судалгааны тайланд гарч байгаа үнэлэлт, дүгнэлтүүд нь зөвхөн бичсэн хүмүүсийн санал болно.

Үндэсний статистикийн хорооноос эрхлэн гаргав.

Улаанбаатар хот, Монгол Улс, 2012 он

АГУУЛГА

Гарчиг	3
Тайлан бичихэд оролцогчид	4
Хүснэгтийн жагсаалт	5
Хавсралт хүснэгтийн жагсаалт	7
Зургийн жагсаалт	9
Товчилсон үгийн жагсаалт	11
Өмнөх үг	12
НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. Удиртгал	13
ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. Судалгааны арга зүй, зохион байгуулалт	18
ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. Өрх, өрхийн гишүүдийн үзүүлэлтүүд	23
ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. Цаг ашиглалт	35
ТАВДУГААР БҮЛЭГ. Дүгнэлт, зөвлөмж	83
ЗУРГААДУГААР БҮЛЭГ. Хавсралт	86

ТАЙЛАН БИЧИХЭД ОРОЛЦОГЧИД

НЭГ. ТАЙЛАНГ БИЧИЖ БОЛОВСРУУЛСАН

Бямбын Саранчимэг

Статистикч

Эдийн засгийн ухааны магистр

ҮСХ-ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын орлогч дарга

Лувсандоржийн Элбэгсайхан

Статистикч, эдийн засагч

ҮСХ-ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын шинжээч

Цэрэнхүүгийн Дулмаа

Статистикч, эдийн засагч

ҮСХ-ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын шинжээч

Нямсүрэнгийн Амарбаясгалан

Эдийн засагч

ҮСХ-ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын шинжээч

ХОЁР. ХЯНАН ТОХИОЛДУУЛСАН

Баатарын Эрдэнэсүрэн

Үйлдвэрийн инженер-Эдийн засагч

Эдийн засгийн ухааны доктор, профессор

ҮСХ-ны дэд дарга

Дандарын Оюунчимэг

Эдийн засагч-Статистикч

Эдийн засгийн ухааны доктор

ҮСХ-ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын дарга

Болзоогийн Даваахүү

Эдийн засагч-Статистикч

Эдийн засгийн ухааны магистр

ҮСХ-ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын зөвлөх

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1.1.	Цаг ашиглалтын судалгаанд хэрэглэсэн ойлголт, тодорхойлолт	14
Хүснэгт 2.1.	2011 оны Цаг ашиглалтын судалгаанд хамрагдсан өрхийн тоо, аймаг, нийслэлээр	20
Хүснэгт 2.2.	2011 оны Цаг ашиглалтын судалгаанд хамрагдсан аймаг, сумдын нэр	20
Хүснэгт 3.1.	Судалгаанд хамрагдсан өрхийн тоо, бүсээр, хувиар, 2011 он	24
Хүснэгт 3.2.	Өрхийн тоо, сууцны төрөл, өрхийн тэргүүлэгчийн хүйс, хот, хөдөөгөөр, хувиар, 2011 он	25
Хүснэгт 3.3.	Өрхийн сууцны эзэмшлийн хэлбэр, хот, хөдөөгөөр, хувиар, 2011 он	26
Хүснэгт 3.4.	Өрхийн халаалтын төрөл, хот, хөдөө, хувиар, судалгаа, тооллогын дүнгээр	26
Хүснэгт 3.5.	Өрхийн ундны усны эх үүсвэр, бүсээр, хувиар, 2011 он	27
Хүснэгт 3.6.	Судалгаанд хамрагдсан өрхүүд, хөрөнгийн сонгосон үзүүлэлтээр, хувиар, 2011 он	27
Хүснэгт 3.7.	Судалгаанд хамрагдсан хүн амын боловсролын түвшин, хүйс, хот, хөдөө, байршил, бүсээр, хувиар, 2011 он	30
Хүснэгт 3.8.	Хүн амын гэрлэлтийн байдал, хүйсээр, тоо, хувиар, 2011 он	31
Хүснэгт 3.9.	Судалгаанд хамрагдсан ажиллагчдын сарын дундаж цалингийн бүтэц, хот, хөдөө, хүйсээр, хувиар, 2011 он	33
Хүснэгт 3.10.	Судалгаанд хамрагдсан ажиллагчдын сарын дундаж цалин, хот, хөдөө, хүйсээр, мянган төгрөгөөр, судалгааны дүнгээр	33
Хүснэгт 3.11.	Судалгаанд хамрагдсан хөдөлмөрийн насны эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам, шалтгаан, хүйс, хот, хөдөөгөөр, хувиар, 2011 он	34
Хүснэгт 4.1.	Долоо хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	36
Хүснэгт 4.2.	Долоо хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	38
Хүснэгт 4.3.	Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	38
Хүснэгт 4.4.	Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	40
Хүснэгт 4.5.	Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	41
Хүснэгт 4.6.	Долоо хоногийн нэг өдөрт насанд хүрэгчдийн хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	42
Хүснэгт 4.7.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хөдөлмөрийн насны хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	46
Хүснэгт 4.8.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хөдөлмөрийн насны хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, 2011 он	47
Хүснэгт 4.9.	Ажлын нэг өдөрт хөдөлмөрийн насны хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	48
Хүснэгт 4.10.	Амралтын нэг өдөрт хөдөлмөрийн насны хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	49
Хүснэгт 4.11.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хүйс, хот, хөдөөгөөр, минутаар, судалгааны дүнгээр	51
Хүснэгт 4.12.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	52
Хүснэгт 4.13.	Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хүйс, хот, хөдөөгөөр, минутаар, судалгааны дүнгээр	55
Хүснэгт 4.14.	Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	56
Хүснэгт 4.15.	Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	57

Хүснэгт 4.16.	Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, нас, хүйс, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	60
Хүснэгт 4.17.	Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, нас, хүйс, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	60
Хүснэгт 4.18.	Ажлын нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	61
Хүснэгт 4.19.	Ажлын нэг өдөрт залуучуудын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	62
Хүснэгт 4.20.	Ажлын нэг өдөрт залуучуудын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	62
Хүснэгт 4.21.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	68
Хүснэгт 4.22.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он	69
Хүснэгт 4.23.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	70
Хүснэгт 4.24.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он	71
Хүснэгт 4.25.	Ажлын нэг өдөрт хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он	72
Хүснэгт 4.26.	Ажлын нэг өдөрт хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	73
Хүснэгт 4.27.	Ажлын нэг өдөрт хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	74
Хүснэгт 4.28.	Ажлын нэг өдөрт хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он	75
Хүснэгт 4.29.	Ажлын нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	76
Хүснэгт 4.30.	Ажлын нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он	77
Хүснэгт 4.31.	Амралтын нэг өдөрт хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	77
Хүснэгт 4.32.	Амралтын нэг өдөрт хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он	78
Хүснэгт 4.33.	Амралтын нэг өдөрт хүн амын мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан цаг, боловсролын түвшин, хүйс, суурьшлаар, минутаар, 2011 он	78
Хүснэгт 4.34.	Амралтын нэг өдөрт хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	79
Хүснэгт 4.35.	Амралтын нэг өдөрт хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он	80
Хүснэгт 4.36.	Амралтын нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	81
Хүснэгт 4.37.	Амралтын нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он	82

ХАВСРАЛТ ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 3.1.	Түүвэрлэгдсэн болон хамрагдсан хүн ам, өрхийн тоо, хамрагдалтын хувь, хот, хөдөөгөөр, бүсээр, 2011 он	88
Хүснэгт 3.2.	Судалгаанд хамрагдсан хүн амын насны бүтэц, хүйсээр, 2011 он	88
Хүснэгт 3.3.	Судалгаанд хамрагдсан өрхийн бүтэц, сонгосон үзүүлэлтээр, 2011 он	89
Хүснэгт 3.4.	Өрхийн сууцны төрөл, сонгосон үзүүлэлтээр, хувиар, 2011 он	90
Хүснэгт 3.5.	Хөрөнгө эзэмшиж буй өрхийн нийт дүнд эзлэх хувийн жин, сонгосон үзүүлэлтээр, хувиар, 2011 он	91
Хүснэгт 3.6.	Судалгаанд хамрагдсан хүн амын боловсролын түвшин, сонгосон үзүүлэлтээр, хувиар, 2011 он	92
Хүснэгт 3.7.	Судалгаанд хамрагдсан хүн амын гэрлэлтийн байдал, сонгосон үзүүлэлтээр, хувиар, 2011 он	93
Хүснэгт 3.8.	Насанд хүрсэн хүн амын ажил эрхлэлт болон ажилгүйдлийн түвшин, байршил, хүйсээр, хувиар, 2011 он	93
Хүснэгт 3.8a.	Хөдөлмөрийн насны хүн амын ажил эрхлэлт болон ажилгүйдлийн түвшин, байршил, хүйсээр, хувиар, 2011 он	94
Хүснэгт 3.9.	Судалгаанд хамрагдсан ажиллагчдын хөдөлмөр эрхлэлтийн статус, хот, хөдөөгөөр, хувиар, 2011 он	94
Хүснэгт 4.1.	7 хоногийн нэг өдөрт хүн амын насны бүлгүүдийн цаг ашиглалт, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	95
Хүснэгт 4.2.	7 хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	96
Хүснэгт 4.2a.	Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	96
Хүснэгт 4.2б.	Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	97
Хүснэгт 4.3.	7 хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан насанд хүрсэн хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	97
Хүснэгт 4.3a.	Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан насанд хүрсэн хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	98
Хүснэгт 4.3б.	Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан насанд хүрсэн хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	98
Хүснэгт 4.4.	7 хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хөдөлмөрийн насны хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	99
Хүснэгт 4.4a.	Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хөдөлмөрийн насны хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	99
Хүснэгт 4.4б.	Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хөдөлмөрийн насны хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	100
Хүснэгт 4.5.	7 хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүүхдүүдийн хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	100
Хүснэгт 4.5a.	Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүүхдүүдийн хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	101
Хүснэгт 4.5б.	Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүүхдүүдийн хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	101

Хүснэгт 4.6.	7 хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан залуучуудын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	102
Хүснэгт 4.6а.	Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан залуучуудын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	102
Хүснэгт 4.6б.	Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан залуучуудын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	103
Хүснэгт 4.7.	7 хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан өндөр настны хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	103
Хүснэгт 4.7а.	Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан өндөр настны хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	104
Хүснэгт 4.7б.	Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан өндөр настны хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он	104
Хүснэгт 4.8.	7 хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшингээр, минутаар, 2011 он	105
Хүснэгт 4.8а.	Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшингээр, минутаар, 2011 он	106
Хүснэгт 4.8б.	Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшингээр, минутаар, 2011 он	107

ЗҮРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 3.1.	Түүвэрлэгдсэн болон судалгаанд хамрагдсан өрх, хүн ам, 2011 он	24
Зураг 3.2.	Судалгаанд хамрагдсан өрх, хүн амын тоо, дүнд эзлэх хувиар, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	24
Зураг 3.3.	Судалгаанд хамрагдсан хүн амын тоо, дүнд эзлэх хувиар, бүсээр, 2011 он	24
Зураг 3.4.	Гэр, байшинд амьдардаг өрхийн тоо, дүнд эзлэх хувиар, бүсээр, 2011 он	25
Зураг 3.5.	Өрхийн халаалтын төрөл, бүсээр, хувиар, 2011 он	26
Зураг 3.6.	Судалгаанд хамрагдсан өрхүүд, малын тоогоор, хувиар, судалгааны дүнгээр	28
Зураг 3.7.	Судалгаанд хамрагдсан өрхүүд, хөрөнгөөр, бүсээр, хувиар, 2011 он	28
Зураг 3.8.	Судалгаанд хамрагдсан хүн амын нас, хүйсийн бүтэц, хувиар, 2011 он	29
Зураг 3.9.	Судалгаанд хамрагдсан хүн амын боловсролын түвшин, хүйсээр, хувиар, 2011 он	29
Зураг 3.10.	Судалгаанд хамрагдсан хүн амын гэрлэлтийн байдал, бүсээр, хувиар, 2011 он	31
Зураг 3.11.	Хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийн үзүүлэлтүүд, 2011 он	32
Зураг 3.12.	Судалгаанд хамрагдсан 12 ба түүнээс дээш насны ажиллагчдын ажил эрхлэлтийн байдал, хувиар, 2011 он	32
Зураг 3.13.	Судалгаанд хамрагдсан ажиллагчдын сарын дундаж цалин, ажил мэргэжлийн ангилал, хүйсээр, мянган төгрөгөөр, 2011 он	33
Зураг 3.14.	Судалгаанд хамрагдсан хөдөлмөрийн насны эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам, голлох шалтгаан, хүйсээр, хувиар, 2011 он	34
Зураг 4.1.	Долоо хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, судалгааны дүнгээр	37
Зураг 4.2.	Долоо хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	37
Зураг 4.3.	Долоо хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он	37
Зураг 4.4.	Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, судалгааны дүнгээр	39
Зураг 4.5.	Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, хүйсээр, 2011 он	39
Зураг 4.6.	Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он	39
Зураг 4.7.	Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хот, хөдөөгөөр, хүйсээр, 2011 он	39
Зураг 4.8.	Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, судалгааны дүнгээр	40
Зураг 4.9.	Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, хүйсээр, 2011 он	40
Зураг 4.10.	Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хот, хөдөөгөөр, хүйсээр, 2011 он	41
Зураг 4.11.	Долоо хоногийн нэг өдөрт насанд хүрэгчдийн хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, судалгааны дүнгээр	42
Зураг 4.12.	Долоо хоногийн нэг өдөрт насанд хүрэгчдийн хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	43
Зураг 4.13.	Насанд хүрэгчдийн ажлын нэг өдөрт зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он	44
Зураг 4.14.	Насанд хүрсэн эрэгтэйчүүдийн ажлын нэг өдөрт зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	44
Зураг 4.15.	Насанд хүрсэн эмэгтэйчүүдийн ажлын нэг өдөрт зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	44
Зураг 4.16.	Насанд хүрэгчдийн амралтын нэг өдөрт зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он	45
Зураг 4.17.	Насанд хүрсэн эрэгтэйчүүдийн амралтын нэг өдөрт зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	45
Зураг 4.18.	Насанд хүрсэн эмэгтэйчүүдийн амралтын нэг өдөрт зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	46
Зураг 4.19.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хөдөлмөрийн насны хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, судалгааны дүнгээр	46

Зураг 4.20.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлстэй, хөлсгүй болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, 2011 он	50
Зураг 4.21.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, судалгааны дүнгээр	50
Зураг 4.22.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хүйсээр, хувиар, 2011 он	51
Зураг 4.23.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хүйсээр, хувиар, 2011 он	52
Зураг 4.24.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, хүйсээр, 2011 он	52
Зураг 4.25.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хүйсээр, хувиар, 2011 он	53
Зураг 4.26.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	53
Зураг 4.27.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн тоглоом, бусад чөлөөт цагийн бус үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, насаар, хувиар, 2011 он	53
Зураг 4.28.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн боловсролын үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, насаар, 2011 он	54
Зураг 4.29.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, насаар, 2011 он	54
Зураг 4.30.	Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй, хөлсгүй болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он	55
Зураг 4.31.	Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он	56
Зураг 4.32.	Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын мал аж ахуйн ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он	56
Зураг 4.33.	Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он	56
Зураг 4.34.	Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хүйсээр, хувиар, 2011 он	57
Зураг 4.35.	Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	57
Зураг 4.36.	Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын боловсролын үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, насаар, 2011 он	58
Зураг 4.37.	Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын боловсролын үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, нас, хүйсээр, хувиар, 2011 он	58
Зураг 4.38.	Долоо хоногийн нэг өдөрт сургууль дээрх үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, насаар, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	59
Зураг 4.39.	Долоо хоногийн нэг өдөрт сургуулиас гадуурх үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, насаар, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	59
Зураг 4.40.	Ажлын нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэхэд болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, 2011 он	61
Зураг 4.41.	Ажлын нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	61
Зураг 4.42.	Ажлын нэг өдөрт залуучуудын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он	62
Зураг 4.43.	Амралтын нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй, хөлсгүй болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, 2011 он	63
Зураг 4.44.	Амралтын нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй, хөлсгүй болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	63
Зураг 4.45.	Долоо хоногийн нэг өдөрт өндөр настны хөлстэй, хөлсгүй болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	64
Зураг 4.46.	Долоо хоногийн нэг өдөрт өндөр настны хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хүйсээр, хувиар, 2011 он	64
Зураг 4.47.	Долоо хоногийн нэг өдөрт өндөр настны хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	64

Зураг 4.48.	Долоо хоногийн нэг өдөрт өндөр настны цалин хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, хүйсээр, 2011 он	65
Зураг 4.49.	Долоо хоногийн нэг өдөрт өндөр настны өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	65
Зураг 4.50.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшингээр, хувиар, 2011 он	66
Зураг 4.51.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, боловсролын түвшингээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	66
Зураг 4.52.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, боловсролын түвшингээр, хүйсээр, 2011 он	67
Зураг 4.53.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, боловсролын түвшингээр, хүйсээр, 2011 он	67
Зураг 4.54.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, боловсролын түвшингээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он	68
Зураг 4.55.	Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшингээр, хувиар, 2011 он	70
Зураг 4.56.	Ажлын нэг өдөрт хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшингээр, хувиар, 2011 он	72
Зураг 4.57.	Ажлын нэг өдөрт хүн амын мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйс, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он	74
Зураг 4.58.	Амралтын нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшингээр, хувиар, 2011 он	80

ТОВЧИЛСОН ҮГСИЙН ЖАГСААЛТ

ЦАС	Цаг ашиглалтын судалгаа
ЦАТС	Цаг ашиглалтын туршилтын судалгаа
НҮБ	Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага
НҮБСХ	Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Статистикийн Хэлтэс
ҮСХ	Үндэсний Статистикийн Хороо
ҮТС	Үндэсний Тооцооны Систем
МХЗ	Мянганы Хөгжлийн Зорилтууд
ӨНЭЭС	Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгаа
ХАОСТ	Хүн ам, орон сууцны тооллого

ӨМНӨХ ҮГ

Монгол улсын хүн амын амьдралын хэв маягийг тодорхойлох, хөлстэй, хөлсгүй хөдөлмөрт зарцуулж буй цагийг хүйсээр гаргах, Жендэрийн тэгш байдлыг хангах үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг үнэлж, дүгнэхэд шаардлагатай мэдээллийг олон улсын нийтлэг аргачлалаар тооцож мэдээллийг шинэчлэн баяжуулах зорилгоор, “Статистикийн тухай” Монгол Улсын хуулинд заасны дагуу Үндэсний Статистикийн хороо (ҮСХ) хоёр дахь удаагийн “Цаг ашиглалтын судалгаа”-г 2011 онд амжилттай зохион байгуулж, судалгааны үр дүнг нийтийн хүртээл болгож байна.

Монгол улсын хувьд хот, хөдөөд хүн амын цаг ашиглалтын байдал ихээхэн ялгаатай байдаг бөгөөд тус судалгаанд хүн амын цаг ашиглалтын ерөнхий дүр зураг, түүнд гарсан өөрчлөлтийг хот, хөдөөгөөр, хүйсээр, насанд хүрсэн болон хөдөлмөрийн насны хүн ам, хүүхэд, залуучууд зэрэг хүн амын насны тодорхой бүлгээр харуулсан нь хот, хөдөөд, хүн ам, түүний тодорхой насны бүлгүүдийн талаар төрөөс баримтлах бодлого, хөтөлбөр, төслийг боловсруулж, тэдний хөлстэй, хөлсгүй хөдөлмөр эрхлэх, чөлөөт цагаа өнгөрүүлэхэд тулгамдсан асуудлыг оновчтой шийдвэрлэхэд чухал ач холбогдолтой мэдээлэл болно гэж үзэж байна.

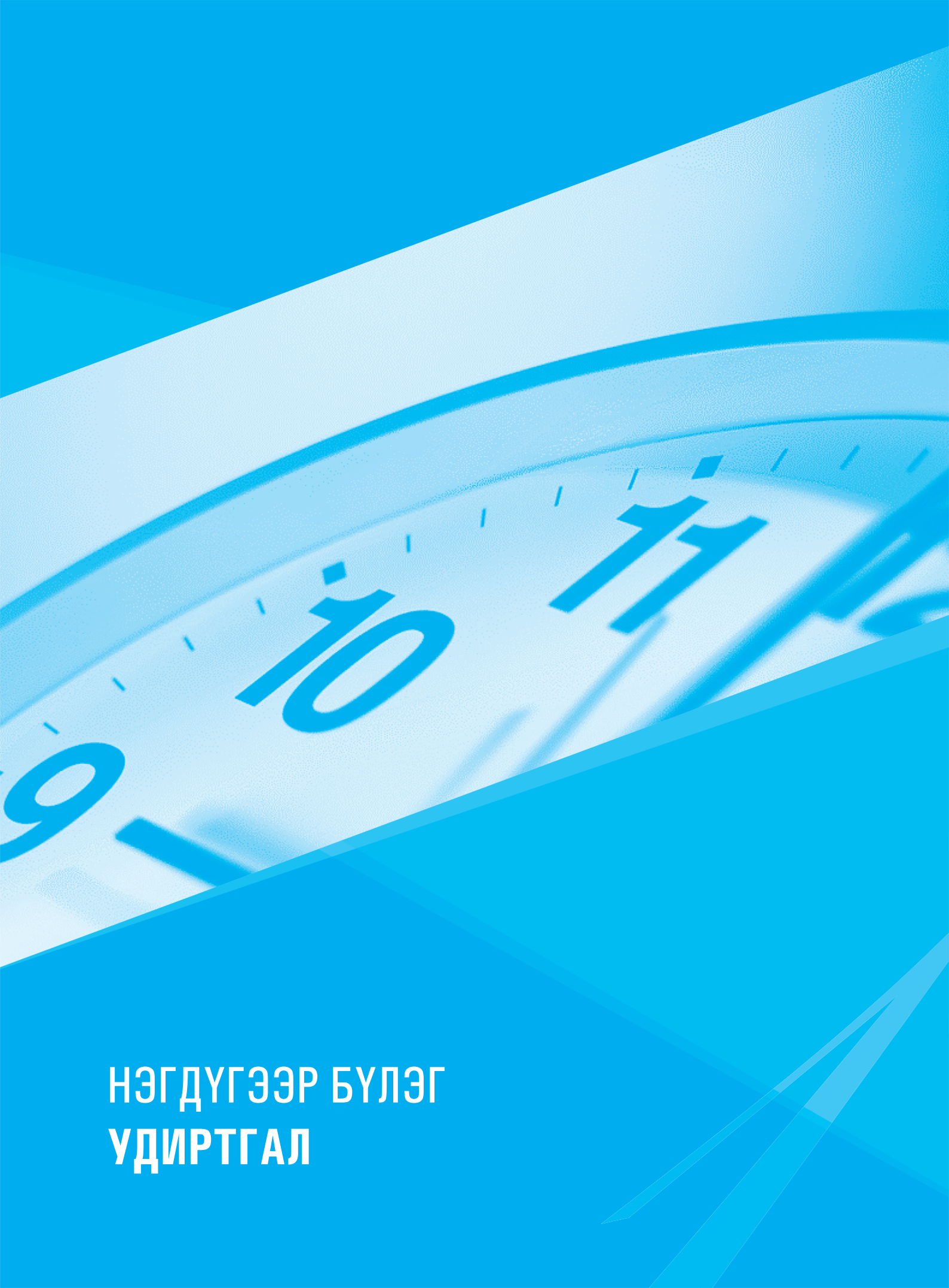
Судалгааны үр дүнгийн тайланд тусгагдсан мэдээлэл нь бодлого боловсруулагч, шийдвэр гаргагч, эрдэмтэн, судлаачид болон нийт хэрэглэгчдэд мэдээллийн үнэ цэнэтэй эх үүсвэр болохоос гадна Жендэрийн тэгш байдлыг хангах үндэсний хөтөлбөр, Мянганы хөгжлийн зорилт (МХЗ)-ын хэрэгжилтийг үнэлж, дүгнэх, гүнзгийрүүлсэн дүн шинжилгээ хийх зэрэгт зохих хувь нэмрээ оруулна гэдэгт итгэж байна.

Судалгааны үе шат бүрийг зохион байгуулж, мэдээлэл боловсруулалт, дүн шинжилгээг олон улсын арга зүйн дагуу чанартай гүйцэтгэж, үр дүнгийн тайланг бичсэн ҮСХ-ны Хүн ам, нийгмийн статистикийн газрын дарга Д.Оюунчимэг, орлогч дарга Б.Саранчимэг, статистикч О.Байгалмаа, шинжээч Н.Амарбаясгалан, Л.Элбэгсайхан, Ц.Дулмаа, С.Тодгэрэл, Мэдээлэл боловсруулалт, технологийн газрын шинжээч Д.Лхагвацэрэн, мөн судалгааг орон нутагт зохион байгуулан явуулах, мэдээллийг цуглуулах ажилд идэвх зүтгэлтэй оролцож, дэмжлэг үзүүлсэн нийслэл, аймгийн статистикийн газар, хэлтсийн ажилтан, албан хаагч нарт талархал илэрхийлье.

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ХОРООНЫ ДАРГА

С. МЭНДСАЙХАН

**НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
УДИРТГАЛ**

1.1. ТАНИЛЦУУЛГА

Үндэсний Статистикийн Хороо нь 2000 онд Цаг ашиглалтын туршилтын судалгаа (ЦАТС)-г, “Статистикийн тухай” Монгол Улсын хуулинд 2004 онд оруулсан нэмэлт өөрчлөлтөөр “Цаг ашиглалтын судалгаа”-г дөрвөн жилд нэг удаа улирлаар зохион байгуулан явуулж байхыг хуульчилсаны дагуу 2007 онд анхны Цаг ашиглалтын судалгаа (ЦАС)-г олон улсын аргачлал, арга зүйн дагуу зохион байгуулж явуулсан.

1.1.1. Цаг ашиглалтын судалгааг явуулах хэрэгцээ, шаардлага

Манай улс нь НҮБ-ын гишүүн орны хувьд Мянганы хөгжлийн зорилт (МХЗ)-ыг хэрэгжүүлэх, 1985 онд Кени Улсын нийслэл Найроби хотноо хуралдсан дэлхийн эмэгтэйчүүдийн гуравдугаар бага хурлаас гаргасан “Эмэгтэйчүүдийг хөгжүүлэх стратеги”, Бээжин хотноо 1995 онд болсон Дэлхийн эмэгтэйчүүдийн Дөрөвдүгээр бага хурлаас гаргасан “Бээжингийн тунхаглал” зэрэг олон улсын гэрээ, конвенцийн дагуу хүлээсэн үүргээ биелүүлэх ёстой юм. Түүнчлэн Засгийн газраас 2002 онд баталсан “Жендэрийн тэгш байдлыг хангах” үндэсний хөтөлбөр, хуулийн хэрэгжилтэнд хяналт, үнэлгээ хийх, шаардлагатай мэдээллийг шинэчлэн баяжуулах зайлшгүй шаардлага гарч байна.

1.1.2. Судалгааны зорилго

Дээрх хууль, үндэсний хөтөлбөр болон олон улсын гэрээ конвенциудын заалтыг хэрэгжүүлэх, хөлстэй, хөлсгүй хөдөлмөрт хүн амын зарцуулсан цагийг хүйсээр гаргах, амьдралын хэв маягийг тодорхойлоход шаардлагатай мэдээллийг шинэчлэн баяжуулахад

судалгааны гол зорилго оршино. Түүнчлэн хүн амын эрхэлж буй үйл ажиллагааг тодорхой хугацаанд буюу жил, сараар тодорхойлж, тэдгээрийг ангилан хэмжих зорилго тавьсан бөгөөд судалгааны зорилтыг дараахь байдлаар тодорхойлсон болно. Үүнд:

1. Хөлстэй, хөлсгүй хөдөлмөрт зарцуулж буй цагийг хүйсээр, насны 5 бүлгээр гаргах;
2. Хүн амын амьдралын хэв маягийг тодорхойлох, түүнд гарч буй өөрчлөлтийг судлах;
3. Жендэрийн тэгш байдлыг хангах үндэсний хөтөлбөр, холбогдох хуулийн хэрэгжилтийг дүгнэхэд шаардлагатай тоо мэдээллийг баяжуулах.

Цаг ашиглалтын судалгаа нь өрхөд суурилдаг түүвэр судалгаа бөгөөд судалгааны гол хэмжүүр нь өрхийн гишүүдийн эрхэлж буй үйл ажиллагаа, түүнд зарцуулсан цаг хугацааны үзүүлэлт юм.

Судалгаагаар хөлстэй, хөлсгүй хөдөлмөрт хүн амын зарцуулсан цаг, насанд хүрэгчид болон хөдөлмөрийн насны хүн ам, хүүхэд, залуучууд зэрэг хүн амын тодорхой насны бүлгүүдийн эрхэлж буй үйл ажиллагаа, тэдгээрт зарцуулж буй цагийг тодорхойлж, бодлого боловсруулалт, шийдвэр гаргалтанд шаардлагатай мэдээллийг үндэсний болон бүс нутгийн түвшинд, хот, хөдөө, хүйсээр гэх зэрэг боломжит бүхий л задаргаагаар тооцож, гаргасан болно.

1.2. ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ

Цаг ашиглалтын судалгаанд нийгмийн чиглэлийн түүвэр судалгаанд нийтлэг ашигладаг ойлголт, тодорхойлолтыг хэрэглэсэн болно (Хүснэгт 1.1).

Хүснэгт 1.1. Цаг ашиглалтын судалгаанд хэрэглэсэн ойлголт, тодорхойлолт

№	Ойлголт	Тодорхойлолт
Өрх, хүн ам		
1	Өрх	Нэг орон байранд хамт амьдардаг, нэгдмэл төсөвтэй, хүнс, амьдралын наад захын бусад хэрэгцээгээ хамтран хангадаг нэг болон хэсэг бүлэг хүмүүсийг өрх гэнэ. Өрхийн гишүүд нь хоорондоо гэр бүл, ураг төрөл болон хамаатан садны холбоотой хүмүүс, зарим гишүүд нь огт хамааралгүй байж болно.
2	Өрхийн тэргүүлэгч	Өрхийн тэргүүлэгч нь өрхдөө байнга оршин суугч, 16-гаас дээш настай, өрхийн орлогод голлох хувь нэмэр оруулдаг, өрхийн аливаа асуудлыг шийдвэрлэхэд голлох үүрэгтэй оролцдог ам бүлийн аль нэг гишүүн юм.
3	Өрхийн ам бүлийн гишүүд	Ураг төрлийн болон гэр бүлийн холбоотой нэг орон байранд хамт амьдардаг, нэгдмэл төсөвтэй, хүнс, амьдралын наад захын бусад хэрэгцээгээ хамтран хангадаг нэг буюу хэсэг хүмүүсийг тухайн өрхийн ам бүлийн гишүүн гэж үзнэ.

Хөгжлийн бэрхшээл		
4	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн	Бие махбод, оюун санаа, сэтгэл мэдрэл, мэдрэхүйн согогийн улмаас бусдын адил нийгмийн харилцаанд оролцох чадвар нь бүрэн болон 12 сараас дээш хугацаагаар хязгаарлагдсан хүнийг хөгжлийн бэрхшээлтэй гэнэ.
Боловсрол		
5	Боловсролгүй	ЕБС-ийн 3 дугаар ангийг (1975-1996 он хүртэл), 4 дүгээр ангийг (1975 он хүртэл, 1997-2004 он дуустал), 5 дугаар ангийг (2005 он ба түүнээс хойш) төгсөөгүй бол боловсролгүй гэж үзнэ.
6	Бага боловсрол	ЕБС-ийн 3 дугаар ангийг (1975-1996 он хүртэл), 4 дүгээр ангийг (1975 он хүртэл, 1997-2004 он дуустал), 5 дугаар ангийг (2005 он ба түүнээс хойш) төгссөн хүн
7	Бүрэн бус дунд (суурь) боловсрол	ЕБС-ийн 7 дугаар ангийг (1975 он хүртэл), 8 дугаар ангийг (1975-2004 оныг дуустал), 9 дүгээр ангийг (2005 он ба түүнээс хойш) өдөр, орой эчнээгээр төгссөн, суурь боловсролын гэрчилгээтэй хүн
8	Бүрэн дунд боловсрол	ЕБС-ийн 10-р ангийг (2006 он дуустал), 11 дүгээр ангийг (2006 он ба түүнээс хойш) өдөр, орой эчнээгээр төгссөн, бүрэн дунд боловсролын аттестат ба үнэмлэхтэй хүн
9	Техникийн болон мэргэжлийн боловсрол	Мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төв (хуучнаар техник, мэргэжлийн сургууль- ТМС) төгссөн, мэргэжлийн үнэмлэхтэй хүн
10	Тусгай мэргэжлийн дунд боловсрол	Гадаад, дотоодын тусгай мэргэжлийн дунд сургууль (хуучнаар техникум), түүнтэй адилтгах сургууль төгссөн, үнэмлэх, дипломтой хүн
11	Дээд боловсрол	Гадаад, дотоодын их, дээд сургууль, коллежийг өдөр, орой, эчнээгээр төгссөн, дипломын дээд, бакалавр, магистр, докторын зэргийн диплом болон түүнтэй адилтгах боловсролын баримт бичиг бүхий хүмүүсийг Дээд боловсролтой гэж үзнэ. Түүнчлэн Улсын багшийн их сургуулийг 1964 оноос өмнө 3 жилээр, Намын дээд сургуулийг 1966 оноос өмнө, Намын дээд сургуулийн дэргэдэх 2 жилийн курс, Марксизм-Ленинизмийн оройн дээд сургууль, Дорно дахины хөдөлмөрчдийн их сургууль (КУТВ) төгссөн хүмүүсийг мөн энэ ангилалд хамруулна.
Гэрлэлт, гэр бүл		
12	Огт гэрлээгүй	Арван тав ба түүнээс дээш настай, огт гэрлэж байгаагүй хүн
13	Батлуулсан	Гэрлэлтээ иргэний гэр бүлийн байгууллагад бүртгүүлсэн, гэрлэлтийн баталгаатай хүн
14	Батлуулаагүй	Гэр бүл болж хамтран амьдарч байгаа боловч (хугацаа харгалзахгүйгээр) иргэний гэр бүлийн байгууллагад бүртгүүлж, гэр бүлээ албан ёсоор батлуулаагүй хүн
15	Цуцалсан	Гэр бүлээ хуулийн дагуу цуцалснаас хойш дахин гэрлэж, хамт амьдраагүй хүнийг хугацаа харгалзахгүйгээр Цуцалсан гэж үзнэ.
16	Тусгаарласан	Гэр бүлээ албан ёсоор цуцлуулаагүй боловч тусдаа амьдарч байгаа, дахин гэрлэж, хамт амьдраагүй хүнийг хугацаа харгалзахгүйгээр Тусгаарласан гэж үзнэ.
17	Бэлбэсэн	Эхнэр, нөхрийн аль нэг нь нас барснаас хойш дахин гэрлэж, хамт амьдраагүй хүнийг хэлнэ.
Ажил эрхлэлт		
18	Эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам (ажиллах хүч)	Тухайн цаг хугацаанд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд ажиллах хүчээ нийлүүлж байгаа ажиллагч, нийлүүлэхэд бэлэн байгаа ажилгүй иргэдийг хамруулна.
19	Эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам	Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амд хамаарагдахгүй хөдөлмөрийн насны нийт хүн ам болон хөдөлмөрийн насанд хүрээгүй хүн ам, хөдөлмөрийн наснаас дээш насны хүн амыг хамруулна. Эдийн засгийн идэвхгүй хүн амд хөдөлмөрийн нөхцөл, онцлогоос шалтгаалан тэтгэврийн наснаас өмнө тэтгэвэр, тэтгэмж тогтоолгосон хүн ам, хөдөлмөрийн чадвараа б сараас дээш хугацаагаар түр болон бүрэн алдсан иргэн, хөдөлмөрийн насны өдрөөр суралцагч, хүндэтгэх ба хүндэтгэх бус шалтгаанаар хөдөлмөр эрхлээгүй болон хөдөлмөрийн насанд хүрээгүй хүн амыг хамруулна.

20	Ажиллагч	Цалин хөлс, орлого олох зорилгоор эдийн засгийн үйл ажиллагаанд оролцож, хөдөлмөр эрхлэлтийн аль нэг статусд хамрагдаж буй иргэн байна. Цалин хөлс, орлого олох зорилгоор эдийн засгийн үйл ажиллагаанд сүүлийн 7 хоногт нэгээс дээш цагаар оролцсон ажиллагч гэж үзнэ.
21	Ажиллах хүчний оролцооны түвшин	Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тоо, хөдөлмөрийн насны хүн амын тооны харьцаагаар илэрхийлэгдэнэ.
22	Ажилгүй иргэн	Тухайн хугацаанд ажилгүй байсан, ажил хийхэд бэлэн, ажил идэвхтэй хайж байгаа хөдөлмөрийн насны, хөдөлмөрийн чадвартай иргэнийг хэлнэ.
23	Ажилгүйдлийн түвшин	Ажилгүй иргэдийн тоо, эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын тооны харьцаагаар илэрхийлэгдэнэ.
Сууцны төрөл		
20	Орон сууцны байшин	Бүхэлдээ буюу ихэнх хэсэг нь сууцны зориулалттай, судалгаа авах үед бүхлээрээ хүн амьдрахаас өөр зорилгоор ашиглагдаагүй байгаа барилгын доторх сууцыг хэлнэ. Энэ нь айл, өрх амьдрахаар баригдсан, өрх тус бүрт зориулагдсан тусдаа нэг буюу хэд хэдэн өрөө тасалгаа, бүрэн тоноглол төхөөрөмж, дэд бүтэц бүхий өрөөнүүдтэй байна.
21	Бие даасан тохилог сууц	Бие даасан тохилог сууц (хаус) нь нэг өрх амьдрах зориулалттай, төвлөрсөн инженерийн шугам сүлжээний системд холбогдсон эсвэл инженерийн шугам сүлжээний системийн холболт болон оролт нь бие даасан, дулаан агааржуулалтын систем, усан хангамж, бохирын шугам, цахилгаан хангамж ба холбооны шугам сүлжээтэй, дотроо боловсон бие засах газартай байна.
22	Сууцны тусдаа байшин	Гэр хорооллын хашаанд нэг ба түүнээс олон өрөөтэй, дэд бүтцийн (гал тогоо, онгоц, шүршүүр, халаалтын усан систем, усан хангамж, дотроо бие засах газар зэрэг) хангамжууд бүхэлдээ болон аль нэг нь байхгүй сууц орно.
23	Нийтийн зориулалтын бусад байр	Иргэд бөөнөөрөө буюу хэсэг бүлгээрээ амьдран суудаг, олон өрөөтэй сууцыг хамааруулна. Нийтийн байр нь ихэвчлэн гал тогоо, бие засах газар, халуун усны шүршүүр, уулзалтын танхимтай байна. Нийтийн байр гэдэгт оюутан, сурагчдын дотуур байр, байгууллагын ажиллагчдын байр орно.
24	Зориулалтын бус бусад байр	Хүн амьдрах зориулалтаар бариагүй албан ажлын, худалдаа, үйлчилгээ, үйлдвэрлэл болон хөдөө аж, ахуйн гэх мэт зориулалтаар баригдсан боловч хүн амьдарч байгаа барилга, байгууламж, орц, хонгил орно.
25	Гэр	Бүх төрлийн монгол гэр болон цаатны урцыг хамруулна.

1.3. СУДАЛГААНД АШИГЛАСАН АНГИЛАЛ

Судалгааны үр дүнгийн хүснэгтүүдийг боловсруулахад НҮБ-ын Статистикийн Хэлтэс (НҮБСХ)-ээс боловсруулан гаргасан “Үйл ажиллагааны ангилал”-ыг ашиглав. Үүнд:

I. ҮТС-ийн үйл ажиллагаа

- 1) Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх;
- 2) Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх;
- 3) Орлого олох зорилгоор худалдаа, үйлчилгээ, бусад үйлдвэрлэл эрхлэх;

II. ҮТС-ийн өргөтгөсөн хүрээний үйл ажиллагаа

- 1) Өрх гэрийн ажил, гэр ахуйдаа бараа худалдан авах;
- 2) Хүүхэд, өндөр настан болон өрхийн бусад гишүүдийг асрах;
- 3) Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд туслах;

III. ҮТС-ийн бус үйл ажиллагаа

- 1) Боловсрол;
- 2) Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа;
- 3) Хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах;
- 4) Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа эрхлэх үйл ажиллагаанууд орно.

ҮТС-ийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цагаар хөлстэй хөдөлмөрийг, ҮТС-ийн өргөтгөсөн хүрээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цагаар хөлсгүй хөдөлмөрийг хэмжсэн болно.

1.4. СУРГАМЖ, ХҮНДРЭЛ БЭРХШЭЭЛ

Судалгаанд хамрагдсан өрхүүд идэвхтэй оролцож, сүүлийн долоо хоногт хийсэн үйл ажиллагааныхаа талаар өдрийн тэмдэглэлд хөтөлсөн бөгөөд цөөн тооны өрхийн гишүүд өдрийн тэмдэглэл хөтлөхөөс татгалзах, хагас дутуу нөхөх зэргээр мэдээлэл цуглуулалтанд хүндрэл учруулж байлаа.

Цаг ашиглалтын 2011 оны судалгааны мэдээлэл цуглуулалтын ажлыг тухайн аймгийн статистикийн хэлтсийн ажилтнууд гүйцэтгэж байсан нь төдийлөн оновчтой биш байсан, мөн судалгааны цуглуулсан мэдээллийг шивэх, шалгах, гарсан алдааг засварлах ажлыг тухайн аймгийн статистикийн хэлтэс хариуцан гүйцэтгэх нь зүйтэй болох нь ажиглагдав.

Уг судалгаа нь улирлын давтамжтай нэг долоо хоногийн хугацаанд явагдсан бөгөөд хөдөө ажилласан судлаач нар 2 нэгжээс мэдээлэл цуглуулсан нь хүйтний улиралд хүндрэлтэй байсныг дараагийн судалгаанд анхаарч ажиллах нь зүйтэй юм.

1.5. ТАЙЛАНГИЙН БҮТЭЦ, АГУУЛГА

Судалгааны тайлан нь дүгнэлт, зөвлөмж, хавсралтыг оролцуулаад нийт зургаан бүлэгтэй.

Нэгдүгээр бүлэгт, судалгааны танилцуулга, зорилго, сургамж, хүндрэл бэрхшээл, үзүүлэлтийн ойлголт, тодорхойлолт, энэ тайлангийн бүтэц, агуулгыг тусгав.

Хоёрдугаар бүлэгт, судалгааны түүвэрлэлт, асуулга, мэдээлэл цуглуулалт, мэдээлэл боловсруулалт зэрэг судалгааны арга зүй, зохион байгуулалттай холбоотой мэдээллийг орууллаа.

Гуравдугаар бүлэгт, судалгаанд хамрагдсан өрх, өрхийн үзүүлэлтүүд, хүн амын талаарх мэдээллийг багтаасан болно.

Дөрөвдүгээр бүлэгт, хүн амын цаг ашиглалтын ерөнхий дүр зураг болон насанд хүрэгчид, хөдөлмөрийн насны, өндөр настан, хүүхэд, залуучууд гэх зэрэг тодорхой насны бүлгүүдийн цаг ашиглалтын дүр зургийг гарган харуулав.

Тавдугаар бүлэгт, цаг ашиглалтын судалгааны гол дүгнэлт, зөвлөмжийг оруулав.

Зургаадугаар бүлэгт, судалгааны гол үзүүлэлтүүдийг хавсралт хүснэгт хэлбэрээр орууллаа.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ
СУДАЛГААНЫ АРГА ЗҮЙ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

2.1. СУДАЛГААНЫ ТҮҮВЭРЛЭЛТ

2.1.1. Түүврийн хүрээ

Монгол Улсын нийт өрхийг төлөөлүүлэн түүврийн хэмжээг тогтоосон бөгөөд нийт өрхийн 0.5 хувь болох 4000 өрхийг түүвэрлэсэн юм. Судалгаа нь дөрвөн улирлыг хамарсан тул түүвэрлэгдсэн нийт өрхийн тоог дөрвөн улиралд тэнцүү хуваасан болно.

Хүснэгт 2.1. 2011 оны Цаг ашиглалтын судалгаанд хамрагдсан өрхийн тоо, аймаг, нийслэлээр

Аймаг, нийслэл	Судалгаанд хамрагдсан нийт өрхийн тоо	Нэг улиралд судалгаанд хамрагдсан өрхийн тоо
Баруун бүс	640	160
Баян-Өлгий	320	80
Увс	320	80
Хангайн бүс	800	200
Архангай	400	100
Хөвсгөл	400	100
Төвийн бүс	640	160
Дархан-Уул	320	80
Дундговь	320	80
Зүүн бүс	480	120
Дорнод	240	60
Сүхбаатар	240	60
Улаанбаатар	1 440	360
Бүгд	4 000	1 000

Уг судалгаанд зургаан сараас дээш хугацаагаар эзгүй байгаа (хугацаат цэргийн албан хаагч, оюутан, гадаадад ажиллаж амьдарч байгаа болон засан хүмүүжүүлэх газар байгаа) иргэдийг хамруулаагүй болно.

Баруун, Хангай, Төв, Зүүн болон Улаанбаатар хот гэсэн таван бүсийг төлөөлөх нийт 8 аймаг, Улаанбаатар хотын төвийн 6 дүүрэг судалгаанд хамрагдсан.

Судалгаанд бүсээ төлөөлж буй аймгуудын нэр бүхий сумд, нийслэлийн дүүргүүдээс сонгогдсон өрхүүдээс мэдээлэл цуглуулсан.

Хүснэгт 2.2. 2011 оны Цаг ашиглалтын судалгаанд хамрагдсан аймаг, сумдын нэр

Бүс	Аймаг	Сум/ дүүрэг
Баруун	Баян-Өлгий	Өлгий, Алтай, Алтанцөгц, Баяннуур, Бугат, Булган, Дэлүүн, Ногооннуур, Сагсай, Толбо, Улаанхус, Цэнгэл
	Увс	Улаангом, Баруунтуруун, Бөхмөрөн, Давст, Завхан, Зүүнговь, Зүүнхангай, Малчин, Наранбулаг, Өлгий, Өмнөговь, Өндөрхангай, Сагил, Тариалан, Тэс, Ховд, Хяргас, Цагаанхайрхан
Хангай	Архангай	Эрдэнэбулган, Ихтамир, Чулуут, Хангай, Тариат, Өндөр-Улаан, Эрдэнэмандал, Жаргалант, Цэцэрлэг, Хайрхан, Батцэнгэл, Өлзийт, Өгийнуур, Хашаат, Хотонт, Цэнхэр, Төвшрүүлэх, Булган, Цахир
	Хөвсгөл	Мөрөн, Алаг-Эрдэнэ, Арбулаг, Баянзүрх, Бүрэнтогтох, Галт, Жаргалант, Их-Уул, Рашаант, Ренчинлхүмбэ, Тариалан, Тосонцэнгэл, Төмөрбулаг, Түнэл, Улаан-Уул, Ханх, Цагаан-Уул, Цагаан-Үүр, Цэцэрлэг, Чандмань-Өндөр, Шинэ-Идэр, Алаг-Эрдэнэ, Эрдэнэбулган

Төв	Дархан-Уул	Дархан, Хонгор, Орхон, Шарын гол
	Дундговь	Сайнцагаан, Дэлгэрцогт, Дэрэн, Говь-Угтаал, Цагаандэлгэр, Баянжаргалан, Өндөршил, Гурвансайхан, Өлзийт, Хулд, Луус, Дэлгэрхангай, Сайхан-Овоо, Эрдэнэдалай, Адаацаг
Зүүн	Дорнод	Хэрлэн, Баянтүмэн, Булган, Дашбалбар, Матад, Халхгол, Хөлөнбуйр, Цагаан-Овоо, Баян-Уул, Чойбалсан
	Сүхбаатар	Баруун-Урт, Баяндэлгэр, Дарьганга, Мөнххаан, Онгон, Сүхбаатар, Түвшинширээ, Уулбаян, Халзан, Эрдэнэцагаан, Түмэнцогт
Улаанбаатар		Хан-Уул, Баянзүрх, Баянгол, Сүхбаатар, Чингэлтэй, Сонгинохайрхан

2.1.2. Түүврийн загвар

Судалгаанд шаталсан түүврийн арга буюу хоёр шатат түүврийг ашигласан.

1) Шат 1: Пропорциональ магадлалт түүврийн аргыг ашиглан таван бүсийг төлөөлүүлэн өрхийн тоог пропорционалиар тогтоосон. Энэ аргаар Баруун бүсээс 640 өрх, Хангайн бүсээс 800 өрх, Төвийн бүсээс 640 өрх, Зүүн бүсээс 480 өрх, Улаанбаатар хотоос 1440 өрх сонгов.

Бүс бүрээс нийт өрхийг төлөөлөх өрхийн тоог тогтоосны дараа Улаанбаатар хотын төвийн 6 дүүргийг тус бүр нэг бүлэг, үлдсэн 4 бүсийг төлөөлүүлж тус бүр 2 аймгийг санамсаргүйгээр сонгосон. Түүврийн анхан шатны нэгж нь аймгийн хувьд баг, Улаанбаатар хотын хувьд хорооны хэсэг байсан бөгөөд түүврийн анхан шатны нийт 400 нэгж (ТАШН)-ийг өрх, хүн амын хэмжээнд пропорциональ магадлалт түүврийн аргыг ашиглан бүлэг тус бүрээс сонгож тогтоов.

2) Шат 2: Судалгааны түүврийн анхан шатны нэгж буюу сонгогдсон баг, хэсэг тус бүрээс 10 өрхийг системчилсэн магадлалт түүврийн аргаар сонгосон.

2.1.3. Түүвэрлэгдсэн өрх

Судалгаань өрхөд суурилсан судалгаа учир мэдээлэл цуглуулах анхдагч нэгж нь өрх юм. Судалгаанд 4000 өрхийн 14084 хүн сонгогдсоноос 3998 өрхийн 14079 хүн бүрэн хамрагдлаа. Судалгаанд 12 ба түүнээс дээш насны 10696 хүн сонгогдсоноос 10693 нь судалгааны мэдээлэл цуглуулалтанд бүрэн хамрагдаж, өрхийн ганцаарчилсан асуулгад хариулсан болно.

2007 оны судалгааны нэг судлаач 8-16 өрхөөс мэдээлэл цуглуулж байсан бол 2011 онд түүврийн хэмжээ нэмэгдсэнээр нэг судлаач 20 өрхөөс судалгаа авлаа.

2.2. СУДАЛГААНЫ АСУУЛГА

Судалгааны зорилго, зорилтыг харгалзан өөрийн орны нөхцөл байдалтай уялдуулан судалгааны асуулга, түүнийг нөхөх заавар, ангиллыг боловсруулсан бөгөөд Европын Холбооны Статистикийн байгууллага (Евростат) болон Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Статистикийн Хэлтэс (НҮБСХ)-ийн зөвлөмж, арга зүй, бусад улс орны туршлагыг гол лавлагаа болгон ашиглав. Асуулгын хуудасны асуултын ойлгомжтой байдал, асуулт хоорондын уялдаа, нэг өрхөөс мэдээлэл цуглуулахад зарцуулах дундаж хугацааг тодорхойлох зорилгоор туршилтын судалгааг 50 өрхийг хамруулан зохион байгуулсан юм.

Цаг ашиглалтын судалгаанд хоёр төрлийн асуулгын хуудас ашигласан. Үүнд:

1. **Өрхийн асуулгын маягт (ЦАС-1):** Өрхийн болон ганцаарчилсан асуулгаар өрхийн гишүүдийн ерөнхий мэдээлэл, өрхийн сууцны байдал, ус болон ариун цэврийн байгууламжийн хангамж, цахилгаан, дулааны эх үүсвэр, хөрөнгө, 12 ба түүнээс дээш насны өрхийн гишүүдийн боловсрол, гэрлэлтийн байдал, эрүүл мэнд, ажил эрхлэлтийн талаарх мэдээлэл цуглуулсан.

2. **Өдрийн тэмдэглэлийн маягт (ЦАС-2):** Өдрийн тэмдэглэлээр хүн амын өдөр тутмын үйл ажиллагаа, тэдгээрт зарцуулж буй цаг хугацааны талаарх мэдээллийг цуглуулсан.

2.3. СУДАЛГААНЫ СУРГАЛТ, МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАЛТ

2.3.1. Ахлагч, судлаач нарт зориулсан сургалт

Судалгааны ажлыг чанартай гүйцэтгэх, бүрэн, үнэн зөв, чанартай мэдээлэл цуглуулах үүднээс судалгааны ахлагч, мэдээлэл цуглуулах судлаач нарт зориулсан сургалтыг 2011 оны 3 сарын 14-15-ны өдрүүдэд

батлагдсан хөтөлбөр, заавар журмын дагуу зохион байгуулж явуулсан. Сургалтанд судалгаанд сонгогдсон аймгийн статистикийн хэлтсийн дарга нар болон аймаг, дүүргийн статистикийн хэлтсийн мэргэжилтэн, ӨНЭЗС-ны судлаач нар нийт 65 хүн хамрагдав.

Сургалтаар судалгааны үндсэн зорилго, ач холбогдол, арга зүй болон судалгаанд хэрэглэгдэх ангилал, ойлголт, тодорхойлолтуудыг тайлбарлан, асуулгын хуудас нөхөх, өдрийн тэмдэглэлийг хэрхэн хөтлөх талаар дэлгэрэнгүй зааварчилгаа өгч, асуулга нөхөхөд зориулсан гарын авлагаар хангасны зэрэгцээ сургалтын үеэр асуулга нөхөх, өдрийн тэмдэглэл хөтлөх дадлага хийлгэж, заавар өгсөн болно.

2.3.2. Мэдээлэл цуглуулалт

Судалгааны мэдээлэл цуглуулах ажлыг 2011 оны гурав, зургаа, ес, арван хоёрдугаар сарын гурав дахь долоо хоногт зохион байгуулан явууллаа.

Мэдээлэл цуглуулалтанд лавлагаа болгон авсан хугацаа нь “сүүлийн долоо хоног” буюу судалгаа авч байгаа нэг долоо хоногийн өмнөх долоо хоног байсан бөгөөд бүх гарагийг хамруулсан болно. Судалгааны мэдээлэл цуглуулалт 2011 оны 3 дугаар сард эхэлж, 2011 оны 12 дугаар сарыг дуустал үргэлжилсэн юм.

Өдрийн тэмдэглэл

Өдрийн тэмдэглэлийг сонгогдсон өрхийн 12 ба түүнээс дээш насны гишүүд хөтөлж, хоногийн 24 цагт хийсэн үйл ажиллагаа тэдгээрт зарцуулсан

хугацааг 10 минутын зайтайгаар тэмдэглэсэн болно. Судалгаанд хамрагдагчид 2-3 өдрийн турш өдрийн тэмдэглэл хөтөлж байсан бөгөөд судлаач хөдөөгийн өрхөд 2 удаа, хот, суурин газарт 3 удаа очиж өдрийн тэмдэглэлийн хөтлөлтийг шалгаж, заавар өгч байв.

Өдрийн тэмдэглэлийг хөтлүүлэхдээ 7 хоногийн гарагуудыг дараахь байдлаар 3 бүлэгт хуваан бүлэг тус бүрт тэнцүү тооны өрх ногдуулав (1.Ням, Даваа, Мягмар; 2. Лхагва, Пүрэв; 3. Баасан, Бямба). Өөрөөр хэлбэл судалгаанд хамрагдсан хүн амын гуравны хоёр нь 2 хоног, гуравны нэг нь 3 хоног тэмдэглэл хөтөлсөн гэсэн үг юм.

Өдрийн тэмдэглэлийг сонгогдсон өрхийн судалгааны хугацаанд гэртээ байгаа, судалгаанд бүрэн хамрагдах боломжтой 12 ба түүнээс дээш насны гишүүд хөтөлсөн.

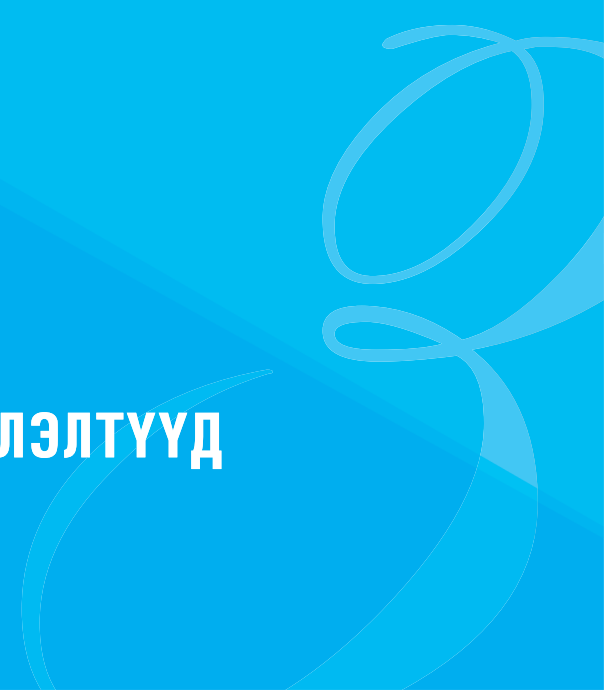
2.4. МЭДЭЭЛЭЛ БОЛОВСРУУЛАЛТ

Судалгааны мэдээллийг компьютерт шивж оруулах, шалгах, засварлахад тооллого, судалгааны мэдээлэл боловсруулдаг CSPro 4.0 багц програмыг, мэдээллийн үр дүнг боловсруулан дүн шинжилгээ хийхэд SPSS 18.0 програмыг ашиглав.

НҮБСХ-ээс гаргасан “Цаг ашиглалтын статистикт ашиглах үйл ажиллагааны олон улсын туршилтын ангилал”-ын дагуу өдрийн тэмдэглэлд тусгагдсан үйл ажиллагаануудыг кодлов (Хавсралт 2). Үйл ажиллагаа бүрт зарцуулсан дундаж цагийг бүх хүн амаар, хүн амын тодорхой насны бүлгүүдээр, хүйс, хот, хөдөө, бүс нутгаар гэх зэрэг боломжит бүх задаргаагаар тооцсон болно.

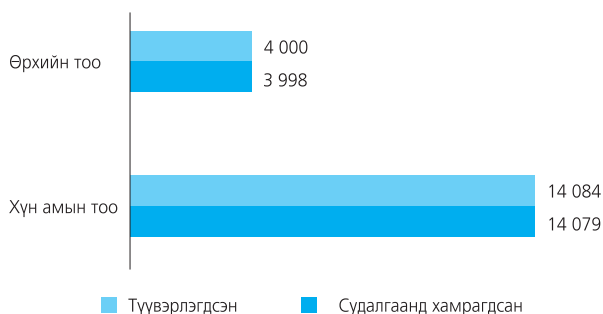
ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ
ӨРХ, ӨРХИЙН ГИШҮҮДИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

3.1. СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ӨРХ, ХҮН АМ

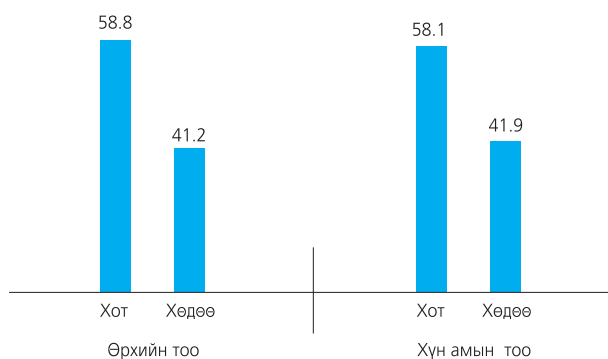
Цаг ашиглалтын судалгаанд 4000 өрхийн 14084 хүн хамрагдахаас 3998 өрхийн 14079 хүн хамрагдлаа. Судалгаанд хамрагдсан 3998 өрхийн 1439 буюу 36.0 хувь нь нийслэлд, 910 буюу 22.8 хувь нь аймгийн төвд, 582 буюу 14.5 хувь нь сумын төвд, 1067 буюу 26.7 хувь нь хөдөөд амьдардаг өрхүүд байна.

Зураг 3.1. Түүвэрлэгдсэн болон судалгаанд хамрагдсан өрх, хүн ам, 2011 он

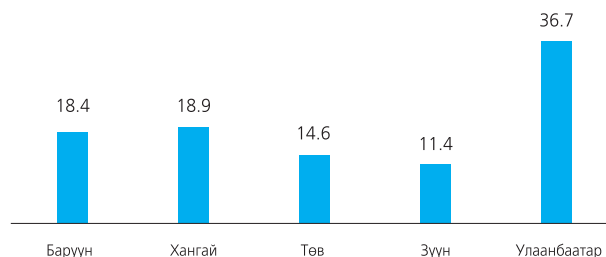
Судалгаанд хамрагдсан нийт өрхийн 58.8 хувь нь хотын, 41.2 хувь нь хөдөөгийн өрх байгаа бол хүн амын 58.1 хувь нь хотын, 41.9 хувь нь хөдөөгийнх байна.

Зураг 3.2. Судалгаанд хамрагдсан өрх, хүн амын тоо, дүнд эзлэх хувиар, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

Судалгаанд хамрагдсан нийт хүн амын 36.7 хувь нь Улаанбаатар хотод амьдарч байна.

Зураг 3.3. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын тоо, дүнд эзлэх хувиар, бүсээр, 2011 он

Судалгаанд хамрагдсан өрхүүдийн тоо Баруун, Хангай, Төвийн бүс нутгуудаар бараг тэнцүү тархсан (16-20 хувь), харин Зүүн бүс нутгийн өрх нийт өрхийн 12.0 хувь байхад түүвэрлэгдсэн нийт өрхийн 36.0 хувь нь Улаанбаатар хотын өрх байна.

Хүснэгт 3.1. Судалгаанд хамрагдсан өрхийн тоо, бүсээр, хувиар, 2011 он

	Бүсээр					Улсын дүн
	Баруун	Хангай	Төв	Зүүн	Улаанбаатар	
Өрхийн тоо	640	800	639	480	1 439	3 998
Дүнд эзлэх хувь	16.0	20.0	16.0	12.0	36.0	100.0

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Судалгаанд хамрагдсан 10 өрхийн 8 нь эрэгтэй тэргүүлэгчтэй, 2 нь эмэгтэй тэргүүлэгчтэй өрх байна. ЦАС-нд хамрагдсан нэг өрх дунджаар 3.5 ам бүлтэй байгаа бол эрэгтэй тэргүүлэгчтэй өрх 3.7 ам бүлтэй, эмэгтэй тэргүүлэгчтэй өрх 2.7 ам бүлтэй байна.

3.1.1. Өрхийн сууцны төрөл, эзэмшлийн хэлбэр

Тухайн өрхийн эзэмшиж буй сууцны төрөл болон дэд бүтцийн үндсэн үйлчилгээнд хамрагдсан байдал нь хүн амын амьжиргааны түвшнийг тодорхойлох гол үзүүлэлтийн нэг юм. Өрхийн сууцны нөхцөл, ахуйн үйлчилгээ, дэд бүтэц сайжирснаар өрхийн амьдрал ахуй дээшилж, өрхийн гишүүдийн бүтээмж нэмэгдэнэ.

Судалгаанд хамрагдсан нийт өрхийн 42.2 хувь нь монгол түмний уламжлалт сууц гэрт, 57.3 хувь нь байшинд, үлдсэн 0.5 хувь нь зориулалтын бус сууцанд амьдарч байна.

Хүснэгт 3.2. Өрхийн тоо, сууцны төрөл, өрхийн тэргүүлэгчийн хүйс, хот, хөдөөгөөр, хувиар, 2011 он

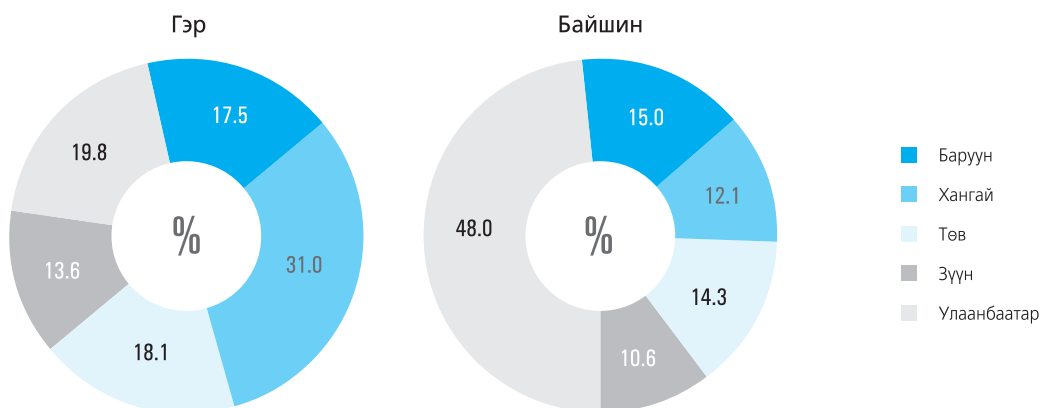
Үзүүлэлт	Сууцны төрлөөр, %							Өрхийн тоо
	Гэр	Зориулалтын бус сууц	Байшин	Үүнээс:				
				Орон сууцны байшин	Бие даасан тохилог сууц	Сууцны тусдаа байшин	Нийтийн зориулалтын байр	
Бүгд	42.2	0.5	57.3	19.0	0.2	35.4	2.7	3 998
Өрхийн тэргүүлэгчийн хүйс								
Эрэгтэй	43.4	0.3	56.3	17.1	0.3	36.5	2.4	3 151
Эмэгтэй	37.5	1.2	61.3	26.1	0.1	31.3	3.8	847
Суурьшил								
Хот	24.4	0.7	74.9	31.8	0.4	39.1	3.6	2 349
Хөдөө	67.5	0.2	32.3	0.7	0.0	30.1	1.5	1 649

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Хотын нийт өрхийн 74.9 хувь нь байшинд, 24.4 хувь нь гэрт амьдарч байгааг өмнөх судалгааны үр дүнтэй харьцуулахад байшинд амьдардаг өрхийн эзлэх хувь 6.4 пунктээр нэмэгдэж, харин гэрт амьдардаг өрхийн хувь 6.7 пунктээр буурсан байна. Хөдөөгийн өрхийн 32.3 хувь нь байшинд, 67.5 хувь нь гэрт амьдарч байна. Өмнөх судалгааны үр дүнтэй харьцуулахад байшинд амьдарч буй хөдөөгийн

өрхийн хувийн жин 11.4 пунктээр нэмэгдсэн бол гэрт амьдардаг өрхийнх 11.2 пунктээр буурсан байна. Хот, хөдөөд байшинд амьдардаг өрхийн тоо өсч байгаа нь орон сууцаар хангах бодлого, хөтөлбөр тодорхой хэмжээгээр нөлөөлсөн байх талтай. Сууцны тусдаа байшинд амьдардаг өрхийн тоо нийт өрхийн 35.4 хувийг эзэлж, өмнөх судалгааны дүнгээс 4.4 пунктээр нэмэгдсэн байгаа нь иргэдийн өөрсдөө байшин барьж суух бололцоо нэмэгдсэнтэй холбоотой байх.

Зураг 3.4. Гэр, байшинд амьдардаг өрхийн тоо, дүнд эзлэх хувиар, бүсээр, 2011 он

Гэрт амьдардаг өрхийн 31.0 хувь нь Хангайн бүсэд байгаа нь бусад бүсээс хамгийн өндөр түвшинд байна. Харин байшинд амьдардаг өрхийн 48.0 хувь нь Улаанбаатар хотод байна.

Судалгаанд хамрагдсан нийт өрхийн 6.3 хувь нь өөрийн эзэмшлийн сууцгүй өрх байна. Хотод энэ үзүүлэлт 8.5 хувь байгаа бол хөдөөд харьцангуй бага буюу 3.2 хувьтай байна.

Хүснэгт 3.3. Өрхийн сууцны эзэмшлийн хэлбэр, хот, хөдөөгөөр, хувиар, 2011 он

	Хот	Хөдөө	Бүгд
Бүгд	100.0	100.0	100.0
Өөрийн эзэмшлийн	91.5	96.8	93.7
Бусдын сууцанд түрээстэй суудаг	4.5	0.7	3.0
Бусдын сууцанд түрээсгүй суудаг	3.8	2.0	3.0
Бусад	0.2	0.5	0.3

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

3.1.2. Өрхийн сууцны халаалт, ундны усны эх үүсвэр

Сууцны халаалт, ундны усны эх үүсвэр нь тухайн өрхийн амьжиргааны түвшнийг тодорхойлох чухал үзүүлэлтийн нэг.

Судалгаанд хамрагдсан өрхийн сууцны халаалтын төрлийг авч үзвэл, 20.9 хувь нь төвлөрсөн системд холбогдсон, 0.5 хувь нь цахилгаан халаагууртай, 2.2 хувь нь нам даралтын зуухтай, 76.4 хувь нь ердийн галлагаатай өрх байна.

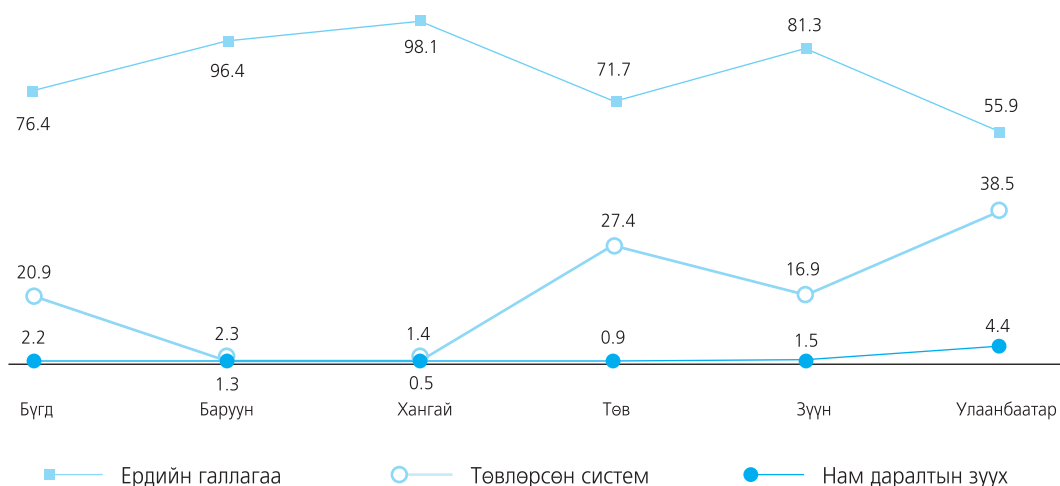
Хүснэгт 3.4. Өрхийн халаалтын төрөл, хот, хөдөө, хувиар, судалгаа, тооллогын дүнгээр

	ЦАС, 2011 он			ХАОСТ, 2010 он		
	Хот	Хөдөө	Бүгд	Хот	Хөдөө	Бүгд
Бүгд	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Төвлөрсөн систем	35.1	0.7	20.9	51.6	7.2	43.8
Цахилгаан халаагуур	0.8	0.1	0.5	0.7	0.5	0.7
Нам даралтын зуух	3.3	0.5	2.2	5.6	3.6	5.3
Ердийн галлагаа	60.8	98.7	76.4	42.1	88.7	50.2

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он, Хүн ам, орон сууцны тооллого, 2010 он

Өрхийн халаалтын төрлийг бүсээр авч үзвэл, Хангайн бүсэд ердийн галлагаатай өрх бусад бүсээс хамгийн их байна. Харин төвлөрсөн системд холбогдсон өрх Улаанбаатар хотод хамгийн их буюу 38.5 хувь байна.

Зураг 3.5. Өрхийн халаалтын төрөл, бүсээр, хувиар, 2011 он

Улаанбаатар хотын өрхийн 38.2 хувь нь төвлөрсөн системд холбогдсон сууцны, 20.3 хувь нь төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байрны ус хэрэглэдэг байна. Төвийн бүсийн өрхийн 26.6 хувь, Зүүн бүсийн

17.1 хувь нь төвлөрсөн системд холбогдсон байна. Баруун бүсийн өрхийн ундны усны гол эх үүсвэр нь гол мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шанд (68.4 хувь), үүний дараагаар хамгаалагдсан худаг (24.5 хувь) байна.

Хүснэгт 3.5. Өрхийн ундны усны эх үүсвэр, бүсээр, хувиар, 2011 он

Үзүүлэлт	Бүс					Улсын дүн
	Баруун	Хангайн	Төвийн	Зүүн	Улаанбаатар	
Бүгд	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Төвлөрсөн систем	2.2	1.4	26.6	17.1	38.2	20.7
Төвлөрсөн системд холбогдсон ус түгээх байр	0.2	0.0	8.9	10.8	20.3	10.1
Хамгаалагдсан худаг	24.5	26.6	24.7	30.4	15.1	22.3
Хамгаалагдсан булаг, шанд	1.7	1.2	1.4	4.2	0.0	1.2
Төвлөрсөн системд холбогдоогүй ус түгээх байр	0.0	6.9	7.7	7.5	20.1	10.7
Зөөврийн ус	2.0	5.9	6.0	8.8	5.1	5.3
Гол мөрөн, нуур, хамгаалагдаагүй худаг, булаг, шанд	68.4	56.9	24.1	21.2	0.9	29.1
Бусад	1.0	1.1	0.6	0.0	0.3	0.6

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

3.1.3. Судалгаанд хамрагдсан өрхийн хөрөнгийн байдал

Судалгаанд хамрагдсан өрхийн 38.4 хувь нь малтай, 26.2 хувь нь суудлын авто машинтай, 10.8 хувь нь хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнэ тариалдаг өрхүүд байна.

Хөрөнгийн өмчийн байдлыг өрхийн тэргүүлэгчийн хүйсээр авч үзвэл, суудлын машинтай өрхийн 87.7 хувь, хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнэ тариалдаг өрхийн 84.8 хувь, малтай өрхийн 88.8 хувийг эрэгтэй тэргүүлэгчтэй өрх эзэлж байгаа бол суудлын машинтай өрхийн 12.3 хувь, хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнэ тариалдаг өрхийн 15.2 хувь, малтай өрхийн 11.2 хувийг л эмэгтэй тэргүүлэгчтэй өрх эзэлж байна.

Хүснэгт 3.6. Судалгаанд хамрагдсан өрхүүд, хөрөнгийн сонгосон үзүүлэлтээр, хувиар, 2011 он

Үзүүлэлт	Суудлын машинтай өрх	Хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнэ тариалдаг өрх	Малтай өрх	Малын төрлөөр						Өрхийн тоо
				<100	101-200	201-300	301-400	401-500	501<	
Бүгд	26.2	10.8	38.4	53.9	21.8	10.8	5.4	2.3	5.8	3 998
Өрхийн тэргүүлэгчийн хүйс										
Эрэгтэй	87.7	84.8	88.8	51.7	22.3	11.5	5.7	2.5	6.3	3 151
Эмэгтэй	12.3	15.2	11.2	70.9	18.0	4.7	2.9	1.2	2.3	847
Суурьшил										
Хот	73.6	58.0	14.1	80.5	10.6	4.2	0.5	0.5	3.7	2 349
Хөдөө	26.4	42.0	85.9	49.5	23.7	11.8	6.2	2.7	6.1	1 649

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Эрэгтэй тэргүүлэгчтэй малтай өрхийн 51.7 хувь нь 100 хүртэлх малтай байгааг өмнөх 2007 оны судалгаатай харьцуулахад 24.0 пунктээр буурч, харин эмэгтэй тэргүүлэгчтэй малтай өрхийн 70.9 хувь нь 100 хүртэлх малтай болж, өмнөх судалгааны дүнгээс 20.5 пунктээр нэмэгдсэн байна.

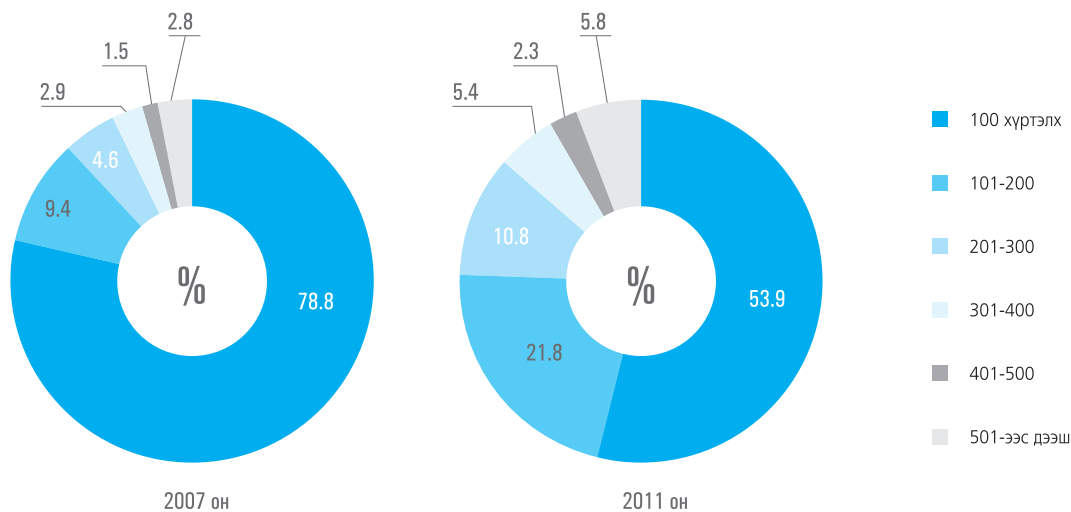
Суудлын машинтай өрхийн 73.6 хувь нь хотод, харин малтай өрхийн 85.9 хувь нь хөдөөд байгаа нь хөрөнгө санхүү, аж ахуйн эрхлэлтэнд хот, хөдөөгийн ялгаа их байгааг харуулж байна.

Судалгаанд хамрагдсан суудлын машинтай өрхийн 47.5 хувь нь Улаанбаатар хотод байна. Энэ нь Улаанбаатар хотын хотжилт, суурьшмал байдал, амьдралын хэв маяг, амьдралын түвшин сайжирсан

зэрэг олон хүчин зүйлтэй холбоотой байж болно. Харин хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнэ тариалдаг өрхийн эзлэх хувь өмнөх судалгааны дүнгээс 1.8 пунктээр өсч, малтай өрхийн эзлэх хувь 1.0 пунктээр буурсан байна.

Өмнөх судалгааны дүнгээр малтай өрхийн 78.8 хувийг 100 хүртэлх малтай өрх эзэлж байсан бол 2011 оны судалгаагаар 53.9 хувь болж буурсан ч малын тооны бусад бүлэгт багтаж байгаа өрхүүд нэмэгдсэн байна. 100 хүртэлх малтай өрхүүдийн хувьд нэг талаас зуданд малаа алдах, нөгөөтэйгүүр үнэ, инфляцийн хэт их өсөлтийг давахад малаа амьжиргаа залгах хэрэгсэл болгон ашигласны улмаас эзлэх хувь нь буурсан байж болох юм.

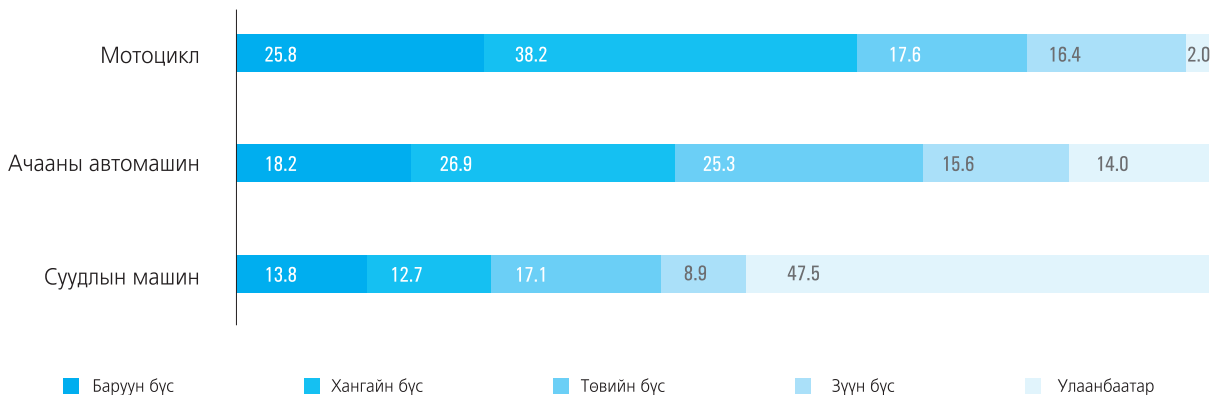
Зураг 3.6. Судалгаанд хамрагдсан өрхүүд, малын тоогоор, хувиар, судалгааны дүнгээр

Судалгаанд хамрагдсан хотын өрхийн 90.0 хувь нь компьютертэй, 63.2 хувь нь гар утастай, 63.2 хувь нь телевизтэй, 73.6 хувь нь суудлын машинтай байгаа бол хөдөөгийн өрхийн 97.5 хувь нь нар, салхины

эрчим хүчний үүсгүүртэй, 10.0 хувь нь компьютертэй, 36.8 хувь нь телевизтэй, 36.8 хувь нь гар утастай, 26.4 хувь нь суудлын машинтай, 91.5 хувь нь мотоциклтэй байна.

Зураг 3.7. Судалгаанд хамрагдсан өрхүүд, хөрөнгөөр, бүсээр, хувиар, 2011 он

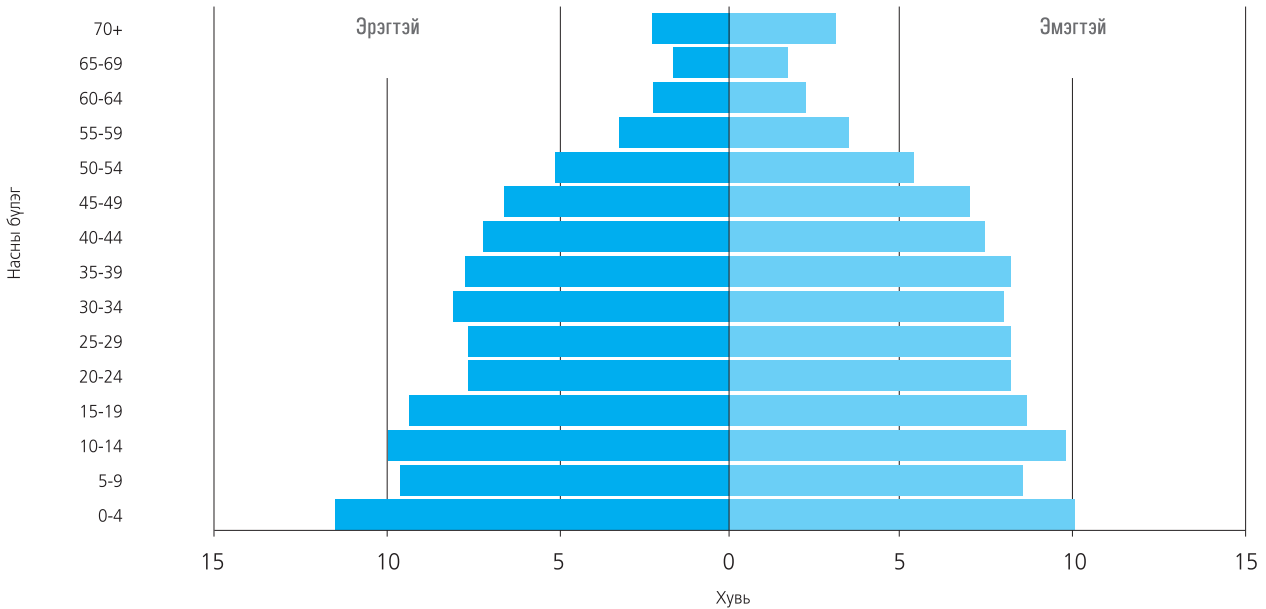
3.1.4. Судалгаанд хамрагдсан өрхийн хүн амын нас, хүйсийн бүтэц, боловсролын түвшин

Судалгаанд хамрагдсан өрхийн хүн амын 24.1 хувь нь 0-11 насны хүүхэд, 11.7 хувь нь 12-17 насны өсвөр насныхан, 64.2 хувь нь 18 ба түүнээс дээш насныхан

байна. 2010 оны хүн ам, орон сууцны тооллогын дүнгээр хүн ам зүйн ачаалал 45.0 хувь байсан бол энэ судалгааны дүнгээр 51.8 хувь байна.

Судалгаанд хамрагдагчдын 48.7 хувь нь эрэгтэйчүүд, 51.3 хувь нь эмэгтэйчүүд байна.

Зураг 3.8. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын нас, хүйсийн бүтэц, хувиар, 2011 он

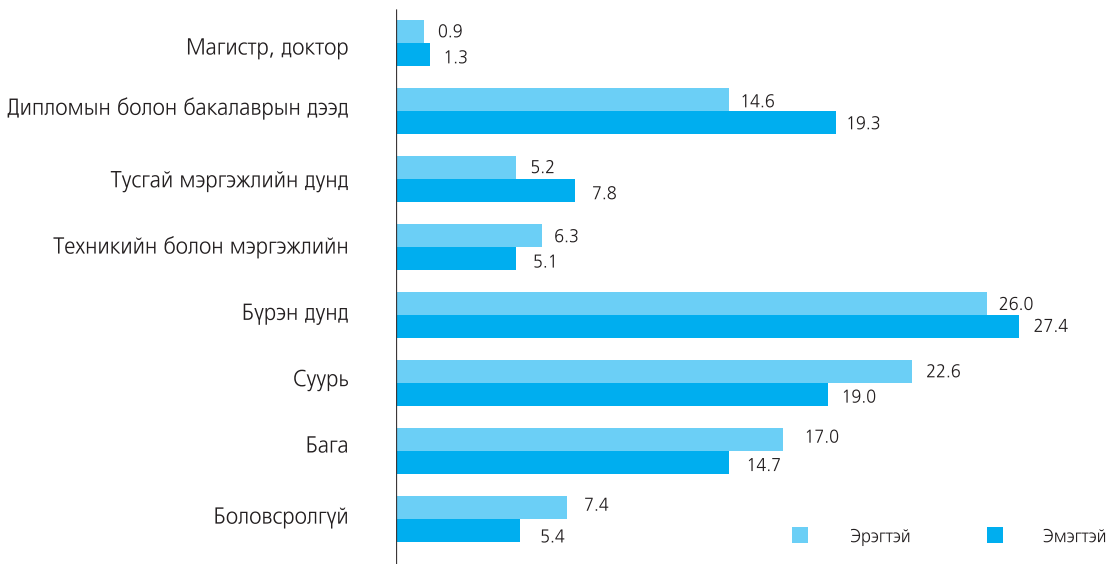
Насны бүлгээр тооцсон хүйсийн харьцааг харахад нас ахих тусам хүйсийн харьцаа алдагдсаар 70 ба түүнээс дээш насанд 100 эмэгтэйд ногдох эрэгтэйчүүдийн тоо буурч байна. Энэ нь эрэгтэй хүүхдүүд илүү олон төрөөд, нас ахих тусам эрэгтэйчүүдийн тоо цөөрч, эмэгтэйчүүд давамгайлдаг нийтлэг хандлага манай улсад ч байгааг харуулж байна.

Судалгаанд хамрагдсан 12 ба түүнээс дээш насны хүн амын 6.3 хувь нь боловсролгүй, 93.7 хувь нь аль нэг шатны боловсрол эзэмшсэн байна. Боловсрол

эзэмшсэн хүн амын 1.2 хувь нь магистр, доктор, 18.2 хувь нь дипломын болон бакалаврын дээд, 7.0 хувь нь тусгай мэргэжлийн дунд, 6.0 хувь нь техникийн болон мэргэжлийн, 28.5 хувь нь бүрэн дунд, 22.2 хувь нь суурь, 16.9 хувь нь бага боловсролтой хүмүүс байна. Судалгаанд хамрагдагчдын боловсролын түвшин дээшлэх тутам эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь өндөр болж байна.

Магистр, доктор, дипломын болон бакалаврын дээд боловсролтой хүн амын 59.0 хувийг эмэгтэйчүүд, 41.0 хувийг эрэгтэйчүүд эзэлж байна.

Зураг 3.9. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын боловсролын түвшин, хүйсээр, хувиар, 2011 он

Боловсролгүй хүн амын 20.3 хувь нь хотод, 79.7 хувь нь хөдөөд, магистр болон докторын боловсролтой хүн амын 97.4 хувь нь хотод амьдарч байна.

Дипломын болон бакалаврын дээд боловсролтой хүн амын эзлэх хувь Улаанбаатар хотод хамгийн өндөр байна. Энэ нь их, дээд сургуулиуд нийслэлд төвлөрсөн, төгсөгчид ихэвчлэн Улаанбаатар хотод

суурьших, ажиллах хүсэлтэй байдагтай холбоотой юм.

Техникийн болон мэргэжлийн боловсролтой хүн амын эзлэх хувь Баруун бүсэд хамгийн өндөр буюу 8.1 хувь байгаа бол Улаанбаатар хотод 4.2 хувь, улсын хэмжээнд 5.7 хувьтай байна. Тусгай мэргэжлийн дунд боловсролтой хүний эзлэх хувь Төвийн бүсэд хамгийн өндөр байгаа бол Хангай болон Баруун бүсэд бага байна.

Хүснэгт 3.7. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын боловсролын түвшин, хүйс, хот, хөдөө, байршил, бүсээр, хувиар, 2011 он

Үзүүлэлт	Боловсролын түвшин								Хүний тоо
	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр, доктор	
Бүгд	6.3	15.8	20.7	26.7	5.7	6.6	17.1	1.1	10 693
Хүйс									
Эрэгтэй	7.4	17.0	22.6	26.0	6.3	5.2	14.6	0.9	5 120
Эмэгтэй	5.4	14.7	19.0	27.4	5.1	7.8	19.3	1.3	5 573
Суурьшил									
Хот	2.2	9.0	15.2	33.4	5.9	7.9	24.6	1.8	6 390
Хөдөө	12.5	26.0	28.9	16.8	5.3	4.5	5.9	0.1	4 303
Байршил									
Нийслэл	1.3	7.7	12.4	36.9	4.2	7.3	27.9	2.3	4 067
Аймгийн төв	3.6	11.4	20.2	27.2	8.9	9.0	18.8	0.9	2 323
Сумын төв	5.9	17.4	26.4	21.1	7.8	8.4	12.8	0.2	1 498
Хөдөө	16.1	30.6	30.2	14.6	3.9	2.5	2.1	0.0	2 805
Бүс									
Баруун	16.0	22.8	21.6	17.3	8.1	4.9	8.9	0.4	1 833
Хангай	5.6	25.2	33.0	19.9	3.9	4.2	8.1	0.1	1 986
Төв	5.8	16.8	20.6	26.2	7.4	8.6	13.8	0.8	1 570
Зүүн	10.4	16.0	27.3	18.8	7.4	7.8	12.1	0.2	1 237
Улаанбаатар	1.3	7.7	12.4	36.9	4.2	7.3	27.9	2.3	4 067

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

3.1.5. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын гэрлэлтийн байдал

Судалгаанд хамрагдсан 15 ба түүнээс дээш насны хүн амын 28.6 хувь нь огт гэрлээгүй, 56.5 хувь нь батлуулсан гэр бүлтэй хүмүүс байна.

Судалгаанд хамрагдсан эрэгтэйчүүдийн 31.3 хувь нь огт гэрлээгүй, харин эмэгтэйчүүдийн 26.1 хувь нь огт гэрлээгүй байна. Энэ нь эмэгтэйчүүд

эрэгтэйчүүдийг бодвол эрт гэр бүлтэй болдогтой холбоотой байх. Харин эрэгтэйчүүдийн 1.4 хувь нь тусгаарласан, 1.1 хувь нь цуцалсан, 3.9 хувь нь бэлбэсэн хүмүүс байгаа бол эмэгтэйчүүдийн 1.7 хувь нь тусгаарласан, 2.3 хувь нь цуцалсан, 11.3 хувь нь бэлбэсэн хүмүүс байна. Бэлбэсэн эмэгтэйчүүдийн эзлэх хувь эрэгтэйчүүдийнхээс өндөр байгаа нь эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдийг бодвол дахин гэр бүл болох нь бага байдагтай холбоотой байх.

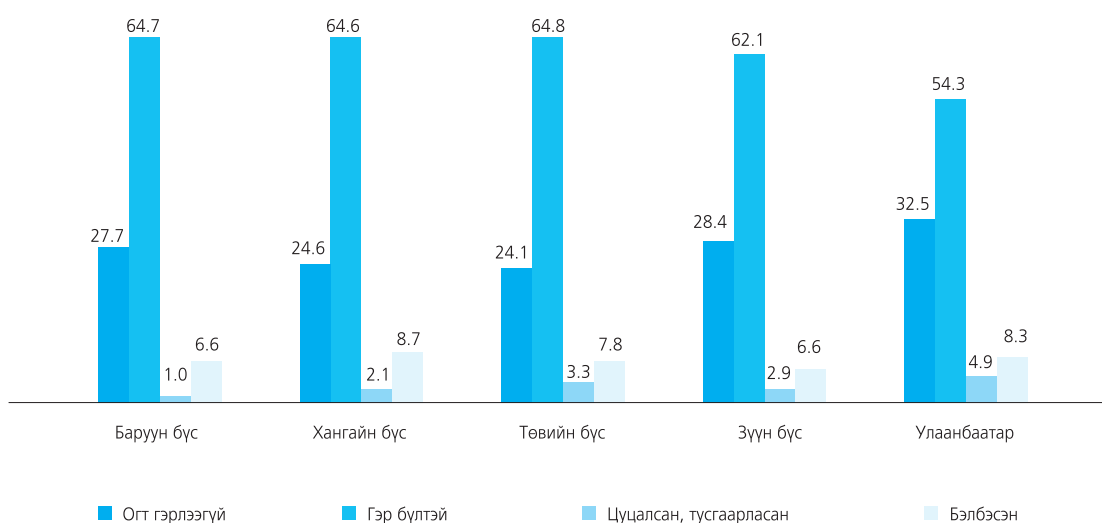
Хүснэгт 3.8. Хүн амын гэрлэлтийн байдал, хүйсээр, тоо, хувиар, 2011 он

Гэрлэлтийн байдал	Эрэгтэй		Эмэгтэй		Бүгд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Бүгд	4 718	47.7	5 173	52.3	9 891	100.0
Огт гэрлээгүй	1 475	31.3	1 350	26.1	2 825	28.6
Батлуулсан гэр бүлтэй	2 767	58.6	2 826	54.7	5 593	56.5
Батлуулаагүй гэр бүлтэй	174	3.7	203	3.9	377	3.8
Тусгаарласан	64	1.4	89	1.7	153	1.6
Цуцалсан	54	1.1	119	2.3	173	1.7
Бэлбэсэн	184	3.9	586	11.3	770	7.8

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Судалгаанд хамрагдсан хөдөөгийн хүн амын 63.5 хувь нь батлуулсан гэр бүлтэй, 25.8 хувь нь огт гэрлээгүй бол хотын хүн амын 52.0 хувь нь батлуулсан гэр бүлтэй, 30.3 хувь нь огт гэрлээгүй байна.

Зураг 3.10. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын гэрлэлтийн байдал, бүсээр, хувиар, 2011 он

Огт гэр бүл болоогүй хүн ам бусад бүсээс Улаанбаатар хотод хамгийн их буюу 32.5 хувь байна. Харин гэр бүлтэй хүн ам Улаанбаатар хотод хамгийн бага байна.

3.2. СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮН АМЫН ЭДИЙН ЗАСГИЙН ИДЭВХ

3.2.1. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын ажил эрхлэлт

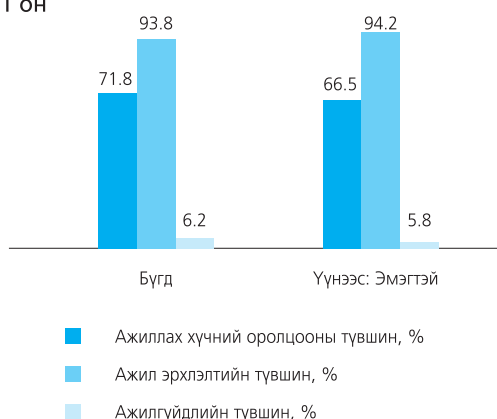
Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амд тухайн цаг хугацаанд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, үйлчилгээ

үзүүлэхэд ажиллах хүчээ нийлүүлж байгаа ажиллагч, нийлүүлэхэд бэлэн байгаа ажилгүй иргэдийг хамруулдаг. Цаг ашиглалтын судалгаагаар ч судалгаанд хамрагдсан хүн амын ажил эрхлэлт, ажилгүйдлийн түвшин, ажилласан цаг, ажиллагчдын дундаж цалингийн талаар сонирхож судалсан болно.

Судалгаанд хамрагдсан хөдөлмөрийн насны 8759 хүн байгаагийн 67.3 хувь нь ажиллагчид, 4.5 хувь нь ажилгүйчүүд байна.

Цаг ашиглалтын судалгаагаар ажиллах хүчний оролцооны түвшин 71.8 хувь байна.

Зураг 3.11. Хүн амын хөдөлмөр эрхлэлтийн үзүүлэлтүүд, 2011 он

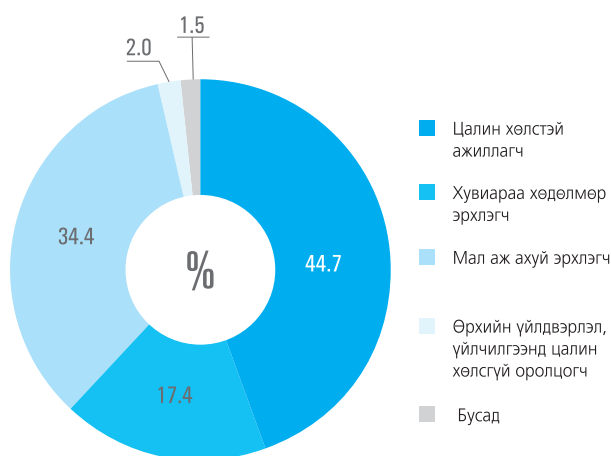

Судалгаанд хамрагдсан хөдөлмөрийн насны хүн амын ажил эрхлэлтийн түвшин 93.8 хувь, ажилгүйдлийн түвшин 6.2 хувьтай байна. Харин хотод ажилгүйдлийн түвшин 8.1 хувь байгаа бол хөдөөд энэ үзүүлэлт 3.9 хувь байна.

Судалгаанд хамрагдсан 12 ба түүнээс дээш насны 10693 хүний 58.7 хувь буюу 6278 нь ажил эрхэлж байна. Ажиллагчдын 52.5 хувь нь хотод, 47.5 хувь нь хөдөөд ажиллаж байна.

Нийт ажиллагчдын 44.7 хувь нь цалин хөлстэй ажиллагч, 34.4 хувь нь мал аж ахуй эрхлэгчид, 17.4 хувь нь хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид байна.

Зураг 3.12. Судалгаанд хамрагдсан 12 ба түүнээс дээш насны ажиллагчдын ажил эрхлэлтийн байдал, хувиар, 2011 он

Хотын ажиллагчдын 67.1 хувь нь цалин хөлстэй ажиллагчид, 26.0 хувь нь хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч байгаа бол хөдөөгийн ажиллагчдын 19.9 хувь нь цалин хөлстэй, 7.9 хувь нь хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, 69.6 хувь нь мал аж ахуй эрхлэгч байна. Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй оролцогчдын 66.7 хувь нь эмэгтэйчүүд байгаа бөгөөд 53.6 хувь нь хотод, 46.4 хувь нь хөдөөд байна.

Судалгаанд хамрагдсан 6278 ажиллагчдын 3.0 хувь нь давхар ажил эрхэлдэг бөгөөд тэдний 22.0 хувь нь цалин хөлстэй ажиллагч, 40.3 хувь нь хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, 18.8 хувь нь мал аж ахуй эрхлэгч, 11.8 хувь нь өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй оролцогч байна. Давхар ажил эрхлэгчдийн 40.9 хувь нь эмэгтэйчүүд, 59.1 хувь нь эрэгтэйчүүд байна.

Давхар ажил эрхлэгчдийн 44.1 хувь нь хотод, 55.9 хувь нь хөдөөд байна. Хөдөөд эрэгтэйчүүд ихэвчлэн хувиараа хөдөлмөр эрхлэх, мал аж ахуй эрхлэх зэргээр давхар ажил эрхэлдэг байна.

Өмнөх судалгааны дүнгээр эрэгтэйчүүд 130.2 мянга, эмэгтэйчүүд 94.0 мянган төгрөгийн дундаж цалинтай байсан бол энэ удаагийн судалгаагаар ажиллагчдын сарын дундаж цалин улсын дундаар 237.0 мянга, эрэгтэйчүүдийнх 251.0 мянга, эмэгтэйчүүдийнх 220.0 мянган төгрөг болж, 1.9-2.3 дахин өссөн байна.

Ажиллагчдын 22.9 хувь нь 80.0 мянган төгрөг хүртэлх, 23.4 хувь нь 250.0-400.0 мянга, 8.6 хувь нь 400.0-600.0 мянга, 3.9 хувь нь 600.0 мянган төгрөгөөс дээш дундаж цалинтай байна. Ажиллагчдын дундаж цалинг хүйсээр авч үзэхэд, 400.0 мянган төгрөгөөс дээш цалин авдаг ажиллагчдын дотор эрэгтэйчүүдийн хувийн жин эмэгтэйчүүдийнхээс илүү байна. Хөдөөгийн ажиллагчдын 90.0 орчим хувь нь 80.0-250.0 мянган төгрөгийн дундаж цалинтай байна.

Хүснэгт 3.9. Судалгаанд хамрагдсан ажиллагчдын сарын дундаж цалингийн бүтэц, хот, хөдөө, хүйсээр, хувиар, 2011 он

Цалингийн интервал	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж		
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд
Бүгд	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
<80.000	3.2	3.7	41.6	47.3	21.7	24.3	22.9
80.001-150.000	10.7	14.0	30.2	27.2	20.1	20.2	20.2
150.001-250.000	24.2	28.6	16.4	13.7	20.4	21.5	21.0
250.001-400.000	36.0	37.2	8.3	9.8	22.7	24.3	23.4
400.001-600.000	17.4	11.3	2.7	1.7	10.3	6.8	8.6
600.001<	8.5	5.2	0.8	0.3	4.8	2.9	3.9

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад хотод эрэгтэйчүүдийн дундаж цалин 2.0 дахин, эмэгтэйчүүдийнх 2.1 дахин өссөн бол хөдөөд эрэгтэйчүүдийн цалин 1.7 дахин, эмэгтэйчүүдийн цалин 3.1 дахин өссөн байна.

Хүснэгт 3.10. Судалгаанд хамрагдсан ажиллагчдын сарын дундаж цалин, хот, хөдөө, хүйсээр, мянган төгрөгөөр, судалгааны дүнгээр

	Хот		Хөдөө		Улсын дүн	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
ЦАС, 2007 он	181.0	146.6	79.5	39.0	130.2	94.0
ЦАС, 2011 он	361.0	308.0	134.0	121.0	251.0	220.0
Өсөлтийн хувь	2.0	2.1	1.7	3.1	1.9	2.3

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2007 он, 2011 он

Ажиллагчдын сарын дундаж цалинг ажил мэргэжлийн ангиллаар авч үзэхэд, эрэгтэйчүүдийн цалин ажил мэргэжлийн төрөлд эмэгтэйчүүдийнхээс өндөр байна.

Зураг 3.13. Судалгаанд хамрагдсан ажиллагчдын сарын дундаж цалин, ажил мэргэжлийн ангилал, хүйсээр, мянган төгрөгөөр, 2011 он

3.2.2. Судалгаанд хамрагдсан эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам

Судалгаанд хамрагдсан хөдөлмөрийн насны хүн амын 2473 буюу 28.2 хувь нь эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам байна. Эндээс харахад хөдөлмөрийн насны хүн амын дөрөвний нэг нь гэрийн ажил хийх, суралцах, хүүхэд өвчтөн асрах, тэтгэвэрт гарах, хөгжлийн бэрхшээлтэй болох зэрэг шалтгааны улмаас эдийн

засгийн үйл ажиллагаанд оролцохгүй байна. Эдийн засгийн идэвхгүй хүн амын 60.5 хувь нь эмэгтэйчүүд, 39.5 хувь нь эрэгтэйчүүд байна.

Эмэгтэйчүүд хүүхэд төрүүлэх, хүүхэд, өвчтөн асрах, гэрийн ажил хийх, өндөр настан асрах зэрэг гэрийн хөдөлмөр эрхлэх нь эрэгтэйчүүдээс илүү боловч ажилгүй эрэгтэйчүүдийн тоо хот, хөдөөд ажилгүй эмэгтэйчүүдийн тооноос өндөр байна.

Хүснэгт 3.11. Судалгаанд хамрагдсан хөдөлмөрийн насны эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам, шалтгаан, хүйс, хот, хөдөөгөөр, хувиар, 2011 он

	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж		
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Бүгд
Бүгд	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Суралцдаг	63.5	45.0	51.4	49.1	60.1	46.1	51.6
Тэтгэвэрт	4.3	6.5	1.8	2.6	3.6	5.5	4.7
Өвчтэй байсан	3.7	3.5	5.8	3.1	4.3	3.4	3.8
Хөгжлийн бэрхшээлтэй	10.0	4.7	10.5	5.2	10.1	4.8	6.9
Хүүхэд асардаг	0.7	21.9	1.4	10.4	0.9	18.9	11.8
Өндөр настай	0.3	0.1	0.4	0.0	0.3	0.1	0.2
Ажил хийхийг хүсдэггүй	4.3	1.5	5.1	2.6	4.5	1.8	2.9
Өвчтөн, өндөр настан асардаг	1.4	1.6	1.1	3.6	1.3	2.2	1.8
Гэрийн ажилтай	2.6	8.7	6.2	12.5	3.6	9.6	7.2
Бусад	9.2	6.5	16.3	10.9	11.3	7.6	9.1

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Судалгаанд хамрагдсан хөдөлмөрийн насны эдийн засгийн идэвхгүй хүн амын талаас илүү хувь нь суралцагчид байна. Эдийн засгийн идэвхгүй байгаа шалтгаан хүйсээр ялгаатай байна. Тухайлбал, эрэгтэйчүүдийн 10.1 хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэйн улмаас идэвхгүй байгаа бол эмэгтэйчүүдийн 18.9 хувь нь хүүхэд асардаг учир идэвхгүй байна.

Эдийн засгийн идэвхгүй байгаа шалтгаан эрэгтэйчүүд, эмэгтэйчүүдийн хувьд, мөн хот, хөдөөд ялгаатай байна.

Зураг 3.14. Судалгаанд хамрагдсан хөдөлмөрийн насны эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам, голлох шалтгаан, хүйсээр, хувиар, 2011 он

Эдийн засгийн идэвхгүй байгаа эрэгтэйчүүдийн 4.5 хувь нь ажил хийхийг хүсэхгүй байхад эмэгтэйчүүдийн 1.8 хувь нь ажил хийхийг хүсдэггүй байна. Ажил хийхийг хүсдэггүй гэж хариулагчид хөдөөд хотоос илүү байна.

**ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ
ЦАГ АШИГЛАЛТ**

4.1. ЦАГ АШИГЛАЛТЫН ЕРӨНХИЙ ДҮР ЗУРАГ, ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

Цаг ашиглалтын дүр зургийг гаргахдаа судалгаанд хамрагдсан хүн амыг Үндэсний тооцооны систем (ҮТС)-ийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, цаг, долоо хоногийн нэг өдөрт зарцуулсан бүх цагт эзлэх хувиар буюу 24 цагийн 1440 минутаар тооцон гаргаснаас гадна эрэгтэй, эмэгтэйчүүд ямар үйл ажиллагааг зонхилон эрхэлж буйг харуулах зорилгоор нийт үйл ажиллагааг дараах байдлаар ангилан тооцсон болно. Үүнд:

1. ҮТС-ийн үйл ажиллагаа буюу хөлстэй ажил эрхлэх
2. ҮТС-ийн өргөтгөсөн хүрээний үйл ажиллагаа буюу хөлсгүй ажил эрхлэх
3. ҮТС-ийн бус үйл ажиллагаа буюу өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа.

Мөн хөлстэй, хөлсгүй хөдөлмөрт зарцуулж буй цагийг хүн амын насны 5 бүлгүүдээр ангилан тооцов. Үүнд:

1. Насанд хүрэгчид (18 ба түүнээс дээш нас)
2. Хөдөлмөрийн насны хүн ам
3. Хүүхэд (12-17 нас)
4. Залуучууд (15-24 нас)
5. Өндөр настан

4.1.1. Долоо хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын зарцуулсан цаг

а. Ерөнхий төлөв

Улсын дунджаар Монгол хүн долоо хоногийн нэг өдөрт хөлстэй ажил эрхлэхэд 5 цагийг, хөлсгүй ажил эрхлэхэд 4 цагийг зарцуулдаг байна. Түүнчлэн Монгол хүмүүсийн хөлстэй хөдөлмөр эрхлэхэд зарцуулсан цаг ашиглалтанд хот, хөдөөгийн ялгаа ажиглагдаж байна (Хүснэгт 4.1).

Хүснэгт 4.1. Долоо хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот	Хөдөө	Улсын дундаж
Бүгд	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	251	337	286
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	193	63	140
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	13	263	115
Үүнээс:			
Мал аж ахуй	9	252	109
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	45	11	31
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	216	233	223
Гэрийн ажил	166	196	178
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	44	31	39
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	6	6	6
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	973	870	931
Боловсрол	61	21	44
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	73	64	70
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	130	93	115
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	709	692	702

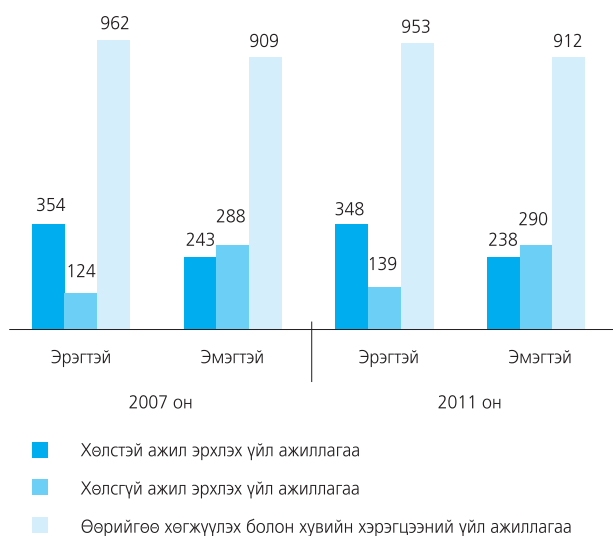
Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Харин хөлстэй ажил эрхлэхэд эрэгтэйчүүд долоо хоногийн нэг өдөрт 348 минут, хөлсгүй ажил эрхлэхэд 139 минутыг зарцуулсан байна. Энэ нь өмнөх судалгааны дүнгээс хөлстэй ажил эрхэлсэн хугацаа 6 минутаар буурч, хөлсгүй ажил эрхэлсэн хугацаа 15 минутаар нэмэгдсэн байна.

Хөлстэй ажил эрхлэхэд эмэгтэйчүүд долоо хоногийн нэг өдөрт 290 минут, хөлсгүй ажил эрхлэхэд 238 минутыг зарцуулж байгаа нь өмнөх судалгааны дүнгээс хөлстэй ажил эрхэлсэн хугацаа 5 минутаар буурч, хөлсгүй ажилд зарцуулсан хугацаа 2 минутаар нэмэгдсэн дүн гарлаа.

Эрэгтэйчүүд хөлстэй ажил зонхилон эрхэлж, эмэгтэйчүүд хөлсгүй ажилд эрэгтэйчүүдээс илүү цаг зарцуулж байгаа нь харагдаж байна (Зураг 4.1).

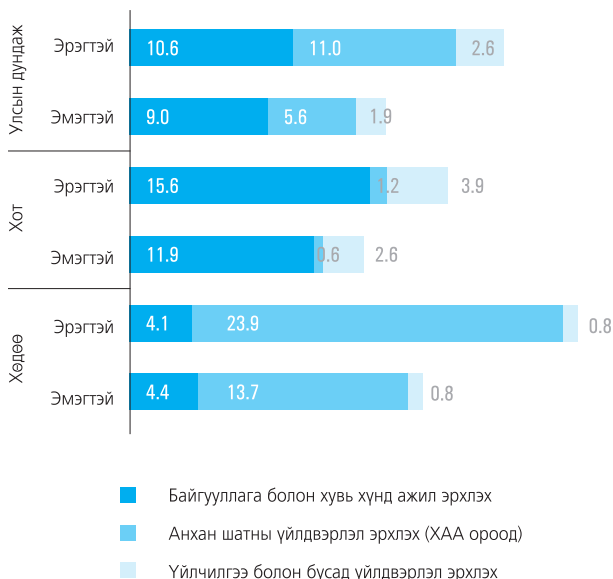
Зураг 4.1. Долоо хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, судалгааны дүнгээр

б. Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг хүйсээр ялгаатай байна. Тухайлбал, улсын дунджаар эрэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийнхаа 24.2 хувийг, эмэгтэйчүүд 16.5 хувийг тус ажилд зарцуулж байна. Хотын эрэгтэй, эмэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийн бараг 11.9-15.6 хувийг байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэхэд зарцуулж байна. Хөдөөгийн эрэгтэйчүүд нийт цагийн 23.9 хувийг анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулж байгаа бол хөдөөгийн эмэгтэйчүүд нийт цагийн зөвхөн 13.7 хувийг л тус ажилд зарцуулж байна (Зураг 4.2).

Зураг 4.2. Долоо хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

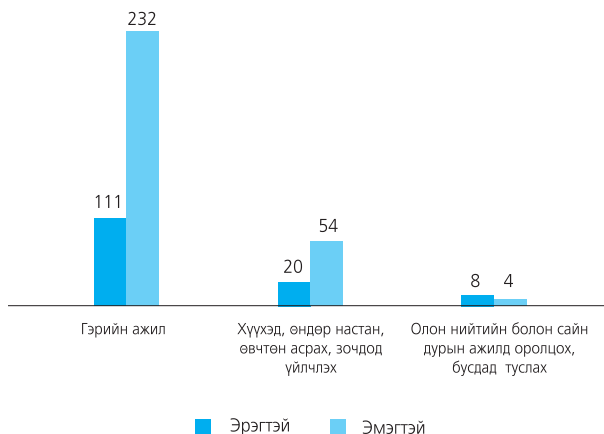

в. Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Гэр ахуйн ажлыг эмэгтэйчүүд зонхилон хийдэг нь судалгааны дүнгээс харагдаж байна. Тухайлбал, энэ ажилд эмэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийн 16.1 хувь буюу 232 минутыг, эрэгтэйчүүд ердөө 7.7 хувь буюу 111 минутыг л зарцуулж байна.

Хүүхэд, өндөр настан болон өвчтэй хүн асрах ажилд эмэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийн 3.8 хувь буюу 54 минутыг зарцуулдаг бол эрэгтэйчүүд 1.4 хувь буюу 20 минутыг л зарцуулж байна.

Зураг 4.3. Долоо хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он

г. Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа

Улсын дунджаар эрэгтэй, эмэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийн 3.1 хувь буюу 44 минутыг сурч боловсроход зарцуулж байна. Хүмүүстэй харилцах, олон нийтийн газар үзвэр үзэх, чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд эрэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийнхаа 5.7 хувь буюу 82 минутыг, эмэгтэйчүүд 4.2 хувь буюу 61 минутыг зарцуулдаг байна.

Эрэгтэйчүүд ном, сонин унших, радио сонсох, телевиз үзэх, интернэтэд орох зэрэг ажилд өдрийн нийт цагийнхаа 8.6 хувь буюу 124 минутыг зарцуулдаг бол эмэгтэйчүүд 7.4 хувь буюу 107 минутыг зарцуулж байна. Эрэгтэй, эмэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийн 48 гаруй хувийг унтах, хооллох, ариун цэвэр сахих, өөрийгөө эмчлэх зэрэг хувийн хэрэгцээнд зарцуулсан байна (Хүснэгт 4.2). Эндээс дүгнэхэд судалгаанд хамрагдсан хүмүүс хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд цагаа зонхилон зарцуулж байна.

Хүснэгт 4.2. Долоо хоногийн нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 001	955	891	844	953	912
Боловсрол	64	57	18	24	44	44
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	88	65	75	55	82	61
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	142	121	100	85	124	107
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	707	712	698	680	703	700

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

4.1.2 Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын зарцуулсан цаг

а. Ерөнхий төлөв

Өдөрт ажлын найман цаг буюу 480 минут байдгийг харгалзан үзвэл, улсын дунджаар Монгол хүн хөлстэй ажил эрхлэхэд ажлын нэг өдөрт 5 цаг буюу 301 минутыг зарцуулж байгаа нь ажлын цагийн 62.7 хувьтай тэнцэж байна (Хүснэгт 4.3).

Харин эрэгтэйчүүд ажлын нэг өдөрт хөлстэй ажил эрхлэхэд 359 минут буюу ажлын цагийн 74.8 хувийг эзэлж байна. Хөлсгүй ажил эрхлэхэд 2 цаг буюу 133 минут зарцуулж байгаа нь өмнөх судалгааны дүнгээс хөлстэй ажил эрхэлсэн хугацаа 6 минутаар буурч, хөлсгүй ажил эрхэлсэн хугацаа 7 минутаар нэмэгдсэн байна.

Хүснэгт 4.3. Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот	Хөдөө	Улсын дундаж
Бүгд	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	272	342	301
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	204	226	213
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	964	872	926

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Ажлын нэг өдөрт эмэгтэйчүүд хөлстэй ажил эрхлэхэд 4 цаг буюу 255 минут зарцуулж байгаа нь нийт ажлын цагийн 53.1 хувьтай тэнцэж байна. Хөлсгүй ажил эрхлэхэд 276 минут зарцуулж байгаа нь өмнөх судалгааны дүнгээс хөлсгүй ажил эрхэлсэн хугацаа 4 минутаар буурч, хөлстэй ажил эрхэлсэн хугацаа 2 минутаар нэмэгджээ.

Ажлын нэг өдөрт эрэгтэйчүүдийн хөлстэй ажил эрхэлсэн цаг өмнөх судалгааны дүнгээс буурч, эмэгтэйчүүдийн хөлстэй ажил эрхэлсэн цаг нэмэгдсэн нь эмэгтэйчүүдийн ажил эрхлэлт нэмэгдсэнтэй холбоотой байж болох юм (Зураг 4.4).

Зураг 4.4. Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, судалгааны дүнгээр

б. Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Хотын эрэгтэйчүүд байгууллага болон хувь хүнд хөлстэй ажил эрхлэхэд ажлын нэг өдөрт 4 цаг зарцуулж байгаа бол эмэгтэйчүүд 3 цаг зарцуулж байна. Хөдөөгийн эрэгтэйчүүд ажлын нэг өдөрт анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд 6 цаг зарцуулж байгаа бол эмэгтэйчүүд энэ ажилд 3 цаг зарцуулж байна. Эндээс дүгнэхэд хөдөөд амьдарч буй эрэгтэйчүүд хотын эрэгтэйчүүдээс ажлын нэг өдөрт илүү их ажиллаж, хөдөлмөрлөж байна (Зураг 4.5).

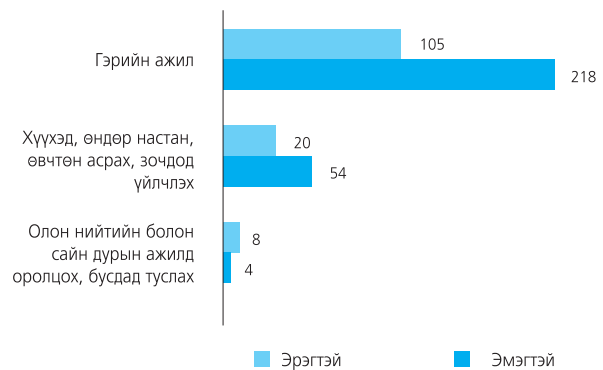
Зураг 4.5. Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, хүйсээр, 2011 он

в. Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Гэр ахуйн ажил эрхлэхэд эмэгтэйчүүд өдөрт 4 цаг буюу өдрийн нийт цагийнхаа 15.1 хувийг зарцуулдаг бол эрэгтэйчүүд өдөрт ердөө 2 цаг буюу өдрийн нийт цагийн 7.3 хувийг энэ ажилд зарцуулдаг байна (Зураг 4.6).

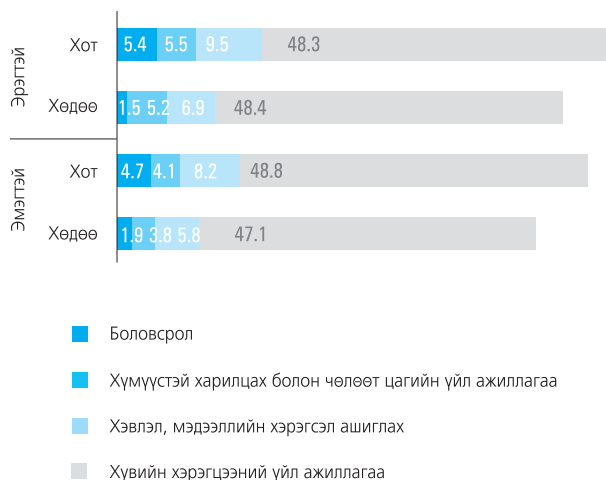
Зураг 4.6. Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он

г. Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа

Хотын эрэгтэй, эмэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийнхаа 5 орчим хувийг сурч боловсрох үйл ажиллагаанд зарцуулдаг бол хөдөөгийн эрэгтэй, эмэгтэйчүүд дөнгөж 1 гаруй хувийг зарцуулж байна (Зураг 4.7).

Зураг 4.7. Ажлын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хот, хөдөөгөөр, хүйсээр, 2011 он

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ
ЦАГ АШИГЛАЛТ

4.1.3. Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын зарцуулсан цаг

а. Ерөнхий төлөв

Улсын дунджаар Монгол хүн амралтын нэг өдөрт хөлстэй ажил эрхлэхэд 251 минут, хөлсгүй ажилд 246 минутыг зарцуулсан байна. Түүнчлэн Монгол хүмүүсийн хөлстэй хөдөлмөр эрхлэхэд зарцуулсан цаг ашиглалтанд хот, хөдөөгийн ялгаа ажиглагдаж байна (Хүснэгт 4.4).

Хүснэгт 4.4. Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот	Хөдөө	Улсын дундаж
Бүгд	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	201	323	251
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	243	251	246
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	996	866	943

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Эрэгтэйчүүд амралтын нэг өдөрт хөлстэй ажил эрхлэхэд 322 минут, хөлсгүй ажил эрхлэхэд 152 минут зарцуулж байгаа нь өмнөх судалгааны дүнгээс хөлстэй ажил эрхэлсэн хугацаа 17 минутаар буурч, хөлсгүй ажил эрхэлсэн хугацаа 29 минутаар нэмэгдсэн байна.

Тэгвэл эмэгтэйчүүд хөлстэй ажил эрхлэхэд 193 минут буюу өдрийн нийт цагийнхаа 13.4 хувийг, хөлсгүй ажил эрхлэхэд 322 минут буюу өдрийн нийт цагийнхаа 22.4 хувийг зарцуулж байгаа нь өмнөх судалгааны дүнгээс хөлстэй ажил эрхэлсэн хугацаа 36 минутаар буурч, хөлсгүй ажил эрхэлсэн хугацаа 22 минутаар нэмэгдсэн байна (Зураг 4.8).

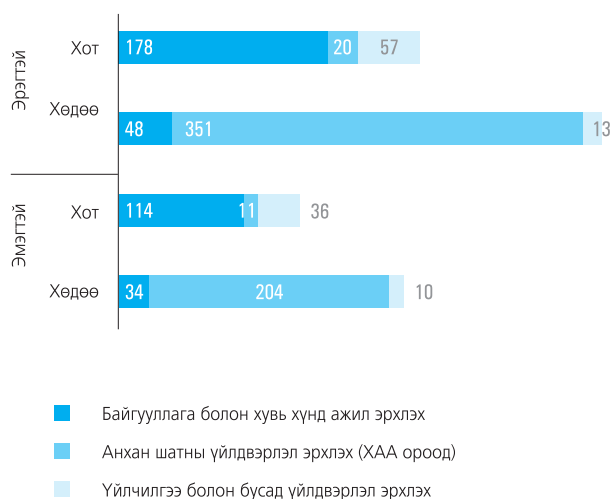
Зураг 4.8. Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, судалгааны дүнгээр

б. Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Эрэгтэй, эмэгтэйчүүдийн хөлстэй хөдөлмөр эрхлэхэд зарцуулсан цаг ашиглалтанд хот, хөдөөгийн ялгаатай байна. Тухайлбал, хот суурин газарт амьдарч байгаа эрэгтэйчүүд амралтын нэг өдөрт цалин хөлстэй ажил эрхлэхэд 178 минут зарцуулдаг бол эмэгтэйчүүд 114 минут зарцуулж байна. Хөдөөгийн эрэгтэйчүүд амралтын нэг өдөрт анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд 351 минутыг зарцуулж байгаа бол хөдөөгийн эмэгтэйчүүд энэ ажилд 204 минут зарцуулж байна (Зураг 4.9).

Зураг 4.9. Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, хүйсээр, 2011 он

в. Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Гэр ахуйн ажилд хотын эмэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийнхаа 16.8 хувийг зарцуулж байхад хөдөөгийн эмэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийнхаа 21.0 хувийг энэ ажилд зарцуулдаг байна (Зураг 4.10).

Зураг 4.10. Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хот, хөдөөгөөр, хүйсээр, 2011 он

г. Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа

Хүмүүстэй харилцах, олон нийтийн газар үзвэр үзэх, чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд хотын

эрэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийнхаа 7.5 хувийг, хөдөөгийн эрэгтэйчүүд 5.3 хувийг зарцуулдаг байна.

Ном, сонин унших, радио сонсох, телевиз үзэх, интернэтэд орох зэрэгт хотын эмэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийнхаа 9.0 хувийг зарцуулдаг бол хөдөөгийн эмэгтэйчүүд 5.9 хувийг зарцуулж байна (Хүснэгт 4.5).

4.2. НАСАНД ХҮРЭГЧДИЙН ЦАГ АШИГЛАЛТ

4.2.1. Долоо хоногийн нэг өдөрт зарцуулсан цаг

а. Ерөнхий төлөв

18 ба түүнээс дээш насны хүмүүсийг насанд хүрсэн хүн ам гэж үзэв. Улсын дунджаар насанд хүрсэн эрэгтэйчүүд хөлстэй ажил эрхлэхэд өдөрт 382 минут, хөлсгүй ажил эрхлэхэд 141 минут, өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа эрхлэхэд 917 минутыг зарцуулсан нь өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан хугацаа 13 минут, өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан хугацаа 4 минутаар тус тус буурч, харин хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан хугацаа 17 минутаар нэмэгдсэн байна (Зураг 4.11).

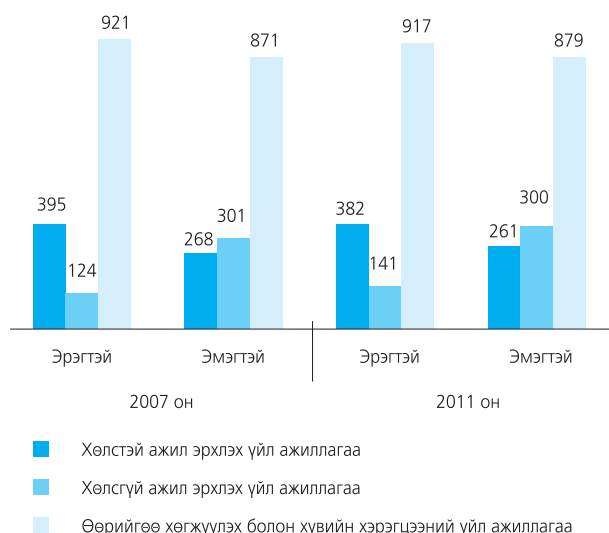
Эмэгтэйчүүд хөлсгүй ажил эрхлэхэд 300 минут, хөлстэй ажил эрхлэхэд 261 минутыг зарцуулсан нь өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад 1-7 минутаар буурсан байна (Зураг 4.11). Улсын дунджаар хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулж буй цагийн нийлбэр дүнгээр эмэгтэйчүүд илүү олон цаг буюу 561 минут, эрэгтэйчүүд 523 минутыг зарцуулж байна.

Хүснэгт 4.5. Амралтын нэг өдөрт судалгаанд хамрагдсан хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 025	976	887	840	966	925
Боловсрол	32	30	10	14	23	24
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	108	79	76	56	94	70
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	153	130	100	85	130	113
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	732	737	701	685	719	718

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Зураг 4.11. Долоо хоногийн нэг өдөрт насанд хүрэгчдийн хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, судалгааны дүнгээр

Хөлстэй хөдөлмөрт эрэгтэйчүүд 6 цаг зарцуулж байхад эмэгтэйчүүд түүнээс 2 цагаар бага буюу 4 цаг зарцуулж байна.

Харин хөлсгүй ажилд эсрэгээрээ эмэгтэйчүүд 5 цаг зарцуулж байгаа нь эрэгтэйчүүдийнхээс 3 цагаар илүү байна. Харин хот ба хөдөөгийн эрэгтэйчүүдийн энэ үйл ажиллагаанд зарцуулж буй хугацаа нь бараг ижил байна. Өрх гэрийн ажил, хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх ажлын ихэнх нь эмэгтэйчүүдэд ногдож байдаг нь эрэгтэй, эмэгтэйчүүдийн зарцуулсан цагийн ялгаанаас харагдаж байна (Хүснэгт 4.6).

Насанд хүрсэн хүмүүсийн хувьд өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулж буй хугацаа хот, хөдөөд ялгаатай байна. Тухайлбал, хотын насанд хүрсэн эрэгтэйчүүд энэ үйл ажиллагаанд дунджаар 954 минут зарцуулж байгаа бол хөдөөгийн эрэгтэйчүүд 869 минутыг зарцуулсан байна. Энэ нь хөдөө орон нутагт амьдарч байгаа хүнд сурч боловсрох, үзвэр үйлчилгээ үзэх, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах боломж хотыг бодвол хязгаарлагдмал байдагтай холбоотой байж болох юм.

Хүснэгт 4.6. Долоо хоногийн нэг өдөрт насанд хүрэгчдийн хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	341	242	436	291	382	261
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	259	191	67	72	175	146
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	19	10	356	207	166	85
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	14	7	345	196	158	79
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	63	41	13	12	41	30
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	145	278	135	337	141	300
Гэрийн ажил	111	211	110	285	111	239
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочидод үйлчлэх	25	64	17	47	21	57
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	9	3	8	5	9	4
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	954	920	869	812	917	879
Боловсрол	32	32	1	3	19	20
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	81	63	73	53	77	59
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	141	116	98	79	122	103
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	700	709	697	677	699	697

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Хотын эрэгтэй, эмэгтэйчүүдийн хөлстэй хөдөлмөрт зарцуулж буй цаг ерөнхийдөө өндөр байгаа бөгөөд хөдөөгийн эрэгтэй, эмэгтэйчүүдийн энэ төрлийн ажилд зарцуулж буй цаг хотынхоос өндөр байна.

Хөлсгүй ажил эрхлэхэд эрэгтэйчүүд нийт цагийнхаа 9.8 хувь буюу 141 минутыг зарцуулсан бол эмэгтэйчүүд 20.8 хувь буюу 300 минут зарцуулсан нь эрэгтэйчүүдийн цалин хөлсгүй ажилд зарцуулсан цаг өмнөх судалгааны дүнгээс 1.2 пункт буюу 17 минутаар нэмэгдэж, эмэгтэйчүүдийнх 0.1 пунктээр буурсан байна.

Эндээс дүгнэхэд, эмэгтэйчүүд гэр ахуйн ажил, хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх, олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах зэрэг ажлыг зонхилон хийж байна.

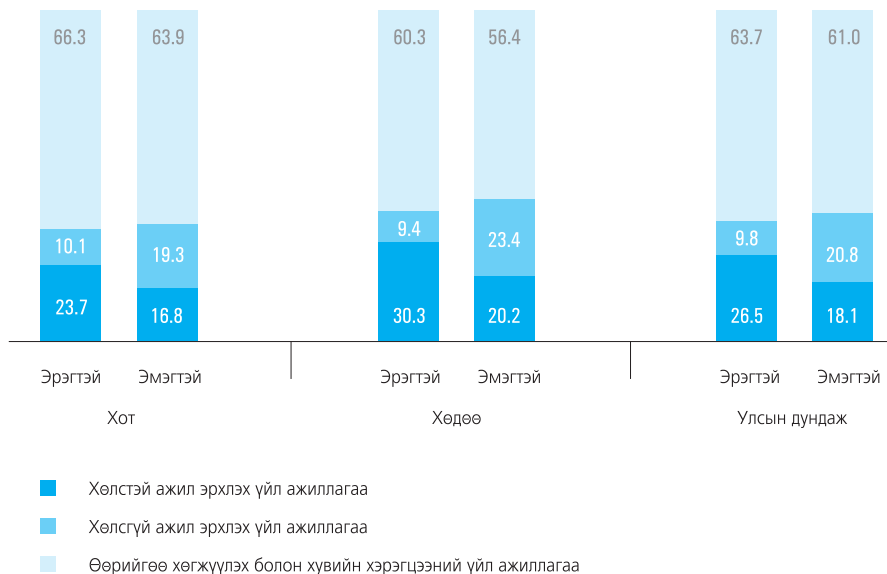
Цалин хөлсгүй ажил эрхлэхэд эрэгтэй, эмэгтэйчүүдийн оролцооны хувьд хот, хөдөөгийн ялгаа байхгүй байна.

Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд эрэгтэйчүүд 917 минут зарцуулсан бол эмэгтэйчүүд 879 минут зарцуулжээ. Өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулахад эрэгтэйчүүдийн тус үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг 0.3 пункт буюу 4 минутаар буурч, эмэгтэйчүүдийнх 0.6 пункт буюу 8 минутаар нэмэгджээ.

Хөдөөгийн эрэгтэйчүүд нийт цагийнхаа 60.3 хувь буюу 869 минутыг өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан бол эмэгтэйчүүдийн хувьд 56.4 хувь буюу 812 минутыг зарцуулсан.

Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд хотын эрэгтэйчүүд нийт цагийнхаа 66.3 хувь буюу 954 минутыг зарцуулсан байхад эмэгтэйчүүд 63.9 хувь буюу 920 минутыг зарцуулсан байна (Зураг 4.12).

Зураг 4.12. Долоо хоногийн нэг өдөрт насанд хүрэгчдийн хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

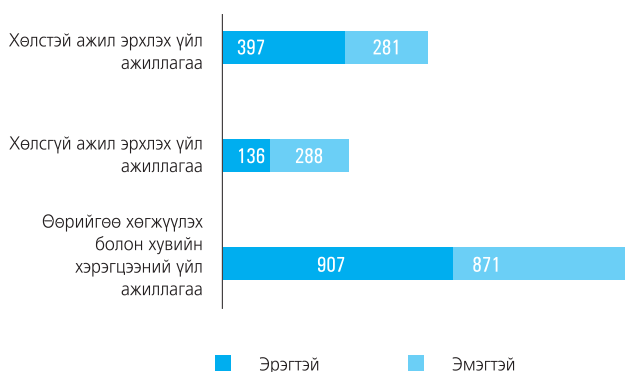

4.2.2. Ажлын нэг өдөрт зарцуулсан цаг

Насанд хүрэгчдийн ажлын өдрийн цаг ашиглалтыг авч үзвэл, цалин хөлстэй ажилд эрэгтэйчүүд 397 минут, эмэгтэйчүүд 281 минутыг зарцуулсан нь эрэгтэйчүүд 116 минут буюу дунджаар 2 цагийг эмэгтэйчүүдээс илүү зарцуулсан болох нь харагдаж байна.

Өдөрт ажлын 8 цаг буюу 480 минут байдгийг харгалзан үзвэл, эрэгтэйчүүд нийт ажлын цагийн 82.7 хувийг, эмэгтэйчүүд 58.5 хувийг цалин хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулж байна (Зураг 4.13).

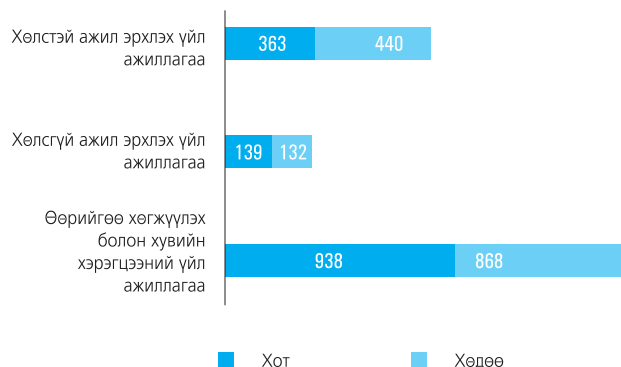
Зураг 4.13. Насанд хүрэгчдийн ажлын нэг өдөрт зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он

Насанд хүрэгчид ажлын нэг өдөрт цалин хөлсгүй ажил эрхлэхэд эрэгтэйчүүд нь 136 минут, эмэгтэйчүүд нь 288 минутыг зарцуулсан бол өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд эрэгтэйчүүд 907 минут, эмэгтэйчүүд 871 минутыг тус тус зарцуулсан байна.

Хөдөөгийн насанд хүрсэн эрэгтэйчүүд ажлын нэг өдөрт цалин хөлстэй ажилд 440 минут, хотын эрэгтэйчүүд 363 минутыг зарцуулсан байна. Цалин хөлсгүй ажилд хотын эрэгтэйчүүд 139 минут, хөдөөгийн эрэгтэйчүүд 132 минутыг зарцуулсан байна. Эндээс үзэхэд, хот, хөдөөгийн эрэгтэйчүүдийн хөлсгүй хөдөлмөр эрхлэхэд зарцуулж буй хугацаа бараг ижил байна.

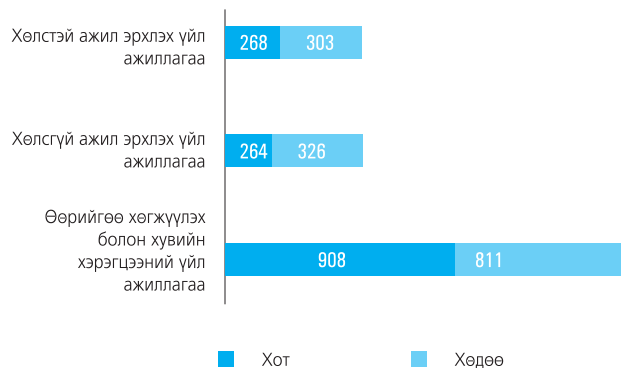
Зураг 4.14. Насанд хүрсэн эрэгтэйчүүдийн ажлын нэг өдөрт зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

Түүнчлэн ажлын нэг өдөрт өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд хотын эрэгтэйчүүд 938 минут, хөдөөгийн эрэгтэйчүүд 868 минутыг зарцуулжээ. Тухайлбал, сурч боловсрох, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах зэрэг үйл ажиллагаанд хотын эрэгтэйчүүд илүү цаг зарцуулж байна.

Хөдөөгийн насанд хүрсэн эмэгтэйчүүд ажлын нэг өдөрт цалин хөлсгүй ажил эрхлэхэд хотын насанд хүрсэн эмэгтэйчүүдээс илүү цагийг зарцуулж байна (Зураг 4.15). Харин хотын эмэгтэйчүүд хөдөөгийн эмэгтэйчүүдээс 1 цагаар илүү хугацаа зарцуулсан үр дүн гарчээ.

Зураг 4.15. Насанд хүрсэн эмэгтэйчүүдийн ажлын нэг өдөрт зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

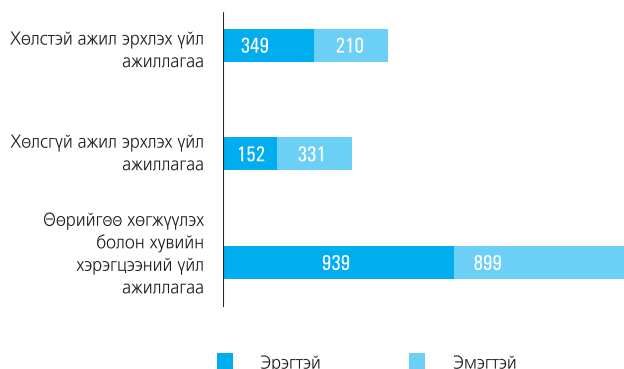
4.2.3. Амралтын нэг өдөрт зарцуулсан цаг

Амралтын нэг өдөрт насанд хүрсэн эрэгтэйчүүд цалин хөлстэй ажил эрхлэхэд 349 минут буюу дунджаар 6 цаг зарцуулж байхад эмэгтэйчүүд 210 минут буюу 4 цаг зарцуулж байгаа нь эрэгтэйчүүд амралтын нэг өдөрт ч эмэгтэйчүүдээс илүү цалин хөлстэй ажил хийж байгааг харуулж байна.

Цалин хөлсгүй ажил эрхлэхэд насанд хүрсэн эрэгтэйчүүд 152 минут буюу дунджаар 3 цаг зарцуулсан бол эмэгтэйчүүд 331 минут буюу дунджаар 6 цаг зарцуулж байгаа нь эмэгтэйчүүд амралтын нэг өдрөөрөө цалин хөлсгүй хөдөлмөрт илүү олон цагийг зарцуулдаг болохыг илэрхийлж байна.

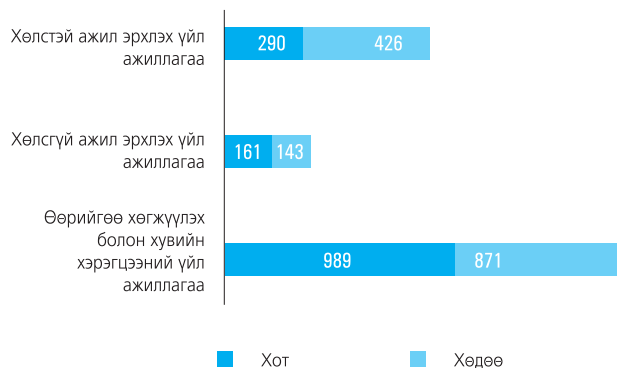
Амралтын нэг өдөрт өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд насанд хүрсэн эрэгтэйчүүд 939 минут зарцуулсан бол эмэгтэйчүүд 899 минут буюу дунджаар 15 цаг зарцуулсан байна. Эдгээр үйл ажиллагаанд зарцуулах цагийн хувьд хүйсийн ялгаа байхгүй байгааг харуулж байна (Зураг 4.16).

Зураг 4.16. Насанд хүрэгчдийн амралтын нэг өдөрт зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он

Амралтын нэг өдөрт цалин хөлсгүй ажил эрхлэхэд хотын насанд хүрсэн эрэгтэйчүүд 161 минут, хөдөөгийн эрэгтэйчүүд 143 минутыг зарцуулсан бол хөдөөгийн эрэгтэйчүүд цалин хөлсгүй ажил эрхлэхэд 426 минут, хотын эрэгтэйчүүд 290 минутыг зарцуулсан нь хөдөөгийн эрэгтэйчүүд голчлон мал аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхэлдэгтэй холбоотой юм (Зураг 4.17).

Зураг 4.17. Насанд хүрсэн эрэгтэйчүүдийн амралтын нэг өдөрт зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

Хөдөөгийн насанд хүрсэн эмэгтэйчүүд амралтын нэг өдөрт цалин хөлстэй хөдөлмөрт 262 минут зарцуулсан бол хотын эмэгтэйчүүд 177 минутыг зарцуулсан байна. Хотын эмэгтэйчүүд амралтын нэг өдөрт байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхэлж байхад хөдөөгийн эмэгтэйчүүд голчлон мал аж ахуйн үйл ажиллагаанд илүү цаг зарцуулж байна.

Амралтын нэг өдөрт цалин хөлсгүй ажил эрхлэхэд хотын эмэгтэйчүүд 312 минут, хөдөөгийн эмэгтэйчүүд 364 минутыг зарцуулжээ. Хотын эмэгтэйчүүд хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх, олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах үйл ажиллагаанд хөдөөгийн эмэгтэйчүүдээс илүү цаг зарцуулж байхад хөдөөгийн эмэгтэйчүүд гэрийн ажилд хотын эмэгтэйчүүдээс илүү цаг зарцуулсан байна.

Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд хотын эмэгтэйчүүд 951 минут, хөдөөгийн эмэгтэйчүүд 814 минутыг зарцуулсан байна (Зураг 4.18).

Зураг 4.18. Насанд хүрсэн эмэгтэйчүүдийн амралтын нэг өдөрт зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

4.3. ХӨДӨЛМӨРИЙН НАСНЫ ХҮН АМЫН ЦАГ АШИГЛАЛТ

4.3.1. Долоо хоногийн нэг өдөрт зарцуулсан дундаж цаг

Долоо хоногийн нэг өдөрт хөдөлмөрийн насны эрэгтэйчүүд хөлстэй ажил эрхлэх буюу ҮТС-ийн үйл ажиллагаанд өдөрт 385 минут, эмэгтэйчүүд 255 минутыг зарцуулсан нь өмнөх судалгааны дүнгээс эрэгтэй, эмэгтэйчүүдийнх тус бүр 16 минутаар буурсан байна (Зураг 4.19).

Зураг 4.19. Долоо хоногийн нэг өдөрт хөдөлмөрийн насны хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, судалгааны дүнгээр

Улсын дунджаар хөдөлмөрийн насны эрэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийнхаа 26.7 хувийг хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулж байгаа бол эмэгтэйчүүд 17.7 хувийг зарцуулж байна. Ажил эрхэлж буй хөдөлмөрийн насны эмэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийнхаа 15.6 хувийг гэр орны ажилдаа зарцуулсан байна. Ажил хийж буй хөдөлмөрийн насны эмэгтэйчүүд цалин хөлсгүй ажил эрхлэхэд эрэгтэйчүүдээс 2.1 дахин илүү цаг зарцуулж байгаа дүр зураг хот, хөдөөгийн аль алинд нь нийтлэг байна.

Хүснэгт 4.7. Долоо хоногийн нэг өдөрт хөдөлмөрийн насны хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	338	238	444	282	385	255
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	261	190	68	71	176	145
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	16	8	363	199	169	81
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	11	6	350	187	160	75
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	61	40	13	12	40	29
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	134	258	132	326	133	284
Гэрийн ажил	104	193	109	276	106	225
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	22	61	15	46	19	55

Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	8	4	8	4	8	4
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	968	944	864	832	922	901
Боловсрол	60	65	10	27	38	49
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	80	60	67	51	74	57
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	133	116	99	86	118	105
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	695	703	688	668	692	690

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Хөдөөд хөдөлмөрийн насны эмэгтэйчүүд хөлстэй ажил эрхлэхэд 282 минут, хотод 238 минут зарцуулсан байна. Тэд хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд хотын эмэгтэйчүүдээс бага цаг зарцуулж байна. Энэ нь хөдөөд голчлон мал аж ахуй эрхэлдэгтэй холбоотой юм.

Хөлстэй ажил эрхлэхэд хөдөөгийн эрэгтэйчүүд өдөрт 444 минут, хотын эрэгтэйчүүд 338 минутыг зарцуулсан байна. Эндээс үзэхэд, хөдөөгийн эрэгтэйчүүд хотын эрэгтэйчүүдээс 2 цагаар илүү ажиллаж байгаа ч цалин хөлсийг нь харьцуулахад өндөр байж чаддаггүй.

Хүснэгт 4.8. Долоо хоногийн нэг өдөрт хөдөлмөрийн насны хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	12.2	10.1
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	11.7	5.6
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	2.8	2.0
Гэрийн ажил	7.4	15.6
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	1.3	3.8
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	0.6	0.3
Боловсрол	2.6	3.4
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	5.1	4.0
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	8.2	7.3
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	48.1	47.9

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Эрэгтэйчүүд нийт цагийнхаа 12.2 хувийг байгууллага болон хувь хүнд ажиллахад, 11.7 хувийг анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд, 2.8 хувийг үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулж байхад эмэгтэйчүүд нийт цагийнхаа 10.1 хувийг байгууллага болон хувь хүнд ажиллахад, 5.6 хувийг анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд, 2.0 хувийг үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулж байна.

Хөлсгүй ажил эрхлэхэд хөдөлмөрийн насны эрэгтэйчүүд 133 минут, эмэгтэйчүүд 284 минутыг зарцуулж байна. Эрэгтэйчүүд нийт цагийнхаа 7.4 хувийг гэрийн ажилд, 1.3 хувийг хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх ажилд, 0.6 хувийг олон

нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах ажилд, эмэгтэйчүүд нийт цагийнхаа 15.6 хувийг гэрийн ажилд, 3.8 хувийг хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх ажилд, 0.3 хувийг олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцоход зарцуулдаг байна. Эрэгтэй, эмэгтэйчүүд олон нийтийн болон сайн дурын ажилд маш бага цаг зарцуулдаг байна.

Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд эрэгтэйчүүд 922 минут, эмэгтэйчүүд 901 минут зарцуулсан байна. Эрэгтэйчүүд нийт цагийнхаа 2.6 хувийг сурч боловсроход, 5.1 хувийг хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд, 8.2 хувийг хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах, 48.1

хувийг хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулж байхад эмэгтэйчүүд нийт цагийнхаа 3.4 хувийг сурч боловсроход, 4.0 хувийг хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд, 7.3 хувийг хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах, 47.9 хувийг хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд оролцоход зарцуулдаг байна.

4.3.2. Ажлын нэг өдөрт зарцуулсан цаг

Ажлын нэг өдөрт хөлстэй ажил эрхлэхэд хөдөлмөрийн насны эрэгтэйчүүд 398 минут, эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдээс 123-аар бага буюу 275 минутыг зарцуулжээ.

Хөдөлмөрийн насны эрэгтэйчүүд өдрийн нийт ажлын цагийн 82.9 хувийг, эмэгтэйчүүд 57.3 хувийг цалин хөлстэй ажил хийхэд зарцуулж байна. Хөлсгүй ажил эрхлэхэд эрэгтэйчүүд 128 минут буюу дунджаар

2 цаг зарцуулсан бол эмэгтэйчүүд 269 минут буюу дунджаар 4 цаг зарцуулж байгаа нь эмэгтэйчүүд ажлын өдөр ч цалин хөлсгүй хөдөлмөрт илүү олон цагийг зарцуулдаг болохыг харуулж байна.

Хотын хөдөлмөрийн насны эрэгтэйчүүд ажлын нэг өдөрт нийт ажлын цагийн 74.8 хувийг, хөдөөгийн эрэгтэйчүүд 93.1 хувийг цалин хөлстэй ажилд зарцуулсан бол хотын хөдөлмөрийн насны эмэгтэйчүүд ажлын нэг өдөрт нийт ажлын 55.0 хувийг, хөдөөгийн эмэгтэйчүүд 61.0 хувийг зарцуулсан байна. Хөлсгүй ажил эрхлэхэд хотын хөдөлмөрийн насны эмэгтэйчүүд 240 минут, хөдөөгийн эмэгтэйчүүд 315 минутыг зарцуулсан нь хотын эмэгтэйчүүдээс дунджаар 1 цагаар илүү оролцсон дүн гарчээ. Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд хотын эрэгтэйчүүд 954 минут, хөдөөгийн эрэгтэйчүүд 864 минутыг зарцуулсан нь хотын эрэгтэйчүүд хөдөөгийн эрэгтэйчүүдээс 2 цагийг илүү зарцуулж байна (Хүснэгт 4.9).

Хүснэгт 4.9. Ажлын нэг өдөрт хөдөлмөрийн насны хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	359	264	447	293	398	275
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	283	217	73	84	190	166
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	15	7	361	196	168	80
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	11	5	350	186	160	75
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	61	40	13	13	40	29
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	127	240	129	315	128	269
Гэрийн ажил	97	175	105	265	100	210
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	23	63	16	45	20	56
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	7	2	8	5	8	3
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	954	936	864	832	914	896
Боловсрол	72	78	13	32	46	60
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	71	54	66	50	68	53
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	128	113	99	85	115	102
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	683	691	686	665	685	681

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

4.3.3. Амралтын нэг өдөрт зарцуулсан цаг

Хөдөлмөрийн насны эрэгтэйчүүд амралтын нэг өдөрт хөлстэй ажил эрхлэхэд 353 минутыг зарцуулсан бол эмэгтэйчүүд 205 минутыг зарцуулсан байна. Байгууллага болон хувь хүнд хөлстэй ажил эрхлэхэд

хотын эрэгтэйчүүд амралтын нэг өдөрт 208 минут, хөдөөгийн эрэгтэйчүүд 55 минут зарцуулсан байна. Хөдөөгийн эрэгтэйчүүдийн хувьд амралтын нэг өдөрт 368 минутыг анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулжээ (Хүснэгт 4.10).

Хүснэгт 4.10. Амралтын нэг өдөрт хөдөлмөрийн насны хүн амын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	289	175	437	254	353	205
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	208	126	55	37	141	92
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	19	10	368	205	171	84
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	12	6	351	192	160	76
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	62	39	14	12	41	29
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	153	300	141	355	148	321
Гэрийн ажил	122	236	117	302	120	261
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	21	57	16	49	19	54
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	10	7	8	4	9	6
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	998	965	862	831	939	914
Боловсрол	31	34	6	16	20	27
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	100	75	66	52	85	66
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	144	125	99	87	125	110
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	723	731	691	676	709	711

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Хотын эмэгтэйчүүд амралтын нэг өдрийн 126 минутыг, хөдөөгийн эмэгтэйчүүд 37 минутыг байгууллага болон хувь хүнд цалин хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулж байна. Мөн хөдөөгийн эмэгтэйчүүд амралтын нэг өдрийн 205 минутыг анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулжээ.

Хөдөөгийн ажил эрхэлж буй эмэгтэйчүүд нийт цагийнхаа 21.0 хувийг гэрийн ажилд зарцуулж байхад хотын эмэгтэйчүүд 16.4 хувийг зарцуулж байна. Хот, хөдөөд эрэгтэйчүүд гэрийн ажилд нийт цагийн 8 гаруй хувийг зарцуулж байна.

Амралтын нэг өдөрт цалин хөлсгүй ажилд хотын хөдөлмөрийн насны эрэгтэйчүүд 153 минут зарцуулсан бол эмэгтэйчүүд 300 минутыг зарцуулжээ. Хөдөөгийн эрэгтэйчүүд 141 минут, эмэгтэйчүүд 355 минутыг зарцуулсан байна.

Улсын дунджаар амралтын нэг өдөрт хөдөлмөрийн насны эрэгтэйчүүд өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд 939 минут, эмэгтэйчүүд 914 минутыг зарцуулсан байна. Сурч боловсрох үйл ажиллагаанд эрэгтэй, эмэгтэйчүүд 20-27 минутыг зарцуулсан бол хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах үйл ажиллагаанд эрэгтэйчүүд эмэгтэйчүүдээс илүү цагийг зарцуулсан байна.

Амралтын нэг өдөрт хотын хөдөлмөрийн насныхан хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд 12 цагийг зарцуулсан бол хөдөөгийнхөн 1 цагаар бага хугацааг зарцуулжээ.

4.4. ХҮҮХЭД, ЗАЛУУЧУУДЫН ЦАГ АШИГЛАЛТ

НҮБ-ын Хүүхдийн эрхийн конвенци, Монгол Улсын “Хүүхдийн эрхийг хамгаалах тухай” хуульд 18 хүртэлх насны хүн амыг хүүхэд гэж заасан бол, НҮБ-аас гаргасан “Хүн ам, орон сууцны тооллогын удирдамж, зарчмууд”-ын 3.97-д “Статистикийн зорилгоор, “хүүхэд” гэдэгт 15-аас доош насны хүн ам, “залуучууд” гэдэгт 15-24 насны хүн амыг хамааруулж ойлгоно. Гэхдээ хүн амын эдгээр тусгайлсан бүлгүүдийг 5 насны бүлгээр хуваах нь зүйтэй, учир нь энэ насны бүлгийн хүн амын сургуульд хамрагдалт, гэрлэлтийн байдал, үйл ажиллагаа гэх зэрэг шинж төрхүүд нь хурдан өөрчлөгддөг юм...” гэж заасан олон улсын нийтлэг жишиг байдаг ч энэхүү судалгааны онцлогийг харгалзан, өмнөх судалгаатай харьцуулах үүднээс 12-17 насны хүн амыг “хүүхэд”, 15-24 насны хүн амыг “залуучууд” гэж авлаа.

Цаг ашиглалтын дүр зургийг гаргахдаа судалгаанд хамрагдсан хүүхэд, залуучуудын ҮТС-ийн болон ҮТС-ийн бус үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар тооцон гаргасан болно.

4.4.1. Хүүхдийн цаг ашиглалт

а. Ерөнхий төлөв

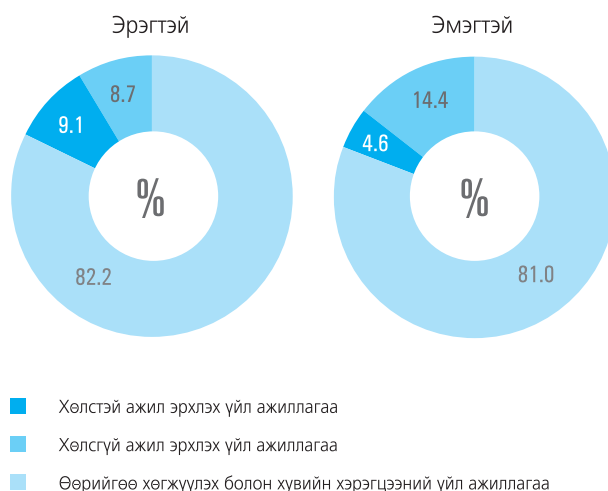
Аливаа улс орны хөгжил дэвшлийн суурь нь хүний хөгжил бөгөөд хүний хөгжил өөрөө хүүхдийн хөгжлөөс эхлэлтэй юм. Хүүхэд эрүүл өсч, торнин, мэдлэг, боловсрол эзэмшиж зөв төлөвших нь нийгэмд эзлэх байр суурь, хувь хүнийг тодорхойлох үндсэн хүчин зүйлүүдийн нэг билээ.

Хүүхдүүд цагаа хэрхэн өнгөрөөж байгааг судлах нь тэд хэрхэн хөгжиж байна, ирээдүйн зорилгодоо хэрхэн хүрч байна гэдгийг тодорхойлж харуулах нөхцөл болдог. Хүүхдийн цаг ашиглалтыг судалснаар тэдний хөгжил, боловсрол эзэмшихэд нөлөөлж буй нөлөөлөл, хүүхдийн нас, хүйс, хот, хөдөөгийн амьдралын орчны ялгаа, тэгш бус байдлыг харуулах ач холбогдолтой юм.

Долоо хоногийн нэг өдөрт зарцуулсан цаг

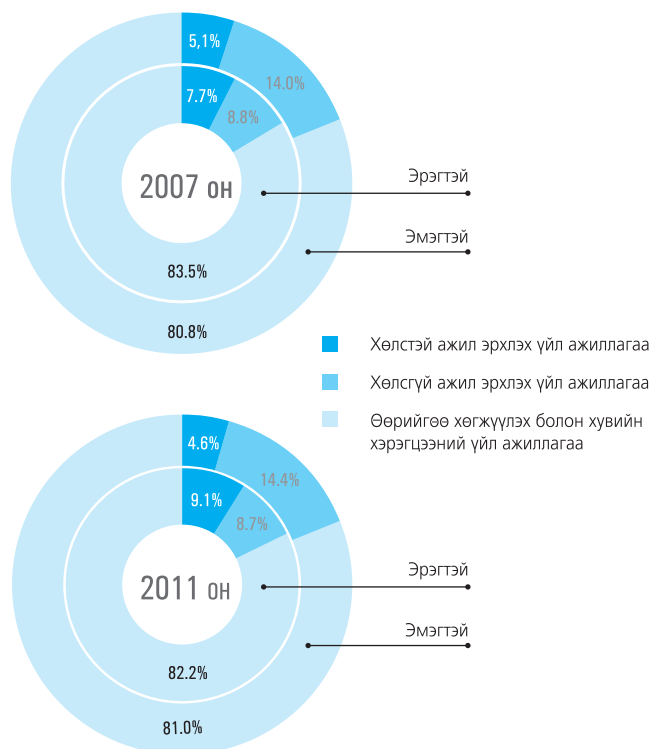
Улсын дунджаар нэг хүүхэд долоо хоногийн нэг өдөрт нийт цагийнхаа 80 гаруй хувийг өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулдаг бөгөөд энд хүйсийн ялгаагүй байна. Хөлстэй хөдөлмөр эрхлэхэд хөвгүүд долоо хоногийн нэг өдөрт нийт цагийнхаа 9.1 хувь буюу 131 минут, охид 4.6 хувь буюу 66 минутыг зарцуулдаг байна (Зураг 4.20).

Зураг 4.20. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлстэй, хөлсгүй болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, 2011 он

Өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулбал хөвгүүдийн цалин хөлстэй ажилд зарцуулж буй цаг 1.4 пунктээр нэмэгдэж, охидынх 0.5 пунктээр багассан байна. Харин бусад үйл ажиллагаанд зарцуулж буй цагт нэг их өөрчлөлт ороогүй байна (Зураг 4.21).

Зураг 4.21. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, судалгааны дүнгээр

Хүүхдийн цаг ашиглалтанд хот, хөдөөгийн амьдралын орчны ялгаа нөлөөлдөг байна. Хотын хүүхдүүд долоо хоногийн нэг өдөрт нийт цагийнхаа 84.4-88.6 хувийг өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд, 2.3-2.6 хувийг цалин хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулдаг бол хөдөөгийн хүүхдүүд 72.4-75.3 хувийг өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд, 8.5-19.1 хувийг

цалин хөлстэй ажилд зарцуулдаг байна. Харин хот, хөдөөгийн хүүхдүүдийн цалин хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан цагийн хэмжээ ойролцоо байна. 2007 оны судалгаатай харьцуулахад хотын хөвгүүдийн цалин хөлстэй ажилд зарцуулсан цаг багасч, охидынх нэмэгдсэн бол хөдөөд эсрэгээрээ хөвгүүдийн энэ үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг нэмэгдэж, охидынх багасчээ (Хүснэгт 4.11).

Хүснэгт 4.11. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлстэй, хөлстэй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хүйс, хот, хөдөөгөөр, минутаар, судалгааны дүнгээр

	2007 он			2011 он		
	Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа
Улсын дундаж						
Эрэгтэй	111	127	1 202	131	125	1 184
Эмэгтэй	74	202	1 164	66	207	1 167
Хот						
Эрэгтэй	48	131	1 261	37	127	1 276
Эмэгтэй	25	193	1 222	33	192	1 215
Хөдөө						
Эрэгтэй	267	117	1 056	275	122	1 043
Эмэгтэй	182	222	1 036	122	233	1 085

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2007 он, 2011 он

б. Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Судалгаанд хамрагдсан 12-17 насны хүүхдүүд долоо хоногийн нэг өдөрт хөлстэй ажил эрхлэхэд өдрийн нийт цагийнхаа 9.9-19.7 хувийг байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх, 72.7-83.2 хувийг анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд, 6.9-7.6 хувийг үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулжээ (Зураг 4.22).

Зураг 4.22. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хүйсээр, хувиар, 2011 он

Хөдөөгийн хүүхдүүдийн анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулсан цагийн 90 гаруй хувийг мал аж ахуйд ажилласан цаг эзэлж байна. Хөлстэй ажил эрхлэхэд оролцсон хүүхдүүдийн цаг ашиглалтанд хүйсийн ялгаатай байдал ажиглагдаж байна. Хөвгүүдийн анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг охидынхоос илүү байна.

Хөлстэй ажил эрхлэхэд оролцсон хүүхдүүдийн цаг ашиглалтанд мөн хот, хөдөөгийн ялгаатай байдал ажиглагдаж байна. Тухайлбал, хөдөөгийн эрэгтэй хүүхдийн мал аж ахуйд ажиллахад зарцуулсан цаг хотын эрэгтэй хүүхдийнхээс 61.5 дахин их байгаа бол хотын охидын ямар нэг байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэхэд зарцуулсан цаг хөдөөгийн охидынхоос 20 дахин их байна (Хүснэгт 4.12).

Хүснэгт 4.12. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	37	33	275	122
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	18	20	6	1
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	8	6	264	118
Үүнээс: Мал аж ахуй эрхлэх	4	3	246	110
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	11	7	5	3

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

в. Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Хүүхдүүдийн өөрийн гэртээ хийж буй ойр зуурын гэрийн ажлыг эдийн засгийн үйл ажиллагаанд оруулдаггүй ч хүүхдүүд энэ үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцож, тодорхой цаг зарцуулж байдаг.

Хүүхдүүд долоо хоногийн нэг өдөрт нийт цагийнхаа 8.7-14.4 хувийг хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулдаг бөгөөд энэ үйл ажиллагаанд зарцуулсан нийт цагийнхаа 80 гаруй хувийг буюу дунджаар 1.8-2.9 цагийг гэрийн ажилд зарцуулдаг байна. Хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан цагт хүйсийн ялгаа ажиглагдаж байгаа бөгөөд хөвгүүд гэрийн ажил, олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслахад 125 минут зарцуулдаг бол охид энэ үйл ажиллагаанд 207 минут зарцуулдаг байна. Түүнчлэн охидын хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэхэд зарцуулсан цаг хөвгүүдийнхээс 1.7 дахин их байна. Эдгээр үзүүлэлтүүд нь охид хөлсгүй ажилд хөвгүүдээс илүү оролцдог болохыг харуулж байна (Зураг 4.23).

Зураг 4.23. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хүйсээр, хувиар, 2011 он

Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүд хөлсгүй хөдөлмөрт зарцуулж буй цаг хот, хөдөөгөөр ялгаатай байна. Тухайлбал, хотын хүүхдүүд гэрийн ажилд 107-155 минут, хөдөөгийн хүүхдүүд 108-206 минут зарцуулж байгаа бол олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслахад хотын хүүхдүүд хөдөөгийн хүүхдүүдээс илүү цагийг зарцуулж байна (Зураг 4.24).

Зураг 4.24. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, хүйсээр, 2011 он

г. Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа

Хүүхдүүд нэг өдрийн нийт цагийнхаа 80 гаруй хувийг өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулдаг байна.

Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүд өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд

зарцуулсан нийт цагийнхаа 60 гаруй хувийг хооллох, ундлах, унтах гэх зэрэг үйл ажиллагаанд зарцуулжээ. Охидын сурч боловсрох, хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах зэрэг үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг хөвгүүдийнхээс илүү, хөвгүүдийн хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг охидынхоос илүү байна (Зураг 4.25).

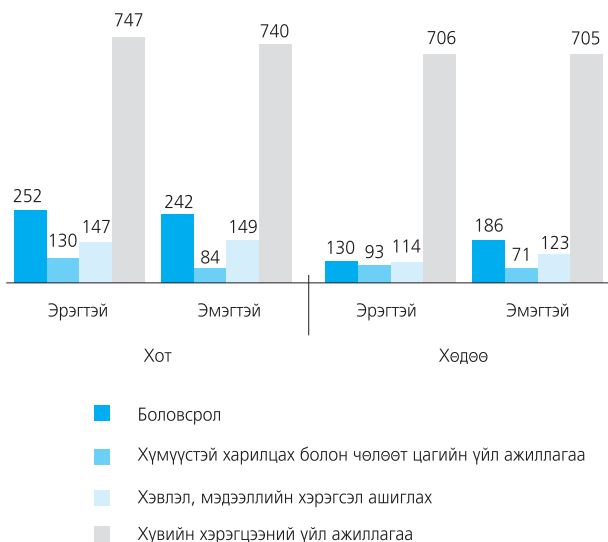
Зураг 4.25. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хүйсээр, хувиар, 2011 он

Хотын нэг хүүхэд дунджаар 20-21 цагийг өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулдаг бол хөдөөгийн хүүхэд 17-18 цагийг зарцуулж байна.

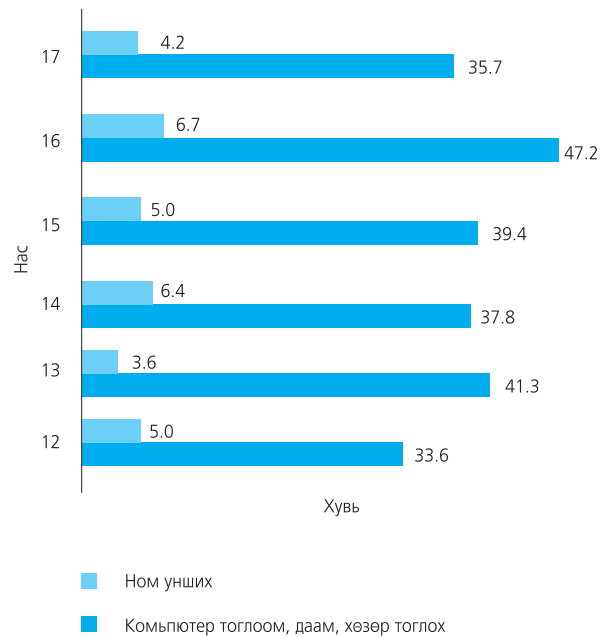
Харин хотын хүүхэд хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд 12 цагийг, хөдөөгийн хүүхэд 11 цагийг зарцуулдаг байна (Зураг 4.26).

Зураг 4.26. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

Хүүхдүүд долоо хоногийн нэг өдөрт тоглоом, бусад чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд 32-57 минут зарцуулсан байгаа бөгөөд үүний дийлэнхийг компьютер тоглоом, шатар, даам, хөзөр тоглоход зориулжээ.

Зураг 4.27. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн тоглоом, бусад чөлөөт цагийн бус үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, насаар, хувиар, 2011 он

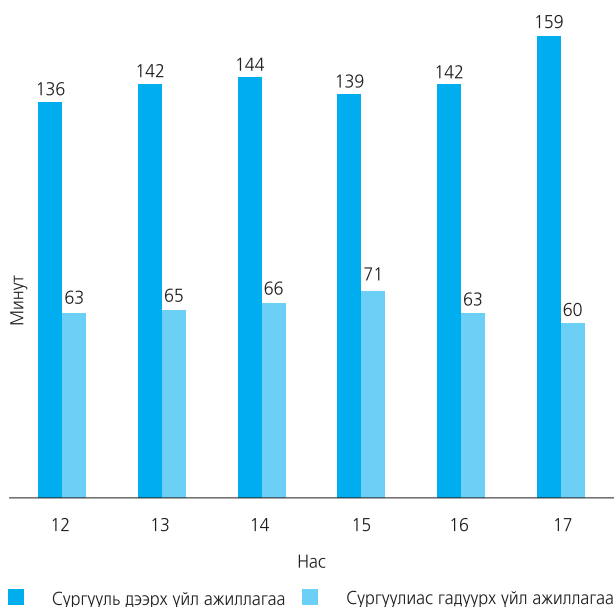

Хүүхдүүд долоо хоногийн нэг өдөрт тоглоом, бусад чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан цагт хүйсийн ялгаа харагдаж байна. Тухайлбал, охид ном уншихад хөвгүүдээс илүү цаг зарцуулдаг бол хөвгүүд компьютер тоглоом, шатар, даам, хөзөр тоглоход охидоос илүү цаг зарцуулдаг байна.

Судалгаанд хамрагдсан 12-17 насны хүүхдүүд долоо хоногийн нэг өдөрт тоглоом, бусад чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан цагт хот, хөдөөгийн ялгаа байна. Тухайлбал, хотын хүүхдүүд компьютер тоглоом, шатар, даам, хөзөр тоглоход хөдөөгийн хүүхдээс илүү цаг зарцуулжээ.

Хүүхдүүдийн нилээд цаг зарцуулдаг үйл ажиллагааны нэг нь боловсрол бөгөөд долоо хоногийн нэг өдөрт боловсролын үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг хүүхдийн наснаас хамааран өөр өөр байна. Тухайлбал, 17 настай хүүхдүүдийн сургууль дээрх үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг, 15 настай хүүхдүүдийн сургуулиас гадуурх үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг бусад хүүхдүүдийнхээс хамгийн өндөр байна.

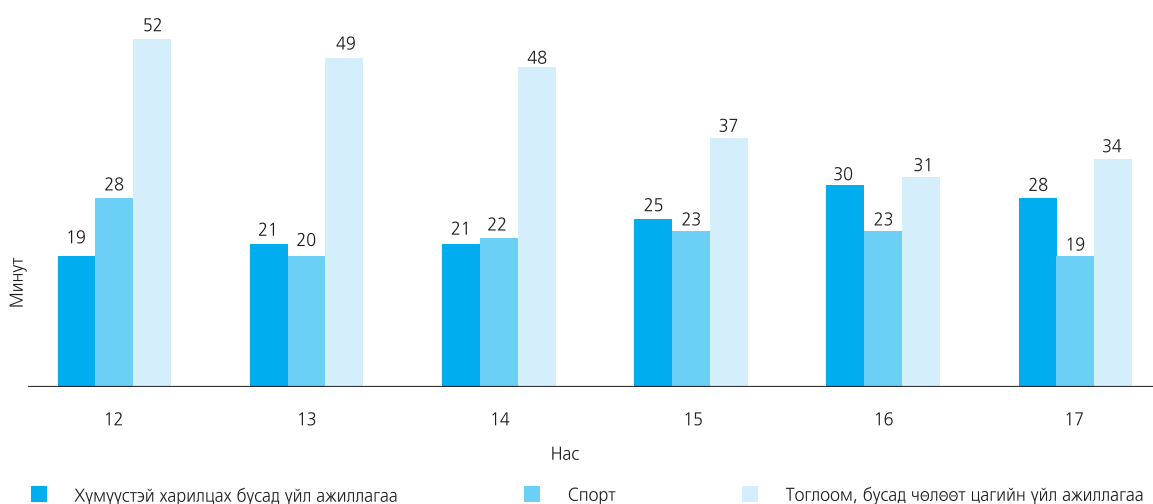
Зураг 4.28. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн боловсролын үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, насаар, 2011 он

Сургууль дээрх үйл ажиллагаанд хүүхдүүд нилээд цаг зарцуулдаг бөгөөд 16 настай хөвгүүд, 17 настай охидын энэ үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг бусад насныхнаас илүү байна.

Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг хүүхдийн наснаас хамаарч өөр өөр байна. Тухайлбал, хүмүүстэй харилцах бусад үйл ажиллагаанд 16 настай хүүхдүүд хамгийн их цаг зарцуулсан бол 12 настай хүүхдүүд тоглоом, бусад чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд илүү цаг зарцуулсан байна. Харин спортын үйл ажиллагаанд хүүхдүүд 19-28 минутыг зарцуулж байна (Зураг 4.29).

Зураг 4.29. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүүхдүүдийн хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, насаар, 2011 он

4.4.2. Залуучуудын цаг ашиглалт

Өнөөдөр дэлхий дахинд залуучуудын нийгэмд эзлэх байр суурь оролцоог нэмэгдүүлэхийн тулд тэдний төлөөллийн байгууллага, залуучуудын төрийн бус байгууллага бүлгүүдийн үйл ажиллагааг дэмжин хөгжүүлэхэд анхаарч байна.

Манай залуучуудын хувьд өнөөдөр тулгамдаж буй гол зорилт нь бусад хөгжиж буй орнуудын

залуусын нэгэн адил ажлын байртай болох, чанартай боловсрол эзэмших, нийгэмд эзлэх байр сууриа бий болгох, эцсийн дүндээ гэр бүл зохион бие даан амьдрах чадвар бүхий насанд хүрсэн хүн болох явдал юм. Энэхүү тулгамдсан асуудлыг шийдэхэд чиглэсэн бодлого, шийдвэрт залуус цагаа хэрхэн ашиглаж байна гэдэг талаарх мэдээлэл чухал мэдээллүүдийн нэг байх юм.

Долоо хоногийн нэг өдөрт зарцуулсан цаг

Улсын дунджаар 15-24 насны залуучууд долоо хоногийн нэг өдрийн нийт цагийнхаа 70 гаруй хувийг өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулдаг бөгөөд энд хүйсийн ялгаа ажиглагдахгүй байна. Хөлстэй хөдөлмөр эрхлэхэд залуу эрэгтэй долоо хоногийн нэг өдрийн нийт цагийнхаа 17.7 хувь буюу 255 минутыг, залуу эмэгтэй 11.5 хувь буюу 165 минутыг зарцуулдаг байна (Зураг 4.30).

Зураг 4.30. Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй, хөлсгүй болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он

Өмнөх судалгааны дүнтэй харьцуулбал, залуу эрэгтэйн цалин хөлстэй ажилд зарцуулж буй хугацаа 9 минутаар, охидынх 24 минутаар нэмэгдсэн байна.

Залуучуудын цаг ашиглалтанд хот, хөдөөгийн амьдралын орчны ялгаа нөлөөлдөг. Хотын залуучууд долоо хоногийн нэг өдөрт нийт цагийнхаа 76.3-80.1 хувийг өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд, 9.4-12.2 хувийг цалин хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулдаг бол хөдөөгийн залуучууд нийт цагийнхаа 60 гаруй хувийг өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд, 15.8-27.4 хувийг цалин хөлстэй ажилд зарцуулдаг байна. Түүнчлэн хотын залуучууд хөлсгүй ажил эрхлэхэд нийт цагийнхаа 7.6-14.3 хувийг, хөдөөгийн залуучууд 8.1-21.0 хувийг зарцуулдаг байна. 2007 оны судалгаатай харьцуулахад залуучуудын цалин хөлстэй ажилд зарцуулсан цаг нэмэгдсэн нь хүйс, хот, хөдөөд ялгаагүй байна (Хүснэгт 4.13).

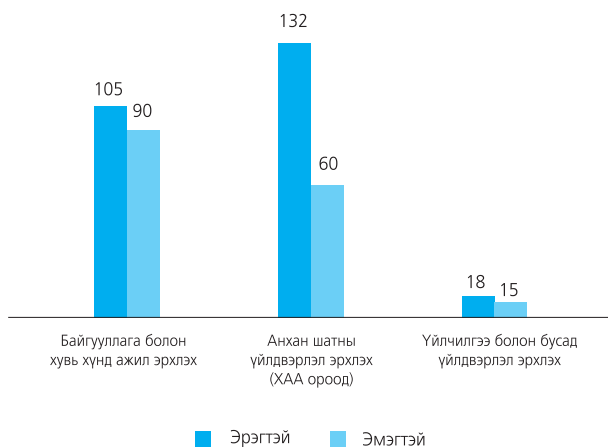
Хүснэгт 4.13. Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй, хөлсгүй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хүйс, хот, хөдөөгөөр, минутаар, судалгааны дүнгээр

	2007 он			2011 он		
	Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа
Улсын дундаж						
Эрэгтэй	246	108	1 086	255	112	1 073
Эмэгтэй	141	235	1 064	165	238	1 037
Хот						
Эрэгтэй	168	104	1 168	176	110	1 154
Эмэгтэй	97	205	1 138	136	206	1 098
Хөдөө						
Эрэгтэй	405	116	919	395	117	928
Эмэгтэй	255	312	873	228	303	909

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2007 он, 2011 он

Долоо хоногийн нэг өдөрт 15-24 насны залуучууд байгууллага болон хувь хүнд цалин хөлстэй ажил эрхлэхэд нийт цагийнхаа 90-105 минутыг, анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд 60-132 минутыг зарцуулсан байна. Залуу эрэгтэйчүүдийн цалин хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан цаг залуу эмэгтэйчүүдийнхээс илүү байна (Зураг 4.31).

Зураг 4.31. Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он

Хотын залуучууд цалин хөлстэй ажилд зарцуулсан нийт цагийнхаа дийлэнхийг байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэхэд зарцуулсан бол хөдөөгийн залуучууд анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд дийлэнхийг нь зарцуулсан байна. Энэ нь хотынхонд байгууллага болон хувь хүнд ажиллах боломж өөрөөр хэлбэл, ажлын байртай болох боломж илүү байдаг, хөдөөгийн залуучууд голчлон мал аж ахуй эрхэлдэгтэй холбоотой юм. Түүнчлэн хөдөөгийн залуучууд хотынхноос илүү олон цаг ажилласан байна.

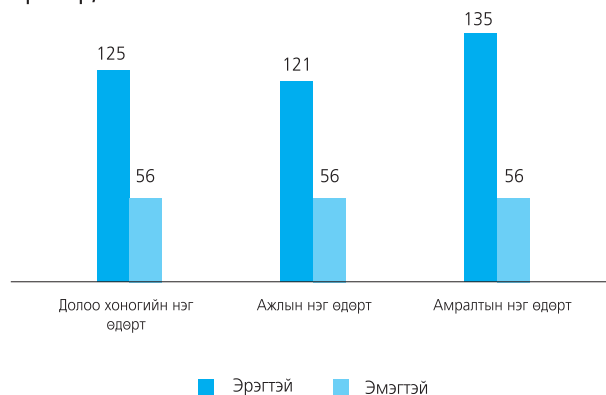
Хүснэгт 4.14. Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	176	136	395	228
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	143	115	37	36
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	8	4	352	180
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	25	17	6	12

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Хөдөөгийн залуучууд анхан шатны үйлдвэрлэлд зарцуулсан цагийнхаа ихэнхийг мал аж ахуйд ажиллахад зарцуулжээ. Залуу эрэгтэйчүүдийн энэ цаг амралтын өдөрт нэмэгддэг бол эмэгтэйчүүдийн хувьд энэ цагт ажлын болон амралтын өдрийн ялгаа байхгүй байна.

Зураг 4.32. Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын мал аж ахуйн ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он

Хөлсгүй ажил эрхлэхэд залуучуудын зарцуулсан цагийн 80 гаруй хувийг гэрийн ажилд зарцуулсан цаг эзэлж байна. Эрэгтэйчүүд гэрийн ажилд эмэгтэйчүүдээс бага оролцдог ч хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан нийт цагийнх нь 85.7 хувийг гэрийн ажилд зарцуулсан цаг эзэлж байна.

Долоо хоногийн нэг өдөрт залуу эмэгтэйчүүдийн гэрийн ажилд зарцуулсан цаг залуу эрэгтэйчүүдийнхээс 2 дахин, хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэхэд зарцуулсан цаг 4 дахин илүү байна. Энэ нь гэрийн ажил, хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх ажлыг эмэгтэйчүүд зонхилон хийдгээс шалтгаалан гүйцэтгэдэгтэй холбоотой юм (Зураг 4.33).

Зураг 4.33. Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он

Хөлсгүй ажил эрхлэхэд долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын зарцуулсан цагт хот, хөдөөгийн амьдралын орчны ялгаатай байдал харагдаж байна. Тухайлбал, хөдөөгийн залуучууд хотынхоос гэрийн ажилд 5-90 минут илүү зарцуулсан байна (Хүснэгт 4.15).

Хүснэгт 4.15. Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

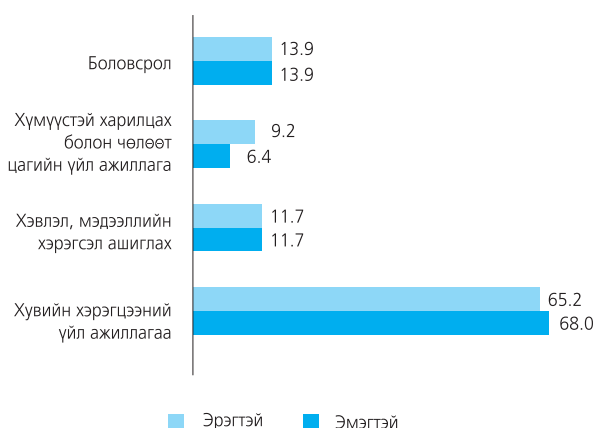
Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	110	206	117	303
Гэрийн ажил	95	161	100	251
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	10	41	10	49
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	5	4	7	3

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Хотын залуучууд сурч боловсроход 185-204 минут зарцуулж байгаа бол хөдөөгийн залуучууд 50-60 минутыг зарцуулсан байна. Хот, хөдөөгийн залуучууд

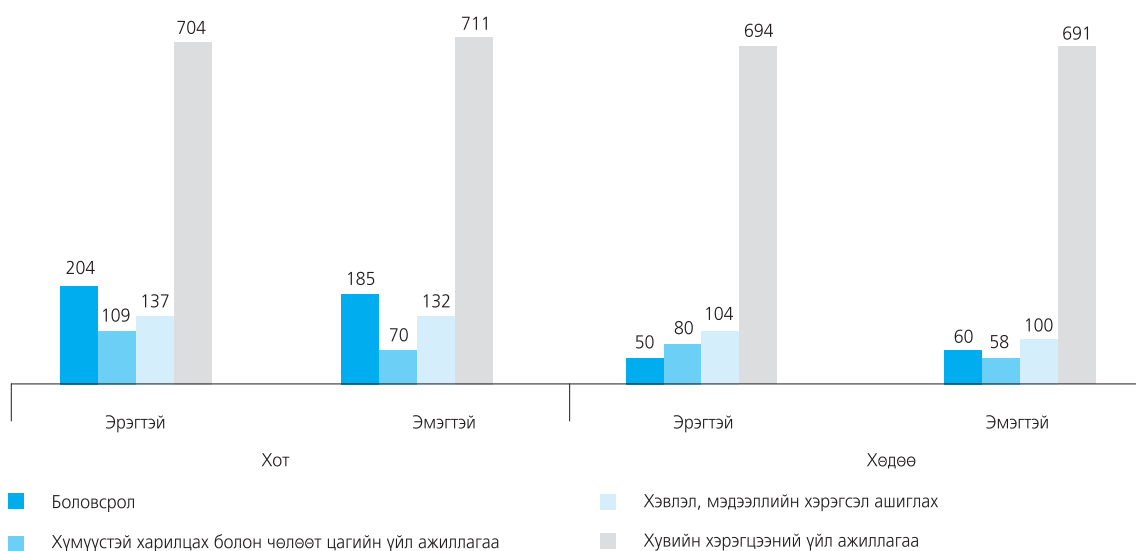
Долоо хоногийн нэг өдөрт 15-24 насны залуучуудын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан цагийн 65.2-68.0 хувийг хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг эзэлж байна. Эрэгтэйчүүдийн хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглахад зарцуулсан цаг эмэгтэйчүүдийнхээс 3-33 минутаар илүү байна (Зураг 4.34).

Зураг 4.34. Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хүйсээр, хувиар, 2011 он

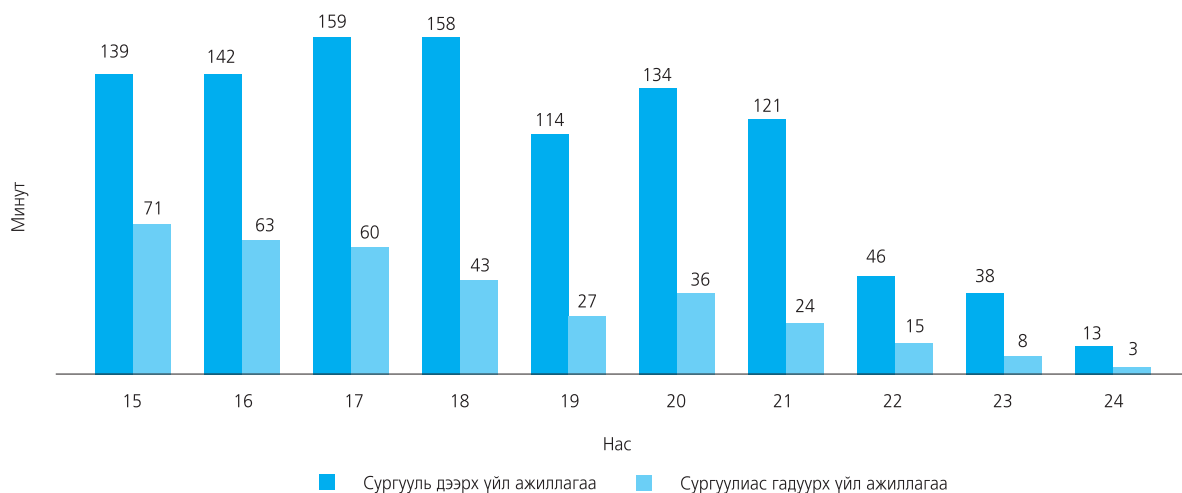
долоо хоногийн нэг өдөрт дунджаар 11-12 цагийг хооллох, унтах зэрэг үйл ажиллагаанд зарцуулдаг байна.

Зураг 4.35. Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

Сургууль дээрх үйл ажиллагаанд 17-18 насны залуучууд хамгийн их цаг зарцуулсан бол сургуулиас гадуурх үйл ажиллагаанд 15-16 насныхан илүү их цаг зарцуулжээ.

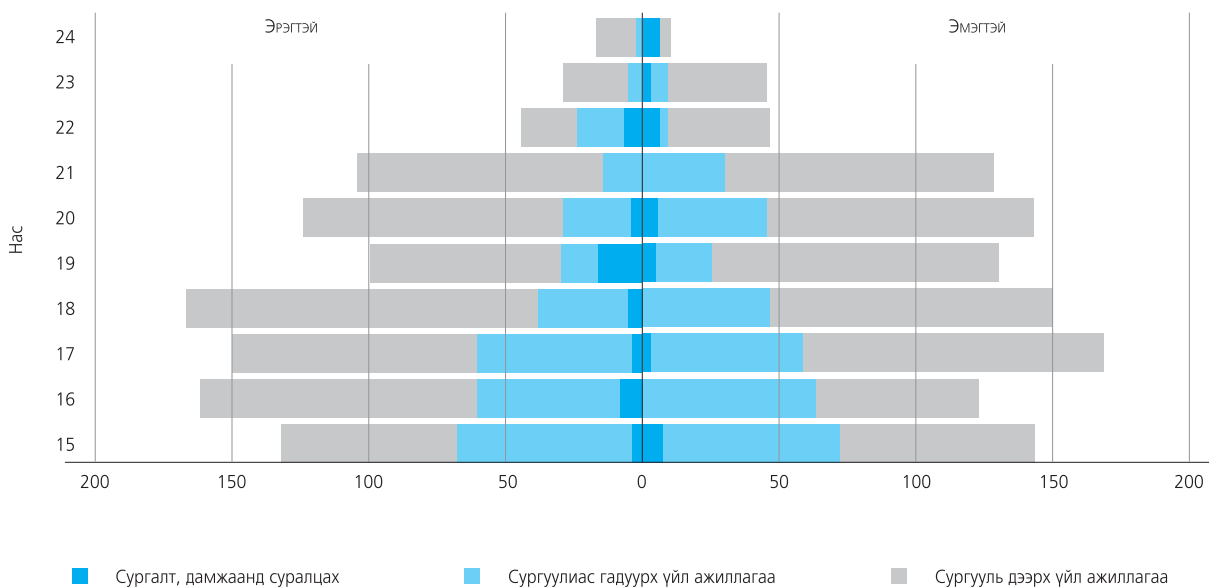
Зураг 4.36. Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын боловсролын үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, насаар, 2011 он

Судалгаанд хамрагдсан 15-24 насны залуучуудын сургууль дээрх үйл ажиллагаанд нас, хүйсийн ялгаатай байдал ажиглагдаж байна. Тухайлбал, 18 настай

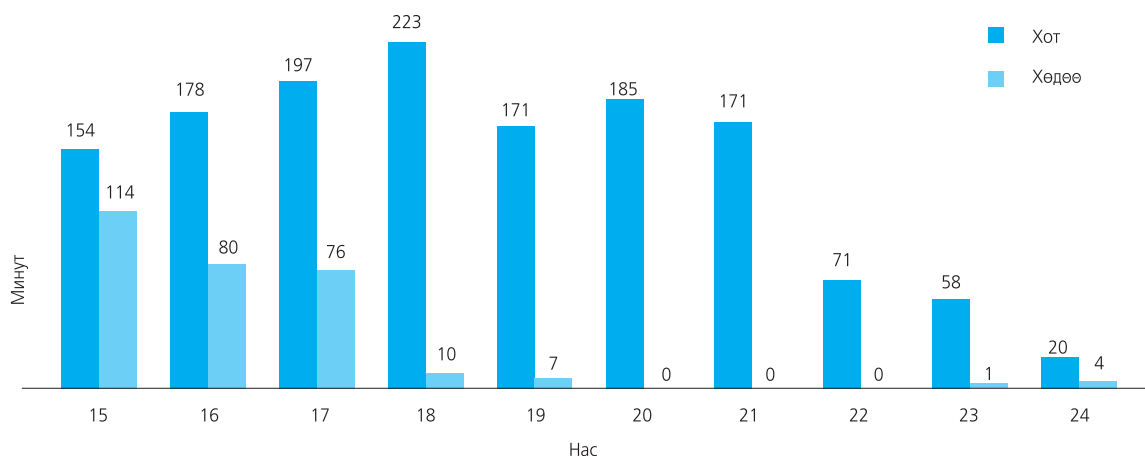
эрэгтэйчүүд, 17 настай эмэгтэйчүүд илүү их цаг дээрх үйл ажиллагаанд зарцуулсан бол сургалт, дамжаанд суралцах үйл ажиллагаанд 19 настай эрэгтэйчүүд илүү их цаг зарцуулсан байна.

Зураг 4.37. Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын боловсролын үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, нас, хүйсээр, хувиар, 2011 он

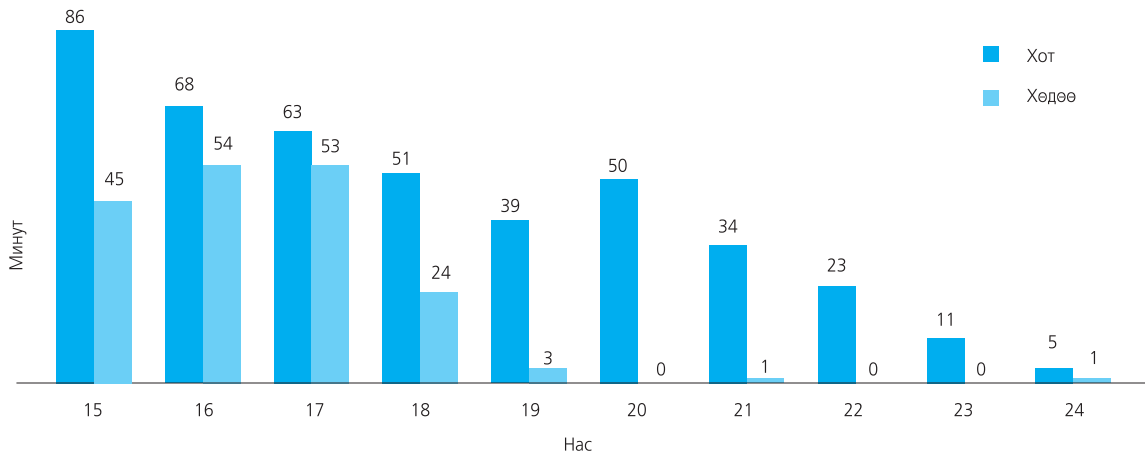
Сургууль дээрх үйл ажиллагаанд хотын залуучууд хөдөөгийнхөөс илүү цаг зарцуулсан байна.

Зураг 4.38. Долоо хоногийн нэг өдөрт сургууль дээрх үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, насаар, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

Сургуулиас гадуурх үйл ажиллагаанд хотын залуучууд хөдөөгийнхөөс илүү цаг зарцуулсан бөгөөд хотын 15 настай залуучууд, хөдөөгийн 16 настай залуучууд бусад насныхнаас илүү их цаг зарцуулжээ. Сургуулиас гадуурх үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг залуучуудын нас ахих тутам багасч байна.

Зураг 4.39. Долоо хоногийн нэг өдөрт сургуулиас гадуурх үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, насаар, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

Хориос дээш насны залуучууд утсаар ярихад их цаг зарцуулдгаас гадна аль ч насны бүлгийн хувьд утсаар ярихад эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдээс илүү цаг

зарцуулсан байна. Шашин шүтлэгтэй холбоотой үйл ажиллагаанд 15-19 насныхан тэр дундаа эрэгтэй, хотын залуучууд илүү их цаг зарцуулжээ.

Хүснэгт 4.16. Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, нас, хүйс, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

	Утсаар ярих	Шашин шүтлэгтэй холбоотой үйл ажиллагаа	Хүмүүстэй харилцах бусад үйл ажиллагаа	Үзвэр үзэх	Спорт	Тоглоом, бусад чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа
Улсын дундаж						
15-19 настай	12	13	162	12	99	155
20-24 настай	14	5	162	16	32	107
Эрэгтэй						
15-19 настай	8	18	184	9	133	198
20-24 настай	10	1	183	16	50	134
Эмэгтэй						
15-19 настай	15	9	137	15	61	113
20-24 настай	18	8	145	16	16	84
Хот						
15-19 настай	11	20	158	10	118	171
20-24 настай	16	7	158	15	39	117
Хөдөө						
15-19 настай	13	0	170	15	65	126
20-24 настай	12	1	170	19	16	81

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Залуус хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглахад нилээд цаг зарцуулдаг бөгөөд телевиз, видео, аудио бичлэг үзэхэд 15-19 насны хотын эрэгтэйчүүд, 20-24 насныхнаас илүү цаг зарцуулдаг байна.

Хүснэгт 4.17. Долоо хоногийн нэг өдөрт залуучуудын хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, нас, хүйс, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

	Ном унших	Телевиз, видео, аудио бичлэг үзэх	Номын санд суух	Интернэтэд орох, чаатлах	Бусад үйл ажиллагаа
Улсын дундаж					
15-19 настай	18	563	12	36	29
20-24 настай	12	490	11	34	28
Эрэгтэй					
15-19 настай	12	577	10	40	27
20-24 настай	8	494	10	37	27
Эмэгтэй					
15-19 настай	24	551	15	32	30
20-24 настай	15	487	13	30	29
Хот					
15-19 настай	17	589	18	54	29
20-24 настай	15	525	17	48	29
Хөдөө					
15-19 настай	21	514	1	1	29
20-24 настай	5	421	0	3	25

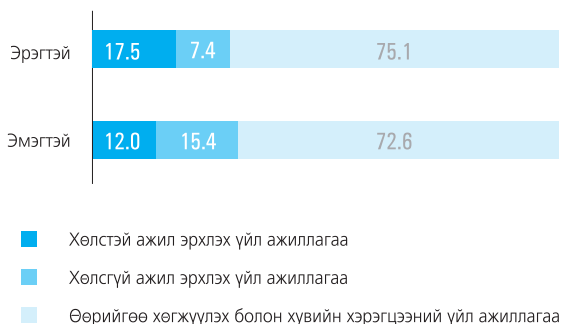
Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Судалгаанд хамрагдсан 15-24 насны залуучуудын ном уншихад зарцуулсан цаг нас ахих тутам багасч байна.

Ажлын нэг өдөрт зарцуулсан цаг

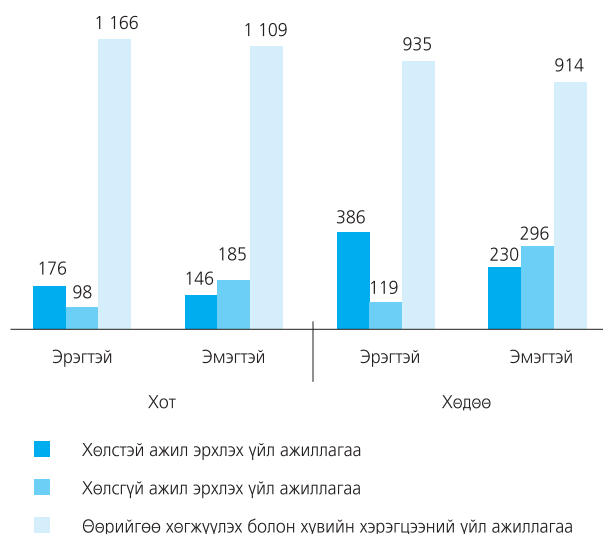
Улсын дунджаар 15-24 насны залуучууд ажлын нэг өдөрт нийт цагийнхаа 70 гаруй хувийг өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулдаг бөгөөд энд хүйсийн ялгаа ажиглагдахгүй байна. Хөлстэй хөдөлмөр эрхлэхэд залуу эрэгтэйчүүд ажлын нэг өдрийн нийт цагийнхаа 17.5 хувь буюу 252 минут, эмэгтэйчүүд 12.0 хувь буюу 173 минутыг зарцуулдаг байна. Түүнчлэн ажлын нэг өдөрт энэ насны эрэгтэйчүүд 106 минут, эмэгтэйчүүд 221 минутыг хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан нь гэрийн ажил болон өндөр настан, бага насны хүүхэд, өвчтөн асрах зэрэг ажилд эмэгтэйчүүд илүү оролцдогтой холбоотой юм (Зураг 4.40).

Зураг 4.40. Ажлын нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй, хөлстэй ажил эрхлэхэд болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, 2011 он

Залуучууд өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд өдрийн нийт цагийнхаа дийлэнхийг зарцуулдаг бөгөөд хот, хөдөөгийн ялгаа ажиглагдахгүй байна.

Зураг 4.41. Ажлын нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй, хөлстэй ажил эрхлэх болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

Хотын залуучууд ажлын нэг өдөрт хөлстэй ажилд зарцуулсан өдрийн нийт цагийнхаа 84.1-87.7 хувийг байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэхэд зарцуулсан бол хөдөөгийн залуучууд 77.0-88.1 хувийг анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулжээ (Хүснэгт 4.18).

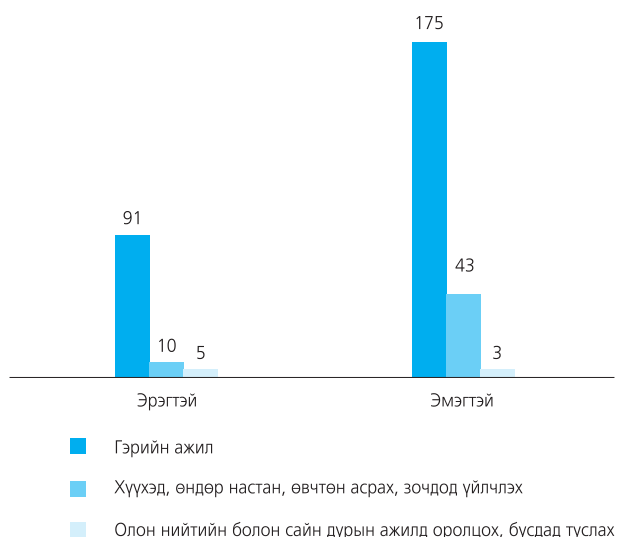
Хүснэгт 4.18. Ажлын нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	176	146	386	230	252	173
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	148	128	40	43	109	100
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	6	3	340	177	127	60
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	22	15	6	10	16	13

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Залуучууд ажлын нэг өдрийн нийт цагийнхаа тодорхой хэсгийг хөлстэй ажилд зарцуулдаг бөгөөд гэрийн ажилд голлон зарцуулдаг. 15-24 насны залуу эмэгтэйчүүдийн гэрийн ажилд зарцуулсан цаг залуу эрэгтэйчүүдийнхээс 1.9 дахин их байна (Зураг 4.42).

Зураг 4.42. Ажлын нэг өдөрт залуучуудын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, 2011 он

Хөлсгүй ажилд хөдөөгийн залуучуудын зарцуулсан цагийг хотынхтой харьцуулбал 21-111 минутаар илүү байгаа бөгөөд хот, хөдөө дотор нь авч үзэхэд, эмэгтэйчүүдийн энэ үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг эрэгтэйчүүдийнхээс 87-177 минутаар илүү байна (Хүснэгт 4.19).

Хүснэгт 4.19. Ажлын нэг өдөрт залуучуудын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	98	185	119	296
Гэрийн ажил	84	141	102	246
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	10	42	11	47
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	4	2	6	3

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Ажлын нэг өдөрт 15-24 насны залуучууд өдрийн нийт цагийнхаа 72.6-75.1 хувийг өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулдаг бөгөөд энэ үйл ажиллагаанд зарцуулсан нийт цагийнхаа 16.7 хувийг сурч боловсроход зарцуулдаг байна. Хүйсээр авч үзвэл, эрэгтэйчүүдийн өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг эмэгтэйчүүдийнхээс илүү, хотын залуучууд хөдөөгийнхнөөс илүү цаг зарцуулжээ (Хүснэгт 4.20).

Хүснэгт 4.20. Ажлын нэг өдөрт залуучуудын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

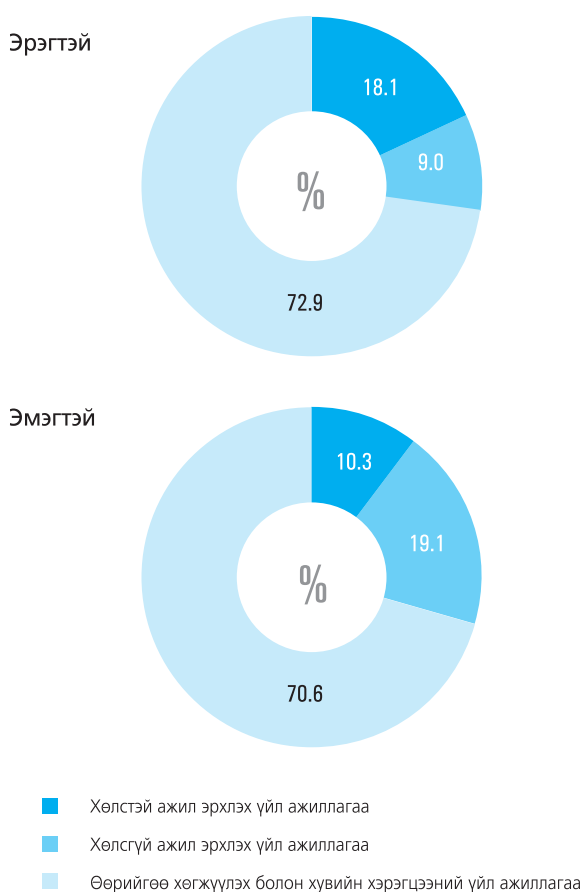
Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	1 166	1 109	935	914	1 082	1 046
Боловсрол	249	224	59	72	181	175
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	99	63	81	52	92	59
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	132	125	106	99	122	117
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	686	697	689	691	687	695

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Амралтын нэг өдөрт зарцуулсан цаг

15-24 насны эрэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийнхаа 18.1 хувийг хөлстэй ажил эрхлэхэд, эмэгтэйчүүд 19.1 хувийг хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан байна (Зураг 4.43).

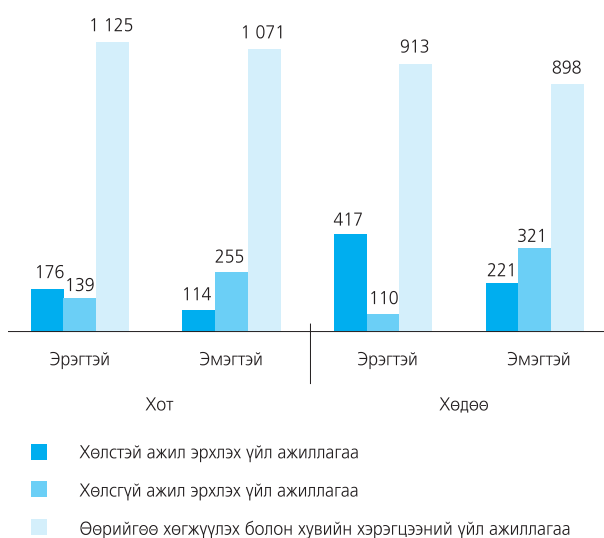
Зураг 4.43. Амралтын нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй, хөлсгүй болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, 2011 он

Залуучуудын цаг ашиглалтанд хот, хөдөөгийн ялгаа ажиглагдаж байна. Тухайлбал, хотын залуучууд амралтын нэг өдөрт өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд хөдөөгийн залуучуудаас илүү цаг зарцуулсан байна. Энэ нь

хөдөөгийн залуучууд амралтын өдөр ч цалин хөлстэй ажил, түүний дотор анхан шатны үйлдвэрлэлд хотын залуучуудаас илүү цаг зарцуулдаг учир өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг хотын залуучуудаас бага байж болох юм.

Зураг 4.44. Амралтын нэг өдөрт залуучуудын хөлстэй, хөлсгүй болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

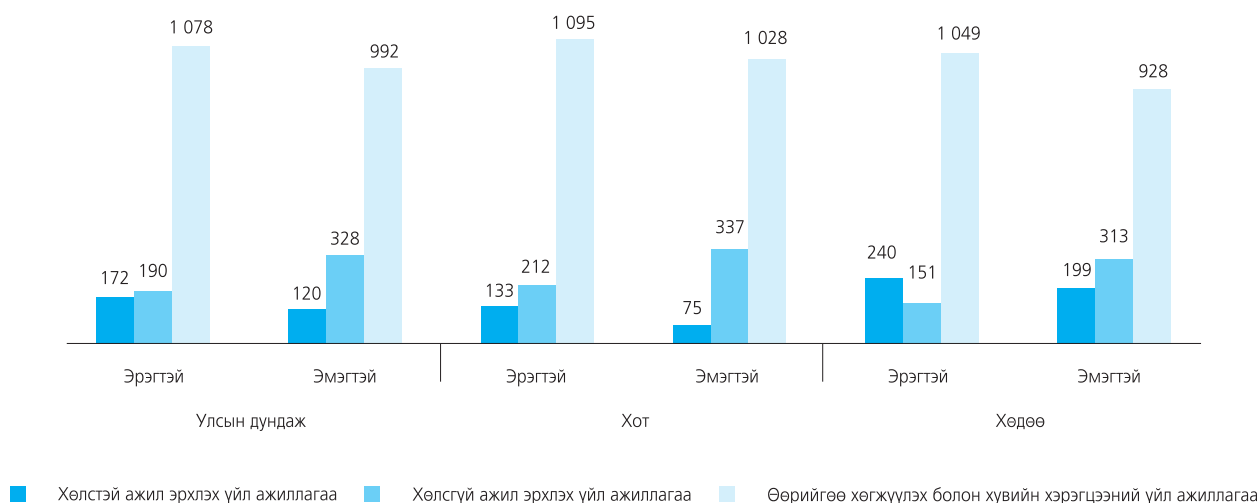

4.5. ӨНДӨР НАСТНЫ ЦАГ АШИГЛАЛТ

4.5.1. Долоо хоногийн нэг өдөрт зарцуулсан дундаж цаг а. Ерөнхий төлөв

Улсын дунджаар долоо хоногийн нэг өдөрт өндөр настнуудын хөлстэй, хөлсгүй хөдөлмөрт зарцуулж буй цаг хүйсээр ялгаатай байна. Тухайлбал, өндөр настай эрэгтэйчүүд долоо хоногийн нэг өдөрт хөлстэй ажил эрхлэхэд 172 минут, хөлсгүй ажил эрхлэхэд 190 минут зарцуулсан байна. Тэгвэл долоо хоногийн нэг өдөрт өндөр настай эмэгтэйчүүд хөлсгүй ажил эрхлэхэд 328 минут, хөлстэй ажил эрхлэхэд 120 минут зарцуулсан байна (Зураг 4.45).

Зураг 4.45. Долоо хоногийн нэг өдөрт өндөр настны хөлстэй, хөлсгүй болон бусад үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж минут, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

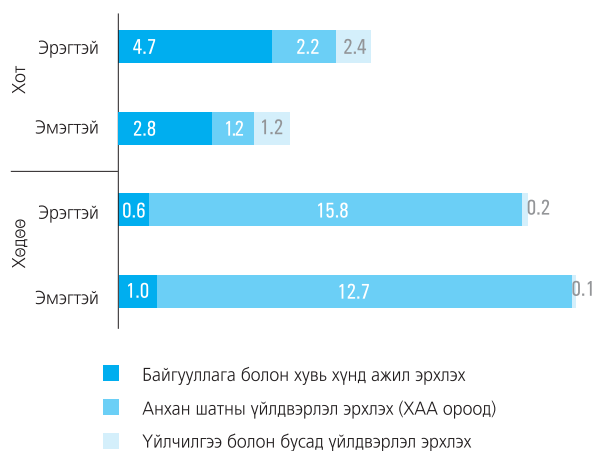
б. Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Судалгаанд хамрагдсан өндөр настнууд долоо хоногийн нэг өдөрт хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаанд зарцуулсан нийт цагийнхаа 59.9-65.0 хувийг анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх ажилд зарцуулжээ.

Зураг 4.46. Долоо хоногийн нэг өдөрт өндөр настны хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, хүйсээр, хувиар, 2011 он

Зураг 4.47. Долоо хоногийн нэг өдөрт өндөр настны хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

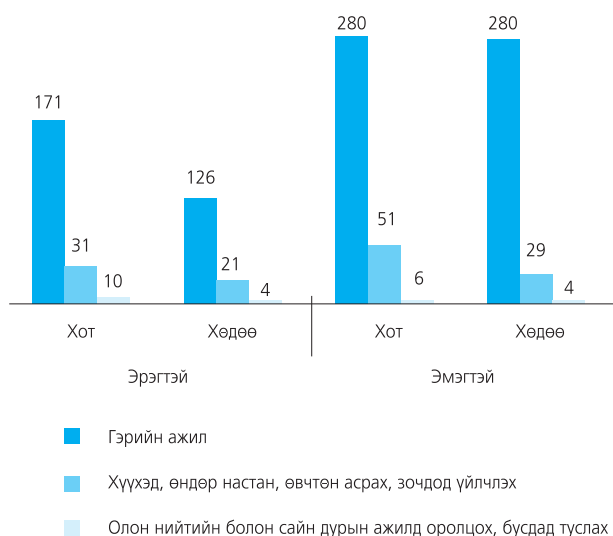
в. Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Долоо хоногийн нэг өдөрт өндөр настнуудын хөлсгүй хөдөлмөрт зарцуулж буй цаг хүйсээр ялгаатай байна. Тухайлбал, гэр ахуйн ажилд өндөр настай эмэгтэйчүүд 280 минут, өндөр настай эрэгтэйчүүд 126-171 минутыг зарцуулсан байна (Зураг 4.48).

Хотын өндөр настнууд долоо хоногийн нэг өдрийн нийт цагийнхаа 2.8-4.7 хувийг байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэхэд, 1.2-2.2 хувийг анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулдаг байна. Хөдөөгийн өндөр настнууд өдрийн нийт цагийнхаа 12.7-15.8 хувийг анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулдаг бөгөөд үүний 98.0 хувийг мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан байна (Зураг 4.47).

Зураг 4.48. Долоо хоногийн нэг өдөрт өндөр настны цалин хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, хот, хөдөөгөөр, хүйсээр, 2011 он

г. Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа

Ном, сонин унших, радио сонсох, телевиз үзэх зэрэгт хотын өндөр настууд өдрийн нийт цагийн 10.7-14.7 хувийг, хөдөөгийн өндөр настууд зөвхөн 5.3-6.4 хувийг л зарцуулж байна.

Улсын дунджаар өндөр настууд хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд өдрийн нийт цагийн 53.5-53.8 хувийг зарцуулдаг бөгөөд үүний 77.1-78.9 хувийг унтаж амрахад, 13.5-15.4 хувийг хооллох, ундлахад, 2.3-2.7 хувийг нь эрүүл мэндтэй холбоотой үйл ажиллагаанд зарцуулсан байна (Зураг 4.49).

Зураг 4.49. Долоо хоногийн нэг өдөрт өндөр настны өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, өдрийн нийт цагт эзлэх хувиар, хүйсээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

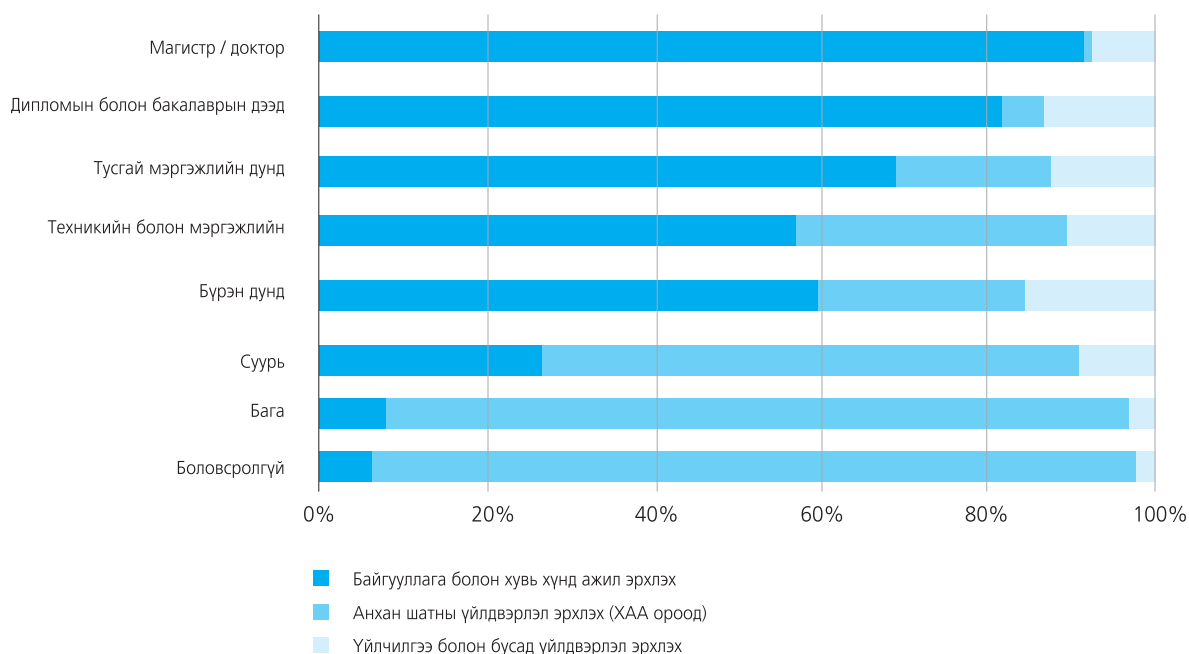
4.6. ХҮН АМЫН ЦАГ АШИГЛАЛТАН ДАХ БОЛОВСРОЛЫН ЯЛГАА

4.6.1. Долоо хоногийн нэг өдөрт зарцуулсан цаг

а. Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

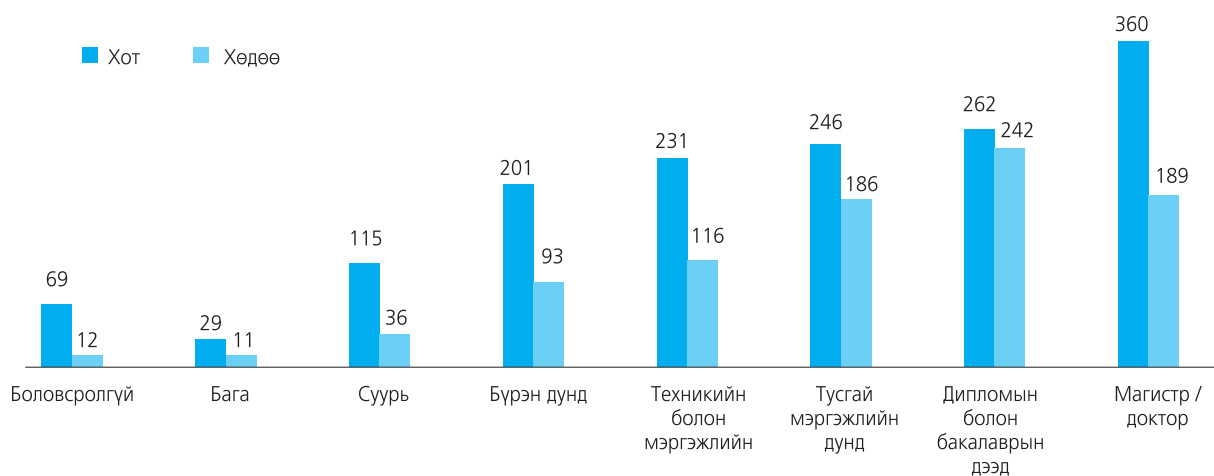
Хүн амын цаг ашиглалтанд боловсролын түвшингийн ялгаа нилээд их байна. Тухайлбал, магистр, докторын зэрэгтэй хүмүүс хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан цагийнхаа 91.7 хувийг байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэхэд зарцуулсан бол боловсролгүй хүмүүс 92.0 хувийг анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулсан байна. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын боловсролын түвшин дээшлэх тутам байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх, үйлчилгээ, бусад үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулсан цаг нэмэгдэж байна (Зураг 4.50).

Зураг 4.50. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшингээр, хувиар, 2011 он

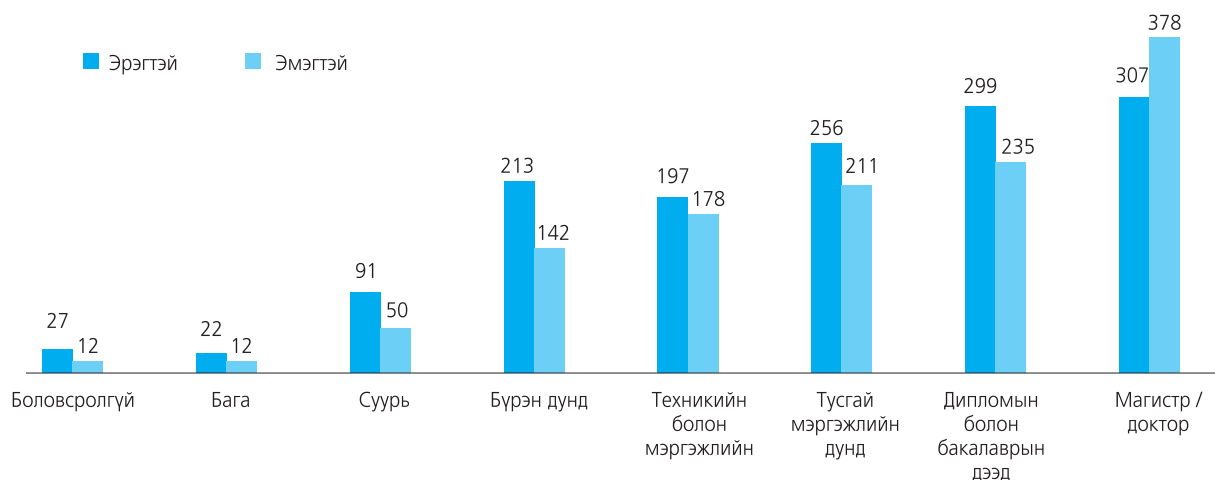
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэхэд хотын хүмүүсийн зарцуулсан цаг хөдөөгийнхээс илүү байгаа бөгөөд тусгай мэргэжлийн дундаас дээш боловсролтой хүмүүст байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх боломж илүү байдаг нь харагдаж байна (Зураг 4.51).

Зураг 4.51. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, боловсролын түвшингээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

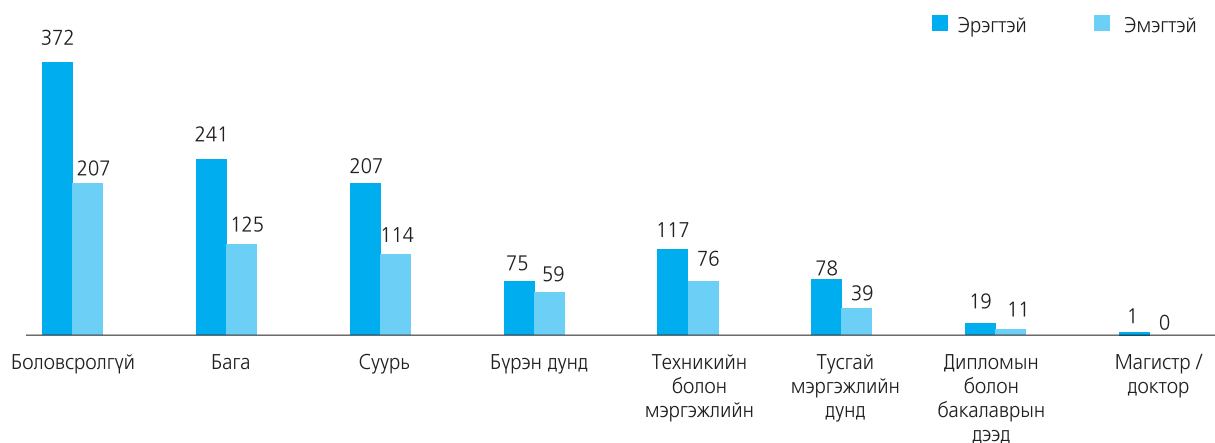
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэхэд эмэгтэйчүүд долоо хоногийн нэг өдөрт 12-378 минут зарцуулсан бол эрэгтэйчүүд 22-307 минут зарцуулсан байна (Зураг 4.52).

Зураг 4.52. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, боловсролын түвшингээр, хүйсээр, 2011 он

Мал аж ахуй эрхлэхэд эрэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг эмэгтэйчүүдийнхээс илүү байгаа бөгөөд хүн амын боловсролын түвшин дээшлэх тутам мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан цаг багасч байна (Зураг 4.53).

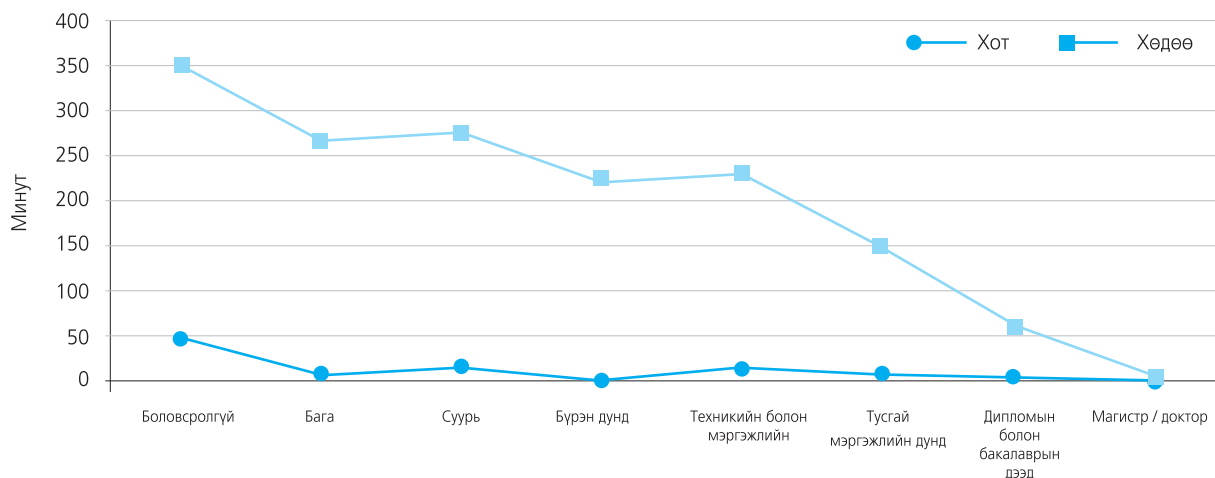
Зураг 4.53. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, боловсролын түвшингээр, хүйсээр, 2011 он

Мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан цагт хүйсийн ялгаанаас гадна хот, хөдөөгийн амьдралын ялгаа, боловсролын түвшингийн ялгаа их байна. Боловсролгүй хүн амын энэ үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг боловсролтой хүн амынхаас хот,

хөдөө ялгаагүй илүү байна. Хөдөөгийн хүн амын энэ үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг хотынхоос илүү байх нь тодорхой бөгөөд хүн амын боловсролын түвшин нэмэгдэх тутам зарцуулсан цаг буурч байгаа нь хот, хөдөөд ялгаагүй адил ажиглагдаж байна (Зураг 4.54).

Зураг 4.54. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан дундаж минут, боловсролын түвшингээр, хот, хөдөөгөөр, 2011 он

б. Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Долоо хоногийн нэг өдөрт боловсролгүй, бага боловсролтой хүмүүс гэрийн ажилд 175 минут зарцуулсан бол дипломын болон бакалаврын дээд боловсролтой хүмүүс 160 минут, магистр, докторын

зэрэгтэй хүмүүс 128 минут зарцуулсан байна. Хотод оршин суудаг боловсролгүй, бага боловсролтой хүмүүсийн гэрийн ажилд зарцуулсан цаг улсын дунджаас 2-10 минутаар, хөдөөгийн хүмүүсийнхээс 2-15 минутаар тус тус бага байна (Хүснэгт 4.21).

Хүснэгт 4.21. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/ доктор
Улсын дундаж								
Гэрийн ажил	175	175	192	178	190	192	160	128
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	27	29	31	42	29	39	57	52
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	10	5	7	5	7	5	5	5
Хот								
Гэрийн ажил	173	165	177	161	179	194	154	132
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	33	32	35	43	34	44	59	54
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	14	6	8	4	9	4	5	5
Хөдөө								
Гэрийн ажил	175	180	203	222	209	188	195	21
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	26	28	28	40	20	29	47	14
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	9	5	7	6	2	8	5	0

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Эмэгтэйчүүдийн гэрийн ажилд зарцуулсан цаг эрэгтэйчүүдийнхээс 44-165 минутаар илүү байгаа бөгөөд эрэгтэй, эмэгтэйчүүдийн боловсролын түвшин нэмэгдэх тутам гэрийн ажилд зарцуулсан цаг багасч байна.

Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслахад эрэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг

эмэгтэйчүүдийнхээс илүү байгаа бол хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэхэд эмэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг эрэгтэйчүүдийнхээс илүү байна. Энэ нь гэрийн ажил болон хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх ажилд нас, боловсрол харгалзахгүйгээр эмэгтэйчүүд голлон оролцдогтой холбоотой юм.

Хүснэгт 4.22. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/ доктор
Улсын дундаж								
Гэрийн ажил	175	175	192	178	190	192	160	128
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	27	29	31	42	29	39	57	52
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	10	5	7	5	7	5	5	5
Эрэгтэй								
Гэрийн ажил	104	109	121	110	118	126	97	99
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	15	19	16	21	19	29	26	28
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	12	6	9	7	9	6	9	6
Эмэгтэй								
Гэрийн ажил	269	241	265	227	260	230	197	143
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	44	40	47	58	38	45	75	65
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	6	4	5	3	4	5	3	5

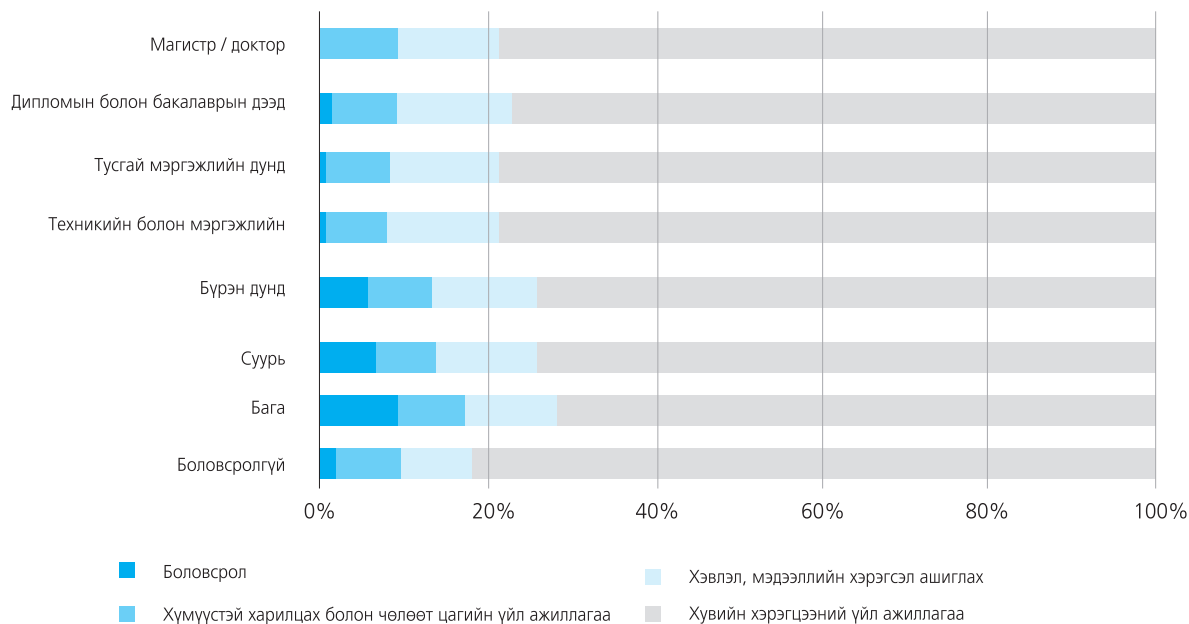
Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

г. Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа

Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан цагт боловсролын түвшингийн ялгаа ажиглагдаж байна. Тухайлбал, бага, суурь, бүрэн дунд боловсролтой хүмүүсийн боловсролын үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг бусад

түвшний боловсролтой хүмүүсийнхээс илүү, хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа болон хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглахад зарцуулсан цаг боловсролын түвшин дээшлэх тутам нэмэгдэж байгаа бол боловсролгүй хүн амын унтах, амрах, хооллох гэх зэрэгт зарцуулсан цаг бусдаас илүү байна (Зураг 4.55).

Зураг 4.55. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшингээр, хувиар, 2011 он

Хотын хүмүүсийн өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг хөдөөгийн хүмүүсийн энэ үйл ажиллагаанд зарцуулсан цагаас илүү байна (Хүснэгт 4.23).

Хүснэгт 4.23. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/ доктор
Улсын дундаж								
Боловсрол	17	89	61	55	5	4	10	1
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	67	84	69	66	66	66	69	78
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	77	112	117	116	116	113	126	107
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	729	732	698	690	698	691	695	684
Хот								
Боловсрол	79	166	109	73	6	5	11	1
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	71	102	82	68	72	66	71	59
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	133	145	140	124	125	121	130	111
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	791	767	714	702	709	693	696	685
Хөдөө								
Боловсрол	6	50	23	6	2	2	9	0
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	66	74	59	59	56	66	56	523
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	66	95	98	95	102	94	105	16
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	717	715	685	658	681	686	688	671

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан цагт хүйсийн ялгаа ажиглагдаж байна. Тухайлбал, боловсролд эрэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг эмэгтэйчүүдийнхээс бага байгаа бол хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт

цагийн үйл ажиллагаа, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах, хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд эмэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг эрэгтэйчүүдийнхээс бага байна (Хүснэгт 4.24).

Хүснэгт 4.24. Долоо хоногийн нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/доктор
Эрэгтэй								
Боловсрол	14	82	58	55	7	6	6	2
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	67	96	80	75	86	79	83	123
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	77	115	125	129	130	132	143	127
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	732	734	697	689	695	689	698	693
Эмэгтэй								
Боловсрол	22	96	65	55	2	3	13	0
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	67	71	58	58	47	59	60	54
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	77	109	108	107	103	102	116	96
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	724	731	699	691	702	691	694	679

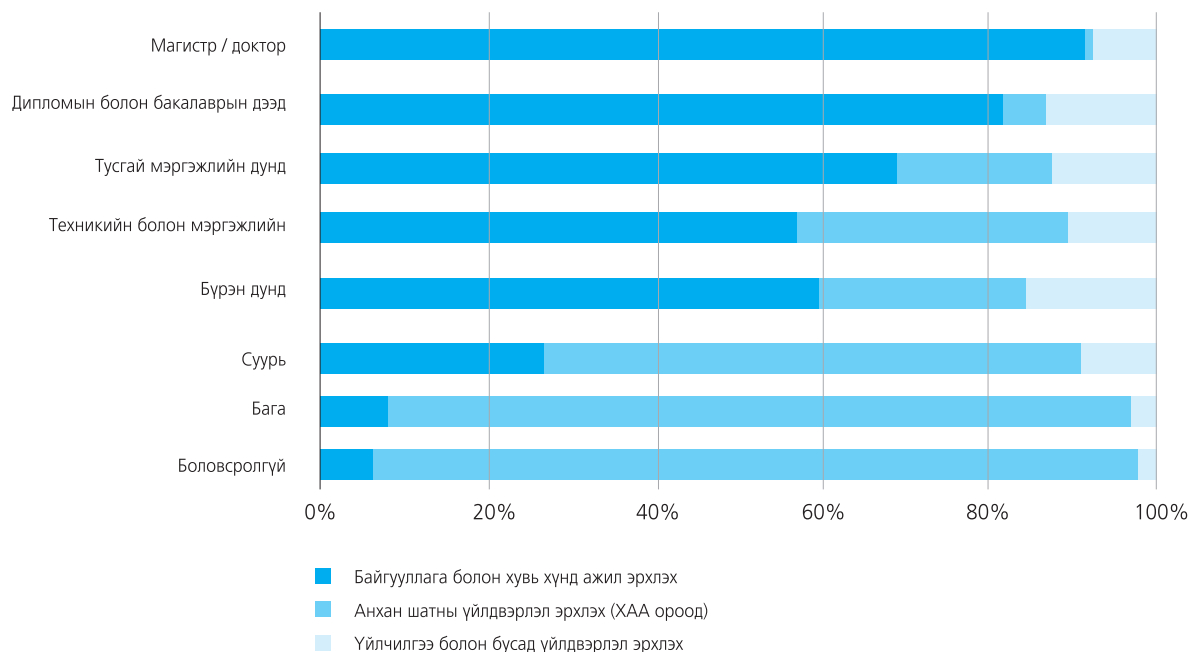
Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

4.6.2. Ажлын нэг өдөрт зарцуулсан цаг

а. Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Ажлын нэг өдөрт хөлстэй ажилд зарцуулсан цаг боловсролын түвшин дээшлэх тутам нэмэгдэж байна (Зураг 4.56).

Зураг 4.56. Ажлын нэг өдөрт хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшингээр, хувиар, 2011 он

Эрэгтэйчүүдийн хөлстэй ажилд зарцуулсан цаг боловсролын түвшнээс хамаарахгүйгээр эмэгтэйчүүдийнхээс илүү байгаа бөгөөд боловсролын түвшин доошлох тутам анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулсан цаг нэмэгдэж байна (Хүснэгт 4.25).

Хүснэгт 4.25. Ажлын нэг өдөрт хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/ доктор
Эрэгтэй								
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	24	23	90	228	210	283	346	365
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	389	247	213	79	134	87	19	5
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	8	6	28	60	45	34	54	63
Эмэгтэй								
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	11	13	56	158	204	235	284	471
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	214	128	121	63	83	43	11	0
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	5	5	21	35	26	44	36	16

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Хотын хүмүүс байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх, үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэхэд илүү цаг зарцуулсан бол хөдөөгийн хүмүүс анхан шатны үйлдвэрлэл, түүний дотор мал аж ахуй эрхлэхэд

илүү цаг зарцуулсан байна. Энэ нь хотынхонд ажлын байртай болох, ажил олох боломж хөдөөгийнхээс илүү байдаг, хөдөөгийн хүмүүс гол төлөв мал аж ахуй эрхэлдэг зэрэгтэй холбоотой юм (Хүснэгт 4.26).

Хүснэгт 4.26. Ажлын нэг өдөрт хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/доктор
Улсын дундаж								
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	18	18	73	188	207	253	307	433
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	312	187	168	70	108	59	14	5
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	7	6	25	45	35	40	43	33
Хот								
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	55	34	118	219	259	271	306	443
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	49	13	19	8	23	18	5	2
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	20	10	41	54	50	49	47	34
Хөдөө								
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	11	10	37	104	124	213	312	251
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	365	275	288	235	244	150	62	8
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	4	3	11	21	11	23	19	0

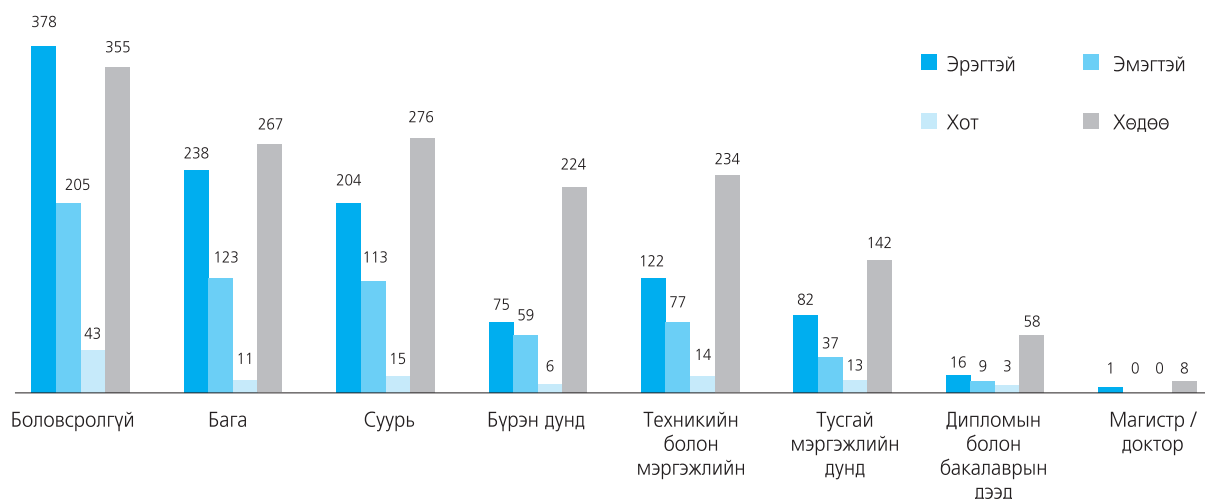
Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Ажлын нэг өдөр мал аж ахуй эрхлэхэд эрэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг эмэгтэйчүүдийнхээс илүү байгаа бөгөөд хүн амын боловсролын түвшин дээшлэх тутам мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан цаг багасч байна.

Мал аж ахуйд ажиллахад зарцуулсан цагт хүйсийн ялгаанаас гадна хот, хөдөөгийн, боловсролын

түвшингийн ялгаа их байна. Боловсролгүй хүн амын энэ үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг боловсролтой хүн амынхаас хот, хөдөө ялгаагүй илүү байна. Хөдөөгийн хүн амын энэ үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг хотынхоос илүү байх нь тодорхой бөгөөд хүн амын боловсролын түвшин нэмэгдэх тутам зарцуулсан цаг буурч байгаа нь хот, хөдөөд ялгаагүй байна.

Зураг 4.57. Ажлын нэг өдөрт хүн амын мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйс, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

б. Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Ажлын нэг өдөрт боловсролгүй, бага боловсролтой хүмүүс гэрийн ажилд 171-176 минут зарцуулсан бол дипломын болон бакалаврын дээд боловсролтой

хүмүүс 139 минут, магистр, докторын зэрэгтэй хүмүүс 95 минут зарцуулсан байна. Хотод оршин суудаг боловсролгүй хүн амын гэрийн ажилд зарцуулсан цаг улсын дунджаас 4 минут, хөдөөгийн хүмүүсээс 5 минутаар илүү байна (Хүснэгт 4.27).

Хүснэгт 4.27. Ажлын нэг өдөрт хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/ доктор
Улсын дундаж								
Гэрийн ажил	176	171	184	168	179	181	139	95
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	24	29	32	43	30	40	59	50
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	9	5	6	5	6	6	5	6
Хот								
Гэрийн ажил	180	156	167	152	168	183	135	98
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	36	32	36	44	36	46	61	52
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	19	5	5	3	8	4	5	7
Хөдөө								
Гэрийн ажил	175	179	198	214	197	177	161	28
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	22	27	29	39	20	27	47	19
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	6	5	6	8	1	9	4	0

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Ажлын нэг өдөрт эмэгтэйчүүдийн гэрийн ажилд зарцуулсан цаг эрэгтэйчүүдийнхээс 37-158 минутаар илүү байгаа бөгөөд эрэгтэй, эмэгтэйчүүдийн боловсролын түвшин нэмэгдэх тутам гэрийн ажилд зарцуулсан цаг багасч байна.

Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслахад эрэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг

эмэгтэйчүүдийнхээс илүү байгаа бол хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэхэд эмэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг эрэгтэйчүүдийнхээс илүү байна. Энэ нь гэрийн ажил болон хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх ажилд нас, боловсрол харгалзахгүйгээр эмэгтэйчүүд голлон оролцдогтой холбоотой юм (Хүснэгт 4.28).

Хүснэгт 4.28. Ажлын нэг өдөрт хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/ доктор
Эрэгтэй								
Гэрийн ажил	107	104	118	104	115	113	86	71
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	13	19	17	22	19	29	26	26
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	11	6	8	6	10	6	8	7
Эмэгтэй								
Гэрийн ажил	265	237	251	216	240	220	171	108
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	39	39	48	58	40	46	78	64
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	5	4	4	3	2	6	3	7

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

г. Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа

Ажлын нэг өдөрт бага, суурь, бүрэн дунд боловсролтой хүмүүсийн боловсролын үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг бусад түвшний боловсролтой хүмүүсийнхээс илүү, хүмүүстэй

харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа болон хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглахад зарцуулсан цаг боловсролын түвшин дээшлэх тутам нэмэгдэж байгаа бол боловсролгүй хүн амын унтах, амрах, хооллох гэх зэрэгт зарцуулсан цаг бусдаас илүү байна (Хүснэгт 4.29).

Хүснэгт 4.29. Ажлын нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/ доктор
Улсын дундаж								
Боловсрол	21	107	75	66	5	4	11	1
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	68	78	67	61	60	63	60	66
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	76	110	116	113	114	111	121	92
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	729	729	694	681	696	683	681	659
Хот								
Боловсрол	98	199	133	88	7	5	12	1
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	70	94	77	61	63	60	63	47
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	124	137	139	121	122	118	125	96
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	789	760	705	690	704	686	681	660
Хөдөө								
Боловсрол	6	61	28	7	2	0	8	0
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	68	70	60	60	57	68	47	463
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	66	97	98	93	101	95	100	21
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	717	713	685	659	682	678	681	650

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан цагт хүйсийн ялгаа ажиглагдаж байна. Тухайлбал, боловсролд эрэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг эмэгтэйчүүдийнхээс бага байгаа бол хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт

цагийн үйл ажиллагаа, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах, хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд эмэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг эрэгтэйчүүдийнхээс бага байна (Хүснэгт 4.30).

Хүснэгт 4.30. Ажлын нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/доктор
Эрэгтэй								
Боловсрол	17	100	70	67	9	6	6	2
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	69	91	79	69	77	75	72	118
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	73	112	124	126	128	131	138	111
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	729	732	693	679	693	676	685	672
Эмэгтэй								
Боловсрол	28	114	80	65	2	3	14	1
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	67	66	56	55	44	56	53	38
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	79	108	109	104	101	99	111	83
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	727	726	694	683	698	688	679	652

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

4.6.3. Амралтын нэг өдөрт зарцуулсан цаг

а. Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Амралтын нэг өдөрт хөлстэй ажилд зарцуулсан цаг долоо хоногийн нэг өдөр болон ажлын нэг өдөрт зарцуулсан цагаас яльгүй бага байгаа ч мөн л боловсролын ялгаа ажиглагдаж байна. Хотын

боловсролгүй хүмүүсийн байгууллага, хувь хүнд ажил эрхлэхэд зарцуулсан цаг хөдөөгийн боловсролгүй хүмүүсийнхээс 7.5 дахин их, улсын дунджаас 4.2 дахин их байгаа бол хөдөөгийн хүмүүсийн хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхлэхэд зарцуулсан цаг хотынхоос 6.7 дахин их байна (Хүснэгт 4.31).

Хүснэгт 4.31. Амралтын нэг өдөрт хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/доктор
Улсын дундаж								
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	27	15	65	135	142	160	145	177
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	305	199	176	74	104	68	23	3
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	8	9	22	46	35	43	40	25
Хот								
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	113	17	108	160	168	181	157	183
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	51	17	24	10	32	21	7	3
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	53	22	36	57	47	49	44	25
Хөдөө								
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	15	15	32	65	97	110	80	0
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	341	289	295	254	230	177	101	0
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	2	3	12	18	15	29	22	0

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Амралтын нэг өдөрт эрэгтэйчүүдийн хөлстэй ажилд зарцуулсан цаг эмэгтэйчүүдийнхээс илүү байгаа бөгөөд боловсролын ялгаагүй байна (Хүснэгт 4.32).

Хүснэгт 4.32. Амралтын нэг өдөрт хүн амын хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/ доктор
Эрэгтэй								
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	36	21	95	177	166	184	186	180
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	367	256	221	84	129	83	33	9
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	14	12	27	59	49	23	61	19
Эмэгтэй								
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	14	9	33	104	119	147	120	176
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	219	136	126	66	79	59	17	0
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	1	7	17	37	22	54	28	27

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Эрэгтэйчүүдийн мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан цаг эмэгтэйчүүдийнхээс илүү байна. Мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан цаг боловсролын түвшин дээшлэх тутам багассаар магистр, докторын зэрэгтэй хүмүүс, түүний дотор эмэгтэйчүүд мал аж ахуй эрхлэхэд цаг зарцуулаагүй байна (Хүснэгт 4.33).

Хүснэгт 4.33. Амралтын нэг өдөрт хүн амын мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан цаг, боловсролын түвшин, хүйс, суурьшлаар, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/ доктор
Хүйс								
Эрэгтэй	357	246	212	74	106	67	24	0
Эмэгтэй	212	129	114	60	73	45	14	0
Суурьшил								
Хот	44	12	17	6	14	13	6	0
Хөдөө	332	278	281	234	221	149	79	0

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

б. Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа

Амралтын нэг өдөрт боловсролгүй, бага боловсролтой хүмүүс гэрийн ажилд 173-185 минут зарцуулсан бол дипломын болон бакалаврын дээд боловсролтой хүмүүс 211 минут, магистр, докторын зэрэгтэй хүмүүс 198 минут зарцуулсан байна. Амралтын нэг өдөрт хүн амын энэ үйл ажиллагаанд

зарцуулсан цаг ажлын нэг өдөрт зарцуулсан цагаас нэмэгдсэн байна. Хотод оршин суудаг боловсролгүй хүн амын гэрийн ажилд зарцуулсан цаг улсын дунджаас 25 минутаар, хөдөөгийн хүмүүсийнхээс 29 минутаар бага байна. Магистр, докторын зэрэгтэй хүмүүсийн амралтын нэг өдөрт гэрийн ажилд зарцуулсан цаг ажлын өдрийнхөөс нэмэгдсэн байна (Хүснэгт 4.34).

Хүснэгт 4.34. Амралтын нэг өдөрт хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/ доктор
Улсын дундаж								
Гэрийн ажил	173	185	209	200	215	222	211	198
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	35	30	29	40	26	37	52	55
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	12	4	11	6	9	3	6	2
Хот								
Гэрийн ажил	148	190	200	184	204	223	199	205
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	23	33	33	39	28	39	53	57
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	0	8	13	7	11	3	6	2
Хөдөө								
Гэрийн ажил	177	183	217	244	236	220	274	0
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	36	28	25	43	22	31	46	0
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	14	2	8	2	5	4	6	0

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Амралтын нэг өдөрт эмэгтэйчүүдийн гэрийн ажилд зарцуулсан цаг эрэгтэйчүүдийнхээс 57-181 минутаар илүү байгаа бөгөөд ажлын нэг өдөрт зарцуулсан цагаас илүү байна.

Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслахад эрэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг эмэгтэйчүүдийнхээс илүү байгаа бол хүүхэд,

өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэхэд эмэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг эрэгтэйчүүдийнхээс илүү байна. Энэ нь гэрийн ажил болон хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх ажилд нас, боловсрол харгалзахгүйгээр эмэгтэйчүүд голлон оролцдогтой холбоотой юм. Амралтын нэг өдөрт эдгээр үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг ажлын өдрийнхөөс илүү байна (Хүснэгт 4.35).

Хүснэгт 4.35. Амралтын нэг өдөрт хүн амын хөлсгүй ажил эрхлэхэд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он

	Боловсролын түвшин							
	Боловсролгүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр/ доктор
Эрэгтэй								
Гэрийн ажил	98	123	128	125	126	160	125	161
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	20	18	14	18	19	31	26	34
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	14	4	11	9	9	4	11	4
Эмэгтэй								
Гэрийн ажил	279	253	298	254	304	256	262	218
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	56	43	44	57	32	40	68	67
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	9	3	10	4	9	2	3	1

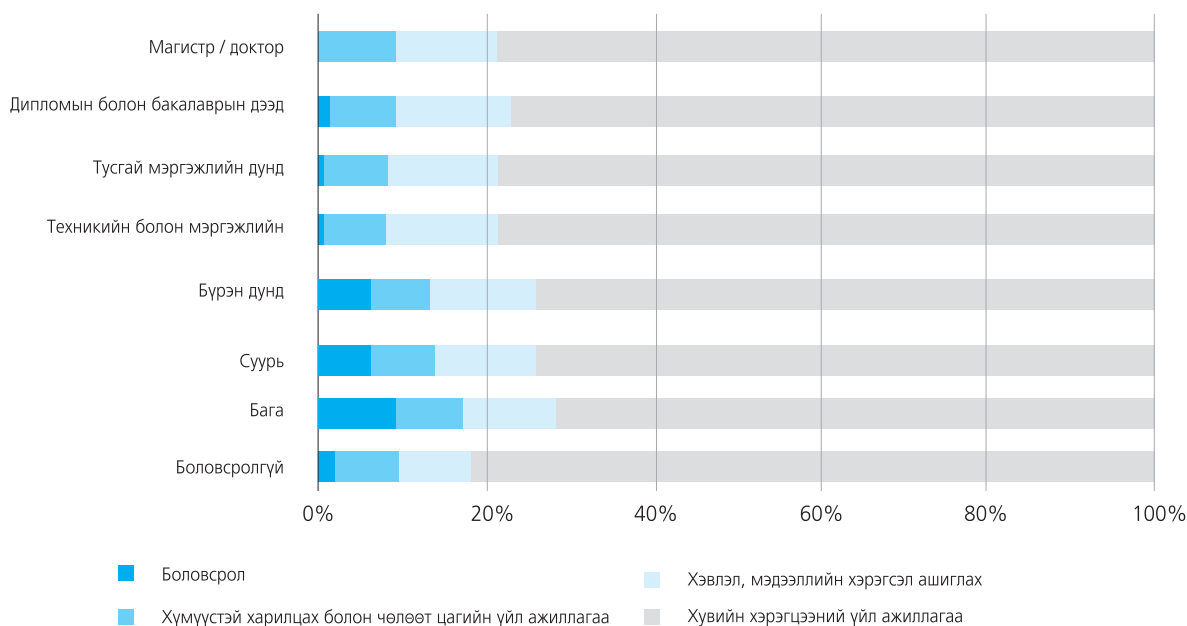
Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

г. Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа

Амралтын нэг өдөрт бага, суурь, бүрэн дунд боловсролтой хүмүүсийн боловсролын үйл

ажиллагаанд зарцуулсан цаг бусад түвшний боловсролтой хүмүүсийнхээс илүү, хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглахад зарцуулсан цаг боловсролын түвшин дээшлэх тутам нэмэгдэж байна.

Зураг 4.58. Амралтын нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшингээр, хувиар, 2011 он

Амралтын нэг өдөрт хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд хөдөө оршин сууж буй магистр, докторын зэрэгтэй хүмүүсийн зарцуулсан цаг хотын ижил түвшний боловсролтой хүмүүсийнхээс 8.4 дахин их байна (Хүснэгт 4.36).

Хүснэгт 4.36. Амралтын нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хот, хөдөөгөөр, минутаар, 2011 он

	Боловсрол	Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа
Хот				
Боловсролгүй	16	74	162	800
Бага	79	125	167	782
Суурь	51	94	144	737
Бүрэн дунд	38	83	132	730
Техникийн болон мэргэжлийн	4	94	133	719
Тусгай мэргэжлийн дунд	3	83	127	711
Дипломын болон бакалаврын дээд	8	90	143	733
Магистр/ доктор	0	84	141	740
Хөдөө				
Боловсролгүй	6	63	67	719
Бага	23	84	92	721
Суурь	12	57	97	685
Бүрэн дунд	3	57	98	656
Техникийн болон мэргэжлийн	2	53	101	679
Тусгай мэргэжлийн дунд	8	61	92	708
Дипломын болон бакалаврын дээд	9	77	119	706
Магистр/ доктор	0	705	0	735

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

Амралтын нэг өдөрт өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан цагт хүйсийн ялгаа ажиглагдаж байна. Тухайлбал, боловсролд эрэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг эмэгтэйчүүдийнхээс бага байгаа бол хүмүүстэй

харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах, хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд эмэгтэйчүүдийн зарцуулсан цаг эрэгтэйчүүдийнхээс бага байна (Хүснэгт 4.37).

Хүснэгт 4.37. Амралтын нэг өдөрт хүн амын өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаанд зарцуулсан дундаж цаг, боловсролын түвшин, хүйсээр, минутаар, 2011 он

	Боловсрол	Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа
Эрэгтэй				
Боловсролгүй	7	61	84	739
Бага	36	108	124	738
Суурь	28	83	127	706
Бүрэн дунд	28	89	136	715
Техникийн болон мэргэжлийн	4	104	135	699
Тусгай мэргэжлийн дунд	7	90	133	725
Дипломын болон бакалаврын дээд	6	110	155	727
Магистр/ доктор	0	134	160	739
Эмэгтэй				
Боловсролгүй	8	68	71	715
Бага	48	86	109	746
Суурь	31	63	108	710
Бүрэн дунд	30	66	114	708
Техникийн болон мэргэжлийн	3	54	108	710
Тусгай мэргэжлийн дунд	4	69	107	702
Дипломын болон бакалаврын дээд	9	75	129	729
Магистр/ доктор	0	88	124	739

Эх үүсвэр: Цаг ашиглалтын судалгаа, 2011 он

**ТАВДУГААР БҮЛЭГ
ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ**

5.1. ДҮГНЭЛТ

- Хүн амын цаг ашиглалтанд хүн амын насны бүтэц нөлөөлж байна.** Манай улсын хувьд хүн амд хөдөлмөрийн насны хүн ам нилээд өндөр хувьтай байгаа нь ажлын байр нэмэгдүүлэх, ажиллах хүчний шингээлтэй, хөдөлмөр эрхлэлтийн мэдрэмж сайтай эдийн засгийн өсөлт бий болгож, хүн амын амьжиргааны эх үүсвэр болсон цалин хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулах цагийг нэмэгдүүлэх шаардлага гарч байна. Тухайлбал, хөдөлмөрийн насны эрэгтэйчүүд долоо хоногийн нэг өдөрт хөлстэй хөдөлмөрт 6 цагийг зарцуулж байхад эмэгтэйчүүд түүнээс 2 цагаар бага буюу 4 цагийг зарцуулсан байна. Хүүхдүүд хөлсгүй хөдөлмөрт өдрийн нийт цагийнхаа 4.6-9.1 хувийг, залуучууд 7.8-16.5 хувийг зарцуулдаг байна.
- Цаг ашиглалтанд хүйсийн ялгаа байна.** Эрэгтэйчүүд цалин хөлстэй ажилд эмэгтэйчүүдээс арай илүү цаг зарцуулсан ч эмэгтэйчүүдийн цалин хөлсгүй ажилд зарцуулсан цаг эрэгтэйчүүдийнхээс илүү байгаа бөгөөд насны ялгаа бараг байхгүй байна. Гэрийн ажил, хүүхэд, өндөр настан болон өвчтэй хүн асрах ажилд эмэгтэйчүүд голлон оролцдог оос тэдний цалин хөлстэй ажилд зарцуулах цаг эрэгтэйчүүдийнхээс бага байж болох юм. Жишээлбэл, хөлстэй ажил эрхлэхэд долоо хоногийн нэг өдөрт эрэгтэйчүүд эмэгтэйчүүдээс 2 цагаар, хөлсгүй хөдөлмөрт эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдээс 3 цагаар илүү цагийг зарцуулсан байна. Гэрийн ажилд эмэгтэйчүүд өдрийн нийт цагийнхаа 16.1 хувь буюу 232 минутыг, эрэгтэйчүүд ердөө 7.7 хувь буюу 111 минутыг л зарцуулж байна.
- Хүн амын цаг ашиглалтанд хот, хөдөөгийн амьдралын ялгаа нөлөөлж байна.** Хотын хүмүүс албан байгууллага болон хувь хүнд цалин хөлстэй ажил эрхлэх боломж илүү байгаа бол хөдөөгийн хүмүүс гол төлөв анхан шатны үйлдвэрлэл буюу хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхэлж байна. Түүнчлэн хөдөөгийн хүмүүс сурч боловсрох, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах, үзвэр үзэх, интернэт ашиглах, хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд маш бага цаг зарцуулсан байна. Тухайлбал, хөлстэй хөдөлмөр эрхлэхэд долоо хоногийн нэг өдөрт хөдөөгийн хүмүүс хотынхоос 2 цагийг илүү зарцуулж байгаа нь хөдөөд хүмүүс ихэвчлэн цагийн хязгаарлалтгүй ажил буюу мал аж ахуй эрхэлдэгтэй холбоотой юм. Хөдөөгийн насанд хүрсэн болон хөдөлмөрийн насны эрэгтэйчүүд хотын насанд хүрсэн эрэгтэйчүүдээс хөлстэй хөдөлмөрт 1 цагаар илүү хугацааг зарцуулжээ. Түүнчлэн хотын залуучууд долоо хоногийн нэг өдөрт сурч боловсрох үйл ажиллагаанд 185-204 минут зарцуулсан бол хөдөөгийн залуучуудынх 50-60 минут байна.
- Хүн амын цаг ашиглалтанд боловсролын түвшний ялгаа ажиглагдаж байна.** Судалгаанд хамрагдсан хүн амын боловсролын түвшин дээшлэх тутам цалин хөлстэй ажил эрхлэх түүний дотор байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх, хувиараа худалдаа, үйлчилгээ, үйлдвэрлэл эрхлэх боломж нэмэгдэж, үүнийг дагаад эдгээр үйл ажиллагаанд зарцуулж буй цаг нэмэгдэж байна. Бага боловсролтой болон боловсролгүй хүмүүс нэг өдөрт цалин хөлстэй ажил эрхэлсэн цагийнхаа дийлэнхийг анхан шатны үйлдвэрлэл түүний дотор мал аж ахуй эрхлэхэд зориулсан байна. Хүн амын цаг ашиглалтанд боловсролын түвшний ялгаа нилээд их байна. Тухайлбал, магистр, докторын зэрэгтэй хүмүүс хөлстэй ажил эрхлэхэд зарцуулсан цагийнхаа 91.7 хувийг байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэхэд зарцуулсан бол боловсролгүй хүмүүс 89.1 хувийг мал аж ахуй эрхлэхэд зарцуулсан байна.
- Чөлөөт цагаа зөв боловсон өнгөрөөх орчин нөхцөл хүн амын цаг ашиглалтанд нөлөөлж байна.** Судалгаанд хамрагдсан 12-17 насны хүүхдүүд сургууль дээрх үйл ажиллагаанд нилээд их цаг зарцуулдаг бөгөөд тоглоом, бусад чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд зарцуулсан цагийнхаа дийлэнхийг компьютер тоглоом, шатар, даам, хөзөр тоглоход зарцуулжээ. Түүнчлэн 15-24 насны залуучууд чөлөөт цагаа өнгөрөөдөг гол газрууд нь баар, караоке бөгөөд энэ үйл ажиллагаанд зарцуулсан цаг залуусын нас өсөх тутам нэмэгдэх хандлага ажиглагдаж байна. Судалгааны үр дүнгээс тооцоход хүүхдүүд жилдээ 30.4-42.6 цаг, залуучууд 54 цагийг юу ч хийлгүй өнгөрүүлсэн байна. Харин нэг өдөрт хүүхдүүд 1.3-1.9 цаг, залуучууд 1.1-1.7 цагийг хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаанд зарцуулж байгаа нь чөлөөт цагаа үр ашигтай өнгөрөөхөд зориулагдсан газар хомс байгаа нь тэд гэмт хэрэг үйлдэх, гэмт хэргийн улмаас хохирох, гэмт хэргийн золиос болох, осол гэмтэлд өртөх, улмаар хөгжлийн бэрхшээлтэй болох эрсдэлийг нэмэгдүүлж болохыг анхаарах шаардлагатай байна. Нөгөө талаас спортын заал талбайн хүртээмж бага байгаа нь хүн амыг нийгмийн идэвхигүй байлгах суурь нөхцөлийг бүрдүүлэх, биеийн тамир спортоор тогтмол хичээллэдэггүйгээс хөдөлгөөний дутагдалд орох, энэ нь эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх, баар, цэнгээний газар цагаа өнгөрүүлэх, компьютер тоглоомын донтон болох амьдралын буруу хэв маягт автах зэрэг байдалд хүргэж болохыг анхаарах нь зүйтэй юм.

5.2. ЗӨВЛӨМЖ

- Төвлөрлийг сааруулж, хөдөөгийн эдийн засгийн хөгжил төдийгүй хүний хөгжилд анхаарч, орон нутгийн онцлог, хэрэгцээ шаардлагад тулгуурласан ялгаатай бодлогыг бүсчилсэн хөгжлийн бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлэх;
- Нийслэлийн алслагдсан дүүргүүдийг дагуул хот хэлбэрээр хөгжүүлж, төвлөрлийг сааруулах, хот, хөдөөгийн хөгжлийн ялгааг арилгах;
- Залуучуудад суралцахын зэрэгцээ хөдөлмөр эрхлэх боломж олгох, хувиараа хөдөлмөр эрхлэх, бизнесээ өргөжүүлж, ажлын байр бий болгоход дэмжлэг үзүүлэх;
- Хичээлийн болон дотуур байр, номын сан, биеийн тамирын заал барих, өргөтгөх, сургуулийг компьютержүүлэх, интернэтэд холбох зэргээр чанартай боловсролын орчин бүрдүүлэх, хүүхдэд зориулсан газруудыг бий болгох, цэцэрлэгт хүрээлэнгийн тоог нэмэгдүүлэх;
- Бага насны хүүхэдтэй эцэг, эхчүүдийн ажил эрхлэлтийг дэмжих үүднээс цэцэрлэг, яслийг нэмэгдүүлэх, гэрээр хүүхэд асрах үйлчилгээг боловсронгуй болгож өргөжүүлэх, гэрээр ажиллах боломж бүрдүүлэх.

ЗУРГААДУГААР БҮЛЭГ ХАВСРАЛТ

ХАВСРАЛТ 1

ХҮСНЭГТ 3.1. ТҮҮВЭРЛЭГДСЭН БОЛОН СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮН АМ, ӨРХИЙН ТОО, ХАМРАГДАЛТЫН ХУВЬ, хот, хөдөөгөөр, бүсээр, 2011 он

	Суурьшил		Бүс					Бүгд
	Хот	Хөдөө	Баруун	Хангай	Төв	Зүүн	Улаанбаатар	
Өрхийн тоо								
Түүвэрлэлт	2 350	1 650	640	800	640	480	1 440	4 000
Хамрагдсан өрх	2 349	1 649	640	800	639	480	1 439	3 998
Хамрагдалтын хувь,%	99.9	99.9	100.0	100.0	99.8	100.0	99.9	99.9
Хувь хүн								
Түүвэрлэлт	8 186	5 898	2 581	2 659	2 065	1 608	5 171	14 084
Хамрагдсан хүн ам	8 185	5 894	2 581	2 659	2 061	1 608	5 170	14 079
Хамрагдалтын хувь,%	99.9	99.9	100.0	100.0	99.8	100.0	99.9	99.9

ХҮСНЭГТ 3.2. СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮН АМЫН НАСНЫ БҮТЭЦ, хүйсээр, 2011 он

Насны бүлэг	Эрэгтэй		Эмэгтэй		Бүгд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Бүгд	6 852	100.0	7 227	100.0	14 079	100.0
0 - 4	787	11.5	727	10.1	1 514	10.8
5 - 9	659	9.6	622	8.6	1 281	9.1
10 - 14	688	10.0	705	9.8	1 393	9.9
15 - 19	644	9.4	628	8.7	1 272	9.0
20 - 24	527	7.7	593	8.2	1 120	8.0
25 - 29	518	7.6	595	8.2	1 113	7.9
30 - 34	555	8.1	580	8.0	1 135	8.1
35 - 39	528	7.7	589	8.2	1 117	7.9
40 - 44	493	7.2	536	7.4	1 029	7.3
45 - 49	454	6.6	509	7.0	963	6.8
50 - 54	352	5.1	382	5.3	734	5.2
55 - 59	222	3.2	251	3.5	473	3.4
60 - 64	155	2.3	161	2.2	316	2.2
65 - 69	114	1.7	125	1.7	239	1.7
70 +	156	2.3	224	3.1	380	2.7
Хүүхэд (0-11)	1 732	25.3	1 654	22.9	3 386	24.1
Өсвөр насныхан(12-17)	827	12.1	826	11.4	1 653	11.7
Насанд хүрэгчид (18+)	4 293	62.6	4 747	65.7	9 040	64.2

ХҮСНЭГТ 3.3. СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ӨРХИЙН БҮТЭЦ, сонгосон үзүүлэлтээр, 2011 он

Үзүүлэлт	Өрхийн тоо	Хувийн жин
Бүгд	3 998	100.0
Суурьшил		
Хот	2 349	58.8
Хөдөө	1 649	41.2
Байршил		
Нийслэл	1 439	36.0
Аймгийн төв	910	22.8
Сумын төв	582	14.5
Хөдөө	1 067	26.7
Бүс		
Баруун	640	16.0
Хангай	800	20.0
Төв	639	16.0
Зүүн	480	12.0
Улаанбаатар	1 439	36.0
Өрхийн тэргүүлэгчийн хүйс		
Эрэгтэй	3 151	78.8
Эмэгтэй	847	21.2
Өрхийн ам бүлийн тоо		
1	381	9.5
2-3	1 622	40.6
4-5	1 607	40.2
6-7	341	8.5
8-9	41	1.0
10+	6	0.2

ХҮСНЭГТ 3.4. ӨРХИЙН СУУЦНЫ ТӨРӨЛ, сонгосон үзүүлэлтээр, хувиар, 2011 он

Үзүүлэлт	Сууцны төрөл, %							Өрхийн тоо
	Үүнээс:							
	Гэр	Зориулалтын бусад сууц	Байшин	Орон сууцны байшин	Бие даасан тохилог сууц	Сууцны тусдаа байшин	Нийтийн зориулалтын байр	
Бүгд	42.2	0.5	57.3	19.0	0.2	35.4	2.7	3 998
Өрхийн тэргүүлэгчийн хүйс								
Эрэгтэй	43.4	0.3	56.3	17.1	0.3	36.5	2.4	3 151
Эмэгтэй	37.5	1.2	61.3	26.1	0.1	31.3	3.8	847
Суурьшил								
Хот	24.4	0.7	74.9	31.8	0.4	39.1	3.6	2 349
Хөдөө	67.5	0.2	32.3	0.7	0.0	30.1	1.5	1 649
Байршил								
Нийслэл	23.3	0.2	76.5	36.0	0.2	36.1	4.2	1 439
Аймгийн төв	26.3	1.4	72.3	25.3	0.7	43.8	2.5	910
Сумын төв	42.2	0.5	57.3	2.1	0.0	51.2	4.0	582
Хөдөө	81.3	0.1	18.6	0.0	0.0	18.5	0.1	1 067
Бүс								
Баруун	46.1	0.3	53.6	1.7	0.1	51.6	0.2	640
Хангай	65.3	0.0	34.7	1.4	0.0	32.4	0.9	800
Төв	47.7	1.1	51.2	24.3	0.3	24.9	1.7	639
Зүүн	47.7	1.7	50.6	13.6	0.6	30.6	5.8	480
Улаанбаатар	23.3	0.2	76.5	36.0	0.2	36.1	4.2	1 439

**ХҮСНЭГТ 3.5. ХӨРӨНГӨ ЭЗЭМШИЖ БҮЙ ӨРХИЙН НИЙТ ДҮНД ЭЗЛЭХ ХУВИЙН ЖИН,
сонгосон үзүүлэлтээр, хувиар, 2011 он**

Үзүүлэлт	Суудлын машинтай өрх	Хүнсний ногоо тариалдаг өрх	Малтай өрх	Малын тоогоор						Өрхийн тоо
				100 хүртэлх	101-200	201-300	301-400	401-500	501-ээс дээш	
Бүгд	26.2	10.8	38.4	53.9	21.8	10.8	5.4	2.3	5.8	3 998
Өрхийн тэргүүлэгчийн хүйс										
Эрэгтэй	87.7	84.8	88.8	51.7	22.3	11.5	5.7	2.5	6.3	3 151
Эмэгтэй	12.3	15.2	11.2	70.9	18.0	4.7	2.9	1.2	2.3	847
Сууршил										
Хот	73.6	58.0	14.1	80.5	10.6	4.2	0.5	0.5	3.7	2 349
Хөдөө	26.4	42.0	85.9	49.5	23.7	11.8	6.2	2.7	6.1	1 649
Байршил										
Нийслэл	47.5	19.9	3.9	91.7	5.0	1.6	0.0	0.0	1.7	1 439
Аймгийн төв	26.1	38.1	10.2	76.3	12.8	5.1	0.7	0.6	4.5	910
Сумын төв	12.0	28.2	20.3	78.2	13.5	5.4	1.3	0.0	1.6	582
Хөдөө	14.4	13.8	65.6	40.6	26.8	13.8	7.8	3.5	7.5	1 067
Бүс										
Баруун	13.8	15.5	30.6	57.4	21.5	9.8	6.0	2.1	3.2	640
Хангай	12.7	19.4	33.7	47.0	26.3	13.0	4.8	2.9	6.0	800
Төв	17.1	29.3	16.0	55.3	19.1	11.8	6.1	2.4	5.3	639
Зүүн	8.9	15.9	15.8	51.0	19.8	9.0	6.2	2.1	11.9	480
Улаанбаатар	47.5	19.9	3.9	91.7	5.0	1.7	0.0	0.0	1.6	1 439

**ХҮСНЭГТ 3.6. СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮН АМЫН БОЛОВСРОЛЫН ТҮВШИН,
сонгосон үзүүлэлтээр, хувиар, 2011 он**

Үзүүлэлт	Боловсролын түвшин								Хүний тоо
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр, доктор	
Бүгд	6.3	15.8	20.7	26.7	5.7	6.6	17.1	1.1	10 693
Хүйс									
Эрэгтэй	7.4	17.0	22.6	26.0	6.3	5.2	14.6	0.9	5 120
Эмэгтэй	5.4	14.7	19.0	27.4	5.1	7.8	19.3	1.3	5 573
Суурьшил									
Хот	2.2	9.0	15.2	33.4	5.9	7.9	24.6	1.8	6 390
Хөдөө	12.5	26.0	28.9	16.8	5.3	4.5	5.9	0.1	4 303
Байршил									
Нийслэл	1.3	7.7	12.4	36.9	4.2	7.3	27.9	2.3	4 067
Аймгийн төв	3.6	11.4	20.2	27.2	8.9	9.0	18.8	0.9	2 323
Сумын төв	5.9	17.4	26.4	21.1	7.8	8.4	12.8	0.2	1 498
Хөдөө	16.1	30.6	30.2	14.6	3.9	2.5	2.1	0.0	2 805
Бүс									
Баруун	16.0	22.8	21.6	17.3	8.1	4.9	8.9	0.4	1 833
Хангай	5.6	25.2	33.0	19.9	3.9	4.2	8.1	0.1	1 986
Төв	5.8	16.8	20.6	26.2	7.4	8.6	13.8	0.8	1 570
Зүүн	10.4	16.0	27.3	18.8	7.4	7.8	12.1	0.2	1 237
Улаанбаатар	1.3	7.7	12.4	36.9	4.2	7.3	27.9	2.3	4 067

**ХҮСНЭГТ 3.7. СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮН АМЫН ГЭРЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ,
сонгосон үзүүлэлтээр, хувиар, 2011 он**

Үзүүлэлт	Гэрлэлтийн байдал						Хүний тоо
	Огт гэрлээгүй	Батлуулсан гэр бүлтэй	Батлуулаагүй гэр бүлтэй	Тусгаарласан	Цуцалсан	Бэлбэсэн	
Бүгд	28.6	56.5	3.8	1.6	1.7	7.8	9 891
Суурьшил							
Хот	30.3	52.0	5.1	2.0	2.4	8.2	5 978
Хөдөө	25.8	63.5	1.8	0.9	0.8	7.2	3 913
Байршил							
Нийслэл	32.5	48.5	5.7	2.5	2.5	8.3	3 829
Аймгийн төв	26.4	58.2	4.1	1.1	2.1	8.1	2 149
Сумын төв	25.7	60.8	2.3	1.5	1.0	8.7	1 348
Хөдөө	26.0	64.8	1.5	0.6	0.7	6.4	2 565
Хүйс							
Эрэгтэй	31.3	58.6	3.7	1.4	1.1	3.9	4 718
Эмэгтэй	26.1	54.7	3.9	1.7	2.3	11.3	5 173
Бүс							
Баруун	27.7	64.2	0.5	0.4	0.6	6.6	1 668
Хангайн	24.6	62.9	1.7	0.9	1.2	8.7	1 798
Төвийн	24.1	59.6	5.2	1.3	2.0	7.8	1 451
Зүүн	28.4	58.3	3.8	1.6	1.3	6.6	1 145
Улаанбаатар	32.5	48.5	5.8	2.4	2.5	8.3	3 829

**ХҮСНЭГТ 3.8. НАСАНД ХҮРСЭН ХҮН АМЫН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ БОЛОН АЖИЛГҮЙДЛИЙН ТҮВШИН,
байршил, хүйсээр, хувиар, 2011 он**

Үзүүлэлт	Эрэгтэй		Эмэгтэй		Бүгд	
	Ажил эрхлэлтийн түвшин	Ажилгүйдлийн түвшин	Ажил эрхлэлтийн түвшин	Ажилгүйдлийн түвшин	Ажил эрхлэлтийн түвшин	Ажилгүйдлийн түвшин
Улсын дүн	93.6	6.4	94.5	5.5	94.0	6.0
Суурьшил						
Хот	91.7	8.3	92.7	7.3	92.2	7.8
Хөдөө	95.9	4.1	96.8	3.2	96.3	3.7
Байршил						
Нийслэл	92.9	7.1	93.4	6.6	93.1	6.9
Аймгийн төв	89.6	10.4	91.6	8.4	90.6	9.4
Сумын төв	88.8	11.2	92.4	7.6	90.6	9.4
Хөдөө	98.8	1.2	98.8	1.2	98.8	1.2

ХҮСНЭГТ 3.8а. ХӨДӨЛМӨРИЙН НАСНЫ ХҮН АМЫН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ БОЛОН АЖИЛГҮЙДЛИЙН ТҮВШИН, байршил, хүйсээр, хувиар, 2011 он

Үзүүлэлт	Эрэгтэй		Эмэгтэй		Бүгд	
	Ажил эрхлэлтийн түвшин	Ажилгүйдлийн түвшин	Ажил эрхлэлтийн түвшин	Ажилгүйдлийн түвшин	Ажил эрхлэлтийн түвшин	Ажилгүйдлийн түвшин
Улсын дүн	93.4	6.6	94.2	5.8	93.8	6.2
Суурьшил						
Хот	91.3	8.7	92.4	7.6	91.9	8.1
Хөдөө	95.8	4.2	96.5	3.5	96.1	3.9
Байршил						
Нийслэл	92.5	7.5	93.2	6.8	92.8	7.2
Аймгийн төв	89.4	10.6	91.2	8.8	90.3	9.7
Сумын төв	88.4	11.6	92.1	7.9	90.2	9.8
Хөдөө	98.7	1.3	98.6	1.4	98.6	1.4

ХҮСНЭГТ 3.9. СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН АЖИЛЛАГЧДЫН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН СТАТУС, хот, хөдөөгөөр, хувиар, 2011 он

Хөдөлмөр эрхлэлтийн статус	Хот		Хөдөө		Бүгд		Ажиллагчдын тоо
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	
Бүгд	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	6 278
Цалин хөлстэй ажиллагч	65.3	69.1	17.6	22.4	42.4	47.1	2 804
Ажил олгогч	2.0	1.6	0.5	0.1	1.3	0.9	69
Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч	28.0	23.9	9.1	6.6	19.0	15.8	1 094
Нөхөрлөл, хоршооны гишүүн	0.0	0.2	0.4	0.1	0.2	0.1	10
Мал аж ахуй эрхлэгч	2.8	2.1	71.3	67.6	35.6	33.0	2 158
Өрхийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд цалин хөлсгүй оролцогч	1.7	2.8	0.8	2.8	1.3	2.8	126
Бусад	0.2	0.3	0.3	0.4	0.2	0.3	17

**ХҮСНЭГТ 4.1. 7 ХОНОГИЙН НЭГ ӨДӨРТ ХҮН АМЫН НАСНЫ БҮЛГҮҮДИЙН ЦАГ АШИГЛАЛТ,
хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он**

Хүн амын насны бүлгүүд	Хот		Хөдөө		Бүгд	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа						
Насанд хүрэгчид	341	242	436	291	382	261
Хөдөлмөрийн насны хүн ам	338	238	444	282	385	255
Хүүхдүүд	37	33	275	122	131	66
Залуучууд	176	136	395	228	255	165
Өндөр настан	133	75	240	199	172	120
Нийт хүн ам (12 ба түүнээс дээш)	297	217	415	272	348	238
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа						
Насанд хүрэгчид	145	278	135	337	141	300
Хөдөлмөрийн насны хүн ам	134	258	132	326	133	284
Хүүхдүүд	127	192	122	233	125	207
Залуучууд	110	206	117	303	112	238
Өндөр настан	212	337	151	313	190	328
Нийт хүн ам (12 ба түүнээс дээш)	142	268	134	324	139	290
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа						
Насанд хүрэгчид	954	920	869	812	917	879
Хөдөлмөрийн насны хүн ам	968	944	864	832	922	901
Хүүхдүүд	1 276	1 215	1 043	1 085	1 184	1 167
Залуучууд	1 154	1 098	928	909	1 073	1 037
Өндөр настан	1 095	1 028	1 049	928	1 078	992
Нийт хүн ам (12 ба түүнээс дээш)	1 001	955	891	844	953	912

ХҮСНЭГТ 4.2. 7 ХОНОГИЙН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮН АМЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	297	217	415	272	348	238
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	224	171	59	64	153	130
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	17	9	344	197	158	81
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	12	6	332	186	150	75
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	56	37	12	11	37	27
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	142	268	134	324	139	290
Гэрийн ажил	111	204	110	276	111	232
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	23	60	16	44	20	54
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	8	4	8	4	8	4
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	1 001	955	891	844	953	912
Боловсрол	64	57	18	24	44	44
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	88	65	75	55	82	61
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	142	121	100	85	124	107
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	707	712	698	680	703	700

ХҮСНЭГТ 4.2а. АЖЛЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮН АМЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	314	240	417	282	359	255
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	243	194	64	76	166	149
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	16	9	342	194	157	79
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	12	6	331	185	150	74
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	55	37	11	12	36	27
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	136	253	130	314	133	276
Гэрийн ажил	104	189	107	266	105	218
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	24	61	16	43	20	54
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	8	3	7	5	8	4
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	990	947	893	844	948	909
Боловсрол	78	68	21	28	53	53
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	79	59	75	54	78	58
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	137	118	100	84	121	105
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	696	702	697	678	696	693

ХҮСНЭГТ 4.26. АМРАЛТЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮН АМЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	255	161	412	248	322	193
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	178	114	48	34	122	83
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	20	11	351	204	162	84
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	14	7	335	191	152	76
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	57	36	13	10	38	26
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	160	303	141	352	152	322
Гэрийн ажил	129	242	117	302	124	265
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	21	55	16	46	19	52
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	10	6	8	4	9	5
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	1 025	976	887	840	966	925
Боловсрол	32	30	10	14	23	24
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	108	79	76	56	94	70
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	153	130	100	85	130	113
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	732	737	701	685	719	718

ХҮСНЭГТ 4.3. 7 ХОНОГИЙН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН НАСАНД ХҮРСЭН ХҮН АМЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	341	242	436	291	382	261
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	259	191	67	72	175	146
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	19	10	356	207	166	85
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	14	7	345	196	158	79
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	63	41	13	12	41	30
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	145	278	135	337	141	300
Гэрийн ажил	111	211	110	285	111	239
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	25	64	17	47	21	57
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	9	3	8	5	9	4
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	954	920	869	812	917	879
Боловсрол	32	32	1	3	19	20
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	81	63	73	53	77	59
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	141	116	98	79	122	103
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	700	709	697	677	699	697

ХҮСНЭГТ 4.3а. АЖЛЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН НАСАНД ХҮРСЭН ХҮН АМЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	363	268	440	303	397	281
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	282	218	72	86	190	167
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	18	9	355	204	166	84
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	13	7	346	195	159	79
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	63	41	13	13	41	30
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	139	264	132	326	136	288
Гэрийн ажил	105	195	108	275	106	226
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	26	66	16	46	22	58
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	8	3	8	5	8	4
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	938	908	868	811	907	871
Боловсрол	38	37	1	3	22	24
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	73	57	73	53	73	56
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	137	114	98	80	120	101
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	690	700	696	675	692	690

ХҮСНЭГТ 4.3б. АМРАЛТЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН НАСАНД ХҮРСЭН ХҮН АМЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	290	177	426	262	349	210
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	205	126	54	38	140	93
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	21	11	358	213	167	88
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	14	8	342	200	156	80
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	64	40	14	11	42	29
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	161	312	143	364	152	331
Гэрийн ажил	129	249	117	312	123	272
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	22	58	17	48	20	54
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	10	5	9	4	9	5
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	989	951	871	814	939	899
Боловсрол	18	18	1	3	11	12
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	98	75	72	52	88	66
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	149	126	98	79	127	108
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	724	732	700	680	713	713

ХҮСНЭГТ 4.4. 7 ХОНОГИЙН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХӨДӨЛМӨРИЙН НАСНЫ ХҮН АМЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	338	238	444	282	385	255
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	261	190	68	71	176	145
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	16	8	363	199	169	81
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	11	6	350	187	160	75
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	61	40	13	12	40	29
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	134	258	132	326	133	284
Гэрийн ажил	104	193	109	276	106	225
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	22	61	15	46	19	55
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	8	4	8	4	8	4
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	968	944	864	832	922	901
Боловсрол	60	65	10	27	38	49
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	80	60	67	51	74	57
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	133	116	99	86	118	105
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	695	703	688	668	692	690

ХҮСНЭГТ 4.4а. АЖЛЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХӨДӨЛМӨРИЙН НАСНЫ ХҮН АМЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	359	264	447	293	398	275
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	283	217	73	84	190	166
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	15	7	361	196	168	80
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	11	5	350	186	160	75
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	61	40	13	13	40	29
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	127	240	129	315	128	269
Гэрийн ажил	97	175	105	265	100	210
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	23	63	16	45	20	56
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	7	2	8	5	8	3
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	954	936	864	832	914	896
Боловсрол	72	78	13	32	46	60
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	71	54	66	50	68	53
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	128	113	99	85	115	102
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	683	691	686	665	685	681

ХҮСНЭГТ 4.46. АМРАЛТЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХӨДӨЛМӨРИЙН НАСНЫ ХҮН АМЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	289	175	437	254	353	205
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	208	126	55	37	141	92
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	19	10	368	205	171	84
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	12	6	351	192	160	76
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	62	39	14	12	41	29
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	153	300	141	355	148	321
Гэрийн ажил	122	236	117	302	120	261
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	21	57	16	49	19	54
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	10	7	8	4	9	6
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	998	965	862	831	939	914
Боловсрол	31	34	6	16	20	27
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	100	75	66	52	85	66
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	144	125	99	87	125	110
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	723	731	691	676	709	711

ХҮСНЭГТ 4.5. 7 ХОНОГИЙН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮҮХДҮҮДИЙН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	37	33	275	122	131	66
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	18	20	6	1	13	13
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	8	6	264	118	109	48
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	4	3	246	110	100	43
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	11	7	5	3	9	5
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	127	192	122	233	125	207
Гэрийн ажил	107	155	108	206	107	174
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	14	30	11	22	13	27
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	6	7	3	5	5	6
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	1 276	1 215	1 043	1 085	1 184	1 167
Боловсрол	252	242	130	186	204	221
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	130	84	93	71	115	79
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	147	149	114	123	134	140
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	747	740	706	705	731	727

ХҮСНЭГТ 4.5а. АЖЛЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮҮХДҮҮДИЙН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	33	29	259	118	122	62
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	20	19	8	1	15	13
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	5	4	247	115	100	45
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	2	3	228	108	91	42
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	8	6	4	2	7	4
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	115	172	117	220	116	190
Гэрийн ажил	96	141	103	195	99	161
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	13	28	11	20	12	25
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	6	3	3	5	5	4
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	1 292	1 239	1 064	1 102	1 202	1 188
Боловсрол	307	292	156	221	248	266
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	116	76	92	65	107	72
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	136	144	113	119	126	135
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	733	727	703	697	721	715

ХҮСНЭГТ 4.5б. АМРАЛТЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮҮХДҮҮДИЙН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	47	43	309	130	154	75
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	14	21	0	0	9	13
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	15	11	303	126	132	53
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	9	3	288	118	123	45
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	18	11	6	4	13	9
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	155	241	135	267	147	250
Гэрийн ажил	132	191	123	236	128	207
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	15	33	10	27	13	31
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	8	17	2	4	6	12
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	1 238	1 156	996	1 043	1 139	1 115
Боловсрол	115	119	70	98	97	111
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	163	104	95	86	135	98
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	177	161	117	133	152	151
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	783	772	714	726	755	755

ХҮСНЭГТ 4.6. 7 ХОНОГИЙН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ЗАЛУУЧУУДЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	176	136	395	228	255	165
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	143	115	37	36	105	90
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	8	4	352	180	132	60
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	5	2	340	169	125	56
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	25	17	6	12	18	15
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	110	206	117	303	112	238
Гэрийн ажил	95	161	100	251	96	190
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	10	41	10	49	10	44
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	5	4	7	3	6	4
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	1 154	1 098	928	909	1 073	1 037
Боловсрол	204	185	50	60	149	144
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	109	70	80	58	99	66
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	137	132	104	100	125	122
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	704	711	694	691	700	705

ХҮСНЭГТ 4.6а. АЖЛЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ЗАЛУУЧУУДЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	176	146	386	230	252	173
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	148	128	40	43	109	100
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	6	3	340	177	127	60
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	4	2	327	168	121	56
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	22	15	6	10	16	13
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	98	185	119	296	106	221
Гэрийн ажил	84	141	102	246	91	175
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	10	42	11	47	10	43
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	4	2	6	3	5	3
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	1 166	1 109	935	914	1 082	1 046
Боловсрол	249	224	59	72	181	175
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	99	63	81	52	92	59
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	132	125	106	99	122	117
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	686	697	689	691	687	695

ХҮСНЭГТ 4.66. АМРАЛТЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ЗАЛУУЧУУДЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	176	114	417	221	260	148
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	130	87	30	19	95	66
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	14	6	383	186	143	63
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	8	2	371	172	135	56
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	32	21	4	16	22	19
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	139	255	110	321	129	275
Гэрийн ажил	120	205	92	266	110	224
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	10	41	8	53	10	45
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	9	9	10	2	9	6
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	1 125	1 071	913	898	1 051	1 017
Боловсрол	99	95	28	31	74	75
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	133	85	79	72	114	81
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	147	147	99	102	130	133
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	746	744	707	693	733	728

ХҮСНЭГТ 4.7. 7 ХОНОГИЙН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ӨНДӨР НАСТНЫ ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	133	75	240	199	172	120
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	67	41	9	14	46	31
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	31	17	228	183	103	78
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	26	12	224	179	98	73
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	35	17	3	2	23	11
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	212	337	151	313	190	328
Гэрийн ажил	171	280	126	280	155	280
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	31	51	21	29	27	43
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	10	6	4	4	8	5
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	1 095	1 028	1 049	928	1 078	992
Боловсрол	1	2	0	0	1	2
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	124	98	155	85	136	93
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	212	154	92	76	167	126
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	758	774	802	767	774	771

ХҮСНЭГТ 4.7а. АЖЛЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ӨНДӨР НАСТНЫ ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	136	80	236	200	172	124
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	74	46	6	16	49	35
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	28	17	229	181	101	77
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	23	11	228	178	97	72
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	34	17	1	3	22	12
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	209	340	159	307	191	327
Гэрийн ажил	164	279	135	271	153	276
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	35	54	21	30	30	45
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	10	7	3	6	8	6
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	1 095	1 020	1 045	933	1 077	989
Боловсрол	1	2	0	0	1	2
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	123	96	153	83	134	91
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	217	150	91	78	171	124
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	754	772	801	772	771	772

ХҮСНЭГТ 4.7б. АМРАЛТЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ӨНДӨР НАСТНЫ ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, хот, хөдөө, хүйсээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Хот		Хөдөө		Улсын дундаж	
	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Эрэгтэй	Эмэгтэй
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	123	60	248	197	170	111
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	49	25	17	8	37	19
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	36	18	224	188	107	81
Үүнээс:						
Мал аж ахуй	33	13	215	182	102	76
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	38	17	7	1	26	11
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	221	328	134	332	188	329
Гэрийн ажил	188	281	106	304	157	289
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдоод үйлчлэх	23	43	21	26	22	37
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	10	4	7	2	9	3
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	1 096	1 052	1 058	911	1 082	1 000
Боловсрол	0	2	1	0	1	2
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	129	106	161	88	141	99
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	200	165	92	71	159	130
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	767	779	804	752	781	769

ХҮСНЭГТ 4.8. 7 ХОНОГИЙН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮН АМЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, боловсролын түвшингээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр, доктор
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	338	214	265	288	329	330	318	385
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	21	17	71	172	187	228	259	353
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	310	190	170	71	107	61	17	2
Үүнээс:								
Мал аж ахуй	301	183	161	66	96	53	14	0
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	7	7	24	45	35	41	42	30
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	212	209	230	225	226	236	222	185
Гэрийн ажил	175	175	192	178	190	192	160	128
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	27	29	31	42	29	39	57	52
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	10	5	7	5	7	5	5	5
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	890	1 017	945	927	885	874	900	870
Боловсрол	17	89	61	55	5	4	10	1
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	67	84	69	66	66	66	69	78
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	77	112	117	116	116	113	126	107
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	729	732	698	690	698	691	695	684

ХҮСНЭГТ 4.8а. АЖЛЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮН АМЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, боловсролын түвшингээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр, доктор
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	337	211	266	303	350	352	364	471
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	18	18	73	188	207	253	307	433
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	312	187	168	70	108	59	14	5
Үүнээс:								
Мал аж ахуй	303	180	159	66	99	53	12	0
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	7	6	25	45	35	40	43	33
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	209	205	222	216	215	227	203	151
Гэрийн ажил	176	171	184	168	179	181	139	95
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	24	29	32	43	30	40	59	50
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	9	5	6	5	6	6	5	6
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	894	1 024	952	921	875	861	873	818
Боловсрол	21	107	75	66	5	4	11	1
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	68	78	67	61	60	63	60	66
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	76	110	116	113	114	111	121	92
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	729	729	694	681	696	683	681	659

ХҮСНЭГТ 4.86. АМРАЛТЫН НЭГ ӨДӨРТ СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮН АМЫН ХӨЛСТЭЙ, ХӨЛСГҮЙ АЖИЛ ЭРХЛЭХ БОЛОН БУСАД ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАРЦУУЛСАН ДУНДАЖ ЦАГ, боловсролын түвшингээр, минутаар, 2011 он

Үйл ажиллагаа	Боловсролын түвшин							
	Боловсрол-гүй	Бага	Суурь	Бүрэн дунд	Техникийн болон мэргэжлийн	Тусгай мэргэжлийн дунд	Дипломын болон бакалаврын дээд	Магистр, доктор
Бүгд	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440	1 440
Хөлстэй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	340	223	263	255	281	271	208	205
Байгууллага болон хувь хүнд ажил эрхлэх	27	15	65	135	142	160	145	177
Анхан шатны үйлдвэрлэл эрхлэх (ХАА ороод)	305	199	176	74	104	68	23	3
Үүнээс:								
Мал аж ахуй	297	190	165	66	89	53	18	0
Үйлчилгээ болон бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	8	9	22	46	35	43	40	25
Хөлсгүй ажил эрхлэх үйл ажиллагаа	220	219	249	246	250	262	269	255
Гэрийн ажил	173	185	209	200	215	222	211	198
Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах, зочдод үйлчлэх	35	30	29	40	26	37	52	55
Олон нийтийн болон сайн дурын ажилд оролцох, бусдад туслах	12	4	11	6	9	3	6	2
Өөрийгөө хөгжүүлэх болон хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	880	998	928	939	909	907	963	980
Боловсрол	8	42	30	29	3	5	8	0
Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	64	98	73	76	79	76	88	104
Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах	79	117	117	123	122	116	139	137
Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа	729	741	708	711	705	710	728	739

ХАВСРАЛТ 2. СУДАЛГААНД АШИГЛАСАН АНГИЛАЛ**Хавсралт 2.1. Эдийн засгийн үйл ажиллагааны ангилал**

Код	Эдийн засгийн үйл ажиллагаа
1	ХАА, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуур
2	Уул уурхай, олборлолт
3	Боловсруулах үйлдвэрлэл
4	Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын хангамж
5	Усан хангамж, бохир ус, хог, хаягдлын менежмент болон цэвэрлэх үйл ажиллагаа
6	Барилга
7	Бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээ
8	Тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагаа
9	Байр, сууц болон хоол хүнсээр үйлчлэх үйл ажиллагаа
10	Мэдээлэл, холбоо
11	Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа
12	Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа
13	Мэргэжлийн шинжлэх ухаан болон техникийн үйл ажиллагаа
14	Захиргааны болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа
15	Төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгаалал
16	Боловсрол
17	Хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн үйл ажиллагаа
18	Урлаг, үзвэр, тоглоом наадам
19	Үйлчилгээний бусад үйл ажиллагаа
20	Хүн хөлслөн ажиллуулдаг өрхийн үйл ажиллагаа
21	Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа

Хавсралт 2.2. Үйл ажиллагааны ангилал

Код	Үйл ажиллагаа
01. Байгууллагад ажил эрхлэх	
0111	Үндсэн ажил
0112	Давхар ажил
0113	Дагалдан, цалин хөлстэй дадлагын ажил
0114	Ажлын завсарлага
0115	Ажил хайх
0116	Сул зогсолт
0117	Албан ёсны ажил эрхлэлт болон сургалттай холбоотой үйл ажиллагаа
0118	Байгууллагад ажил эрхлэхтэй холбоотой бусад үйл ажиллагаа
0119	Ажилдаа явах, ажил хайхаар явах
02. Өрхөөр болон хувиараа анхан шатны боловсруулах үйлдвэрлэл эрхлэх	
021 Газар тариалан эрхлэх	
0211	Үр суулгахад бэлтгэх, газрыг тариалалтанд бэлтгэх
0212	Үр суулгах, тарих
0213	Бордох, услах, хортон шавьж устгах, бордоо бэлтгэх, хог ургамал зулгаах, цэвэрлэх
0214	Талбай манах, хамгаалах
0215	Ургац хураах, хадгалах
0216	Тээрэмдэх, цайруулах, хальслах, цэвэрлэх, сортлох, гэх мэт анхан шатны боловсруулалт
0217	Газар тариалан эрхлэхтэй холбоотой худалдан авах, борлуулах ажил
0218	Газар тариалан эрхлэхтэй холбоотой бусад үйл ажиллагаа
0219	Газар тариалан эрхлэхтэй холбоотой тээвэрлэх, явах
022 Мал, амьтан хариулах маллах	
0221	Мал, амьтан хариулах, бэлчээх, хотлуулах
0222	Мал, амьтанд тэжээл өгөх, услах, хашаа хороо, байрыг цэвэрлэх
02221	Малын хөрзөн ховхлох, аргал түүх
0223	Агтлах, хөнгөлөх, эмчлэх, угаах, тахлах, тамгалах, эмнэг сургах
0224	Өвс хадлан авах, тэжээл бэлтгэх
0225	Төл бойжуулах
0226	Малын хашаа, хороо барих, засах
0227	Мал маллах, хариулахтай холбоотой худалдан авах, борлуулах ажил
0228	Мал маллах, хариулахтай холбоотой бусад үйл ажиллагаа
0229	Мал маллах, хариулахтай холбоотойгоор явах
023 МAA-н гаралтай бүтээгдэхүүн бэлтгэх, хийх	
0231	Мал саах
0232	Ноос хяргах, ямаа самнах
0233	Мал төхөөрөх
0234	Цагаан идээ хийх
0235	Уналга эдлэгээний болон гэрийн эдлэл, хэрэгсэл хийх
0236	Мал аж ахуйн гаралтай бусад бүтээгдэхүүн хийх
0237	МAA-н гаралтай бүтээгдэхүүн худалдах ажил
0238	МAA-н гаралтай бүтээгдэхүүн хийх бусад ажил
0239	МAA-н гаралтай бүтээгдэхүүн хийхтэй холбоотойгоор явах
024 Анхан шатны бусад боловсруулах үйлдвэрлэл эрхлэх	
0241	Ойн аж ахуй, ан агнуур, загас агнуур, жимс, самар, мөөг түүх, түлшний мод бэлтгэх

0242	Малтах, олборлох, бутлах, ухах гэх зэрэг уурхай, газар шорооны ажил хийх
0243	Эдгээр үйл ажиллагаатай холбоотой бараа бүтээгдэхүүн худалдан авах, борлуулах ажил
0244	Хөөмөл, цутгамал, сийлбэр хийх
0248	Анхан шатны боловсруулах үйлдвэрлэл эрхлэхтэй холбоотой бусад ажил
0249	Дээрх үйл ажиллагаатай холбоотойгоор явах
03. Өрхөөр болон хувиараа худалдаа, үйлчилгээ, бусад үйлдвэрлэл эрхлэх	
0311	Хүнсний зүйл үйлдвэрлэх, худалдах
0312	Эм, бэлдмэл бэлтгэх, худалдах
0313	Нэхмэл, сүлжмэл эдлэл, гутал, хувцас үйлдвэрлэх, худалдах
0314	Байшин барилга барих, өргөтгөх, засах
0315	Өрх, гэрийн үйл ажиллагааг удирдах, зохицуулах
0316	Гудамж, зах дээр худалдаа хийх, үйлчилгээ үзүүлэх
0317	Суурь машин, багаж хэрэгсэл угсрах, суурилуулах, тохируулах, гагнах, засах, үйлчилгээ үзүүлэх
0318	Худалдаа үйлчилгээ, үйлдвэрлэл эрхлэхтэй холбоотой бусад ажил
0319	Дээрх үйл ажиллагаатай холбоотойгоор явах
04. Өрх гэрийн ажил, нүүдэл хийх	
041 Гэрийн ажил	
0411	Хоол, цай хийх, ширээ засах, аяга, таваг угаах, гэр цэвэрлэх
0412	Хувцас, гутал, нэхмэл, сүлжмэл эдлэл угаах, арчлах, оёх, индүүдэх
0413	Гэр, сууцны гаднах болон доторх эд хогшлыг цэвэрлэх
0414	Дэлгүүр, зах явах, хүнсний болон гэр ахуйн бараа худалдан авах, өрхийн хэрэгцээнд үйлчилгээ авах
0415	Гэр, байшин болон эд хогшил засах
0416	Машин халаах, засвар хийх
0417	Ус авах, түлш бэлтгэх, гал түлэх
0418	Өрх гэрийн үйл ажиллагаатай холбоотой бусад үйл ажиллагаа
0419	Дээрх ажлуудтай холбоотойгоор явах
042 Нүүх, ачаалах, гэр барих	
0421	Гэр, малын хашаа, хороо буулгах, нүүдэлд бэлтгэх
0422	Гэр, эд хогшлоо зөөх, ачаалах
0423	Нүүх
0424	Ачилгаа буулгах, гэр барих
0425	Нүүхтэй холбоотой бусад ажил
05. Хүүхэд болон өрхийн бусад гишүүдийн асаргаа	
051 Сургуулийн өмнөх насны хүүхэдтэй ажиллах	
0511	Сургуулийн өмнөх насны хүүхэд асрах
0512	Хүүхдэд ном уншиж өгөх, тоглуулах, салхилуулах
0518	Сургуулийн өмнөх насны хүүхэд асрахтай холбоотой бусад үйл ажиллагаа
0519	Цэцэрлэг, ясли, эмнэлэг бусад газар хүргэх, авах болон бусад зорилгоор явах
052 Сургуулийн насны хүүхэдтэй ажиллах	
0521	Сургуулийн насны хүүхдэд анхаарал тавих
0522	Хичээл давтах, даалгавар хийхэд нь туслах
0523	Багштай нь уулзах, хуралд суух
0528	Сургуулийн насны хүүхэдтэй ажиллах бусад үйл ажиллагаа
0529	Сургуульд нь хүргэх, авах болон бусад зорилгоор явах
053 Өрхийн бусад гишүүдийг асрах	

0531	Эцэг, эх болон өндөр настанг асрах
0532	Өвчтөн асрах
0533	Хөгжлийн бэрхшээлтэй өрхийн гишүүнийг асрах
0534	Хэвтрийн өвчтөн асрах
0538	Өрхийн гишүүдийг асрахтай холбоотой бусад үйл ажиллагаа
0539	Өрхийн гишүүдийг асрахтай холбоотойгоор явах
054	Зочин хүлээн авах, үйлчлэх
0541	Зочин хүлээн авах, үйлчлэх
0548	Зочин хүлээн авах, үйлчлэхтэй холбоотой бусад үйл ажиллагаа
0549	Зочин хүлээн авах, үйлчлэхтэй холбоотойгоор явах
06. Олон нийтийн болон сайн дурын ажил, тусламж	
0611	Сайн дураар барилга барих, засвар хийх
0612	Нийтийн баяр ёслолын үйл ажиллагаанд оролцох
0613	Байгууллагаас зохиосон сайн дурын ажилд оролцох
0614	Байгууллагаар дамжуулан хувь хүн, бүлэгт чиглэсэн сайн дурын ажилд оролцох, зохион байгуулах
0615	Олон нийтийн хурал, цуглаанд оролцох
0616	Иргэний үүрэгтэй холбоотой ажилд оролцох
0617	Бусад өрх, хүмүүст туслах
0618	Олон нийт, сайн дурын ажилтай холбоотой бусад үйл ажиллагаа
0619	Олон нийт, сайн дурын ажилтай холбоотойгоор явах
07. Боловсрол, сургалтын үйл ажиллагаа	
071	Сургууль дээрх үйл ажиллагаа
0711	Хичээл, лекц, семинарт суух
0712	Завсарлага
0713	Бие даалт
0714	Хичээлээс гадуурх арга хэмжээнд оролцох
0718	Сургууль дээрх бусад үйл ажиллагаа
0719	Хичээлдээ явах
072	Сургуулиас гадуурх үйл ажиллагаа
0721	Гэрийн даалгавар хийх
0722	Хичээлтэй холбоотой сургалтанд хамрагдах
0723	Гэрийн багшаар хичээл заалгах
0724	Хичээлийн хэрэгсэл, ном, сурах бичиг худалдан авах
0728	Сургуулиас гадуурх бусад үйл ажиллагаа
0729	Сургуулиас гадуурх үйл ажиллагаатай холбоотойгоор явах
073	Сургалт, дамжаанд суралцах
0731	Хэлний дамжаа
0732	Компьютерийн дамжаа
0733	Жолооны дамжаа
0734	Мэргэжил эзэмшүүлэх болон дээшлүүлэх бусад дамжаа
0735	Хобби, чөлөөт цагийн сургалт, дамжаа
0738	Сургалт, дамжаанд суралцахтай холбоотой бусад үйл ажиллагаа
0739	Сургалт, дамжаанд суралцахтай холбоотойгоор явах
08. Хүмүүстэй харилцах болон чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа	
081	Хүмүүстэй харилцах
0811	Утсаар ярих
0812	Өрхийн болон өрхөөс гадуурх аливаа арга хэмжээнд оролцох

0813	Шашин шүтлэгтэй холбоотой үйл ажиллагаа
0814	Хурим, найранд оролцох
0815	Гэрийнхэнтэйгээ болон бусад хүмүүстэй ярилцах
0816	Айлд зочлох, өвчтөн, амаржсан эхчүүдийг эргэж очих
0817	Уулзалтад оролцох
0818	Хүмүүстэй харилцах бусад үйл ажиллагаа
0819	Дээрх үйл ажиллагаатай холбоотойгоор явах
082	Үзвэр
0821	Кинотеатрт кино үзэх
0822	Концерт, дуурь, балет, хошин урлагийн тоглолт үзэх
0823	Музей, үзэсгэлэн, галерей үзэх
0824	Спортын тэмцээн, арга хэмжээ үзэх
0825	Наадам үзэх
0826	Салбар, байгууллагын ойн баяр, арга хэмжээнд оролцох
0828	Бусад үзвэр үзэх
0829	Үзвэр үзэхээр явах
083	Спорт
0831	Явган явах, гүйх
0832	Явган аялал/уулын спорт
0833	Дасгал хийх (гимнастик, аэробик, иог, фитнес хөтөлбөр)
0834	Бусад спорт (сагсан бөмбөг, гар бөмбөг, хөл бөмбөг, теннис, морин спорт, усан спорт, шатрын спорт гэх мэт)
0835	Машин, морь, тэмээгээр зугаалах
0836	Дугуйгаар явах, цана, чаргаар гулгах
0837	Спортын уралдаан, тэмцээн зохион байгуулах, үзэх
0838	Спорттой холбоотой бусад үйл ажиллагаа
0839	Спорттой холбоотойгоор явах
084	Хобби, тоглоом, бусад чөлөөт цагийн үйл ажиллагаа
0841	Ном унших
0842	Компьютер тоглоом, шатар, даам, хөзөр тоглох
0843	Хобби, гар урлал эрхлэх, урлагийн бүтээл хийх
0844	Баар, караокегоор үйлчлүүлэх
0845	Тамхилах
0846	Бүжиг диско-д явах
0847	Цагийг хоосон өнгөрөөх
0848	Ан хийх, загасчлах, жимс жимсгэнэ, мөөг түүх
0849	Чөлөөт цагийн бусад үйл ажиллагаа
0850	Дээрх үйл ажиллагаануудтай холбоотойгоор явах
09.	Хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах
0911	Сонин, сэтгүүл унших
0912	Ном унших
0913	Телевиз, видео, аудио бичлэг үзэх
0914	Радио, хуурцаг, "CD", "MP" сонсох
0915	Номын санд суух
0916	Интернетэд орох, чаатлах
0917	Видео бичлэг хийх
0918	Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглах бусад үйл ажиллагаа

0919	Хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл ашиглахтай холбоотойгоор явах
10. Хувийн хэрэгцээний үйл ажиллагаа эрхлэх	
101 Унтах, амрах, босох	
1011	Унтах, амрах
1012	Хэвтэх, амрах
1013	Сэрэх, босох
1014	Ор засах, хураах
102 Хооллох, цай уух	
1021	Гэртээ хооллох, цай уух
1022	Гэрээс гадуур хооллох, цай уух
1023	Зоогийн газар, кафе, ресторанд хооллох, цай уух
1029	Хооллохоор гадагш явах
1031	Хувцас өмсөх, солих
1032	Хувийн ариун цэвэр, эрүүл ахуйг сахих
1033	Нүүр будах
1034	Үсчин, гоо сайхан, саун, массажаар үйлчлүүлэх
1035	Хувийн хэрэгцээнд төлбөрт үйлчилгээгээр үйлчлүүлэх
1038	Хувийн ариун цэвэр, эрүүл ахуйг сахихтай холбоотой бусад үйл ажиллагаа
1039	Дээрх үйл ажиллагаатай холбоотойгоор явах
104 Эрүүл мэндтэй холбоотой үйл ажиллагаа	
1041	Өөрийгөө эмчлэх, өөртөө үйлчлэх
1042	Эрүүл мэндийн үйлчилгээ авах
1043	Эм тариа авах
1044	Өвдөж хэвтэх
1045	Рашаан, сувилалд сувилуулах
1046	Эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлэх
1048	Эрүүл мэндтэй холбоотой бусад үйл ажиллагаа
1049	Эрүүл мэндтэй холбоотойгоор явах